

Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda

Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda

Pedagógiai Program

OM azonosító: 034720

<i>A PESTERZSÉBETI GYERMEKMOSOLY ÓVODA BEMUTATÁSA KÉPEKBEN</i>	5
<i>AJÁNLÁS</i>	6
1. <i>BEVEZETÉS</i>	7
1.1. <i>Helyzetelemzés</i>	8
2. <i>„AZ EGÉSZSÉGES MOSOLYÉRT” EGÉSZSÉGNEVELŐ, GYERMEK – JÁTÉK ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM</i>	11
2.1. <i>Küldetésnyilatkozatunk:</i>	11
2.2. <i>Óvodánk emberi értékei</i>	11
2.3. <i>Esélyegyenlőség biztosítása</i>	12
2.4. <i>Nevelőtestületünk pedagógusmodellje</i>	14
2.5. <i>„Az egészséges mosolyért” Egészségnevelő, Gyermek- Játék Óvodai Pedagógiai Program</i>	16
2.6. <i>A nevelőtestület együttműködése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében</i>	18
2.7. <i>Egészségfejlesztő program</i>	18
2.7.1. <i>Egészségfejlesztő program kiegészítése a BOLDOG ÓVODA programhoz</i>	19
3. <i>AZ EGÉSZSÉGNEVELŐ PEDAGÓGIAI PROGRAM KONCEPCIÓJA</i>	20
3.1. <i>Célja, feladata</i>	20
3.2. <i>Az egészséges életmód alakítása</i>	20
3.3. <i>Az egészséges életmódra nevelés feltételeinek folyamatos alakítása</i>	24
3.4. <i>A fejlődés jellemzői óvodás kor végére</i>	24
4. <i>AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS</i>	25
4.1. <i>Célja</i>	25
4.2. <i>A feladat megvalósítása érdekében végzett tevékenységek</i>	26
4.3. <i>Feltételrendszer</i>	28
4.4. <i>A fejlődés jellemzői óvodás kor végére</i>	28
5. <i>ÉRTELMI NEVELÉS, FEJLESZTÉS</i>	29
5.1. <i>Célja</i>	29
5.2. <i>Feladata:</i>	30
5.3. <i>A feladat megvalósítása érdekében végzett tevékenység</i>	30
5.3. <i>Fejlesztési tartalmak</i>	30
6. <i>ANYANYELVI NEVELÉS</i>	30
6.1. <i>Célja</i>	31
6.2. <i>Feladata:</i>	31
6.3. <i>Feltételrendszer</i>	32
6.4. <i>A fejlődés jellemzői óvodás kor végére</i>	32
7. <i>AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI</i>	33
7.1. <i>A játék</i>	33
7.2. <i>Munka</i>	36
7.3. <i>Tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	38
Az óvodai tanulás spontán, részben utánzások, illetve tudatosan kezdeményezett játékos tapasztalatszerzésen keresztül a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai nevelés komplex folyamatában, az adódó lehetőségek felhasználásával, valamint az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.....	38
7.4. <i>Mozgás</i>	40
7.5. <i>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</i>	44
7.6. <i>Verselés, mesélés</i>	46
7.7. <i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	49
7.8. <i>Külső világ tevékeny megismerése</i>	51

8. TEHETSÉGGONDOZÁS	56
8.1. Várható eredmények óvodáskor végére	58
9. A PROGRAM DOKUMENTÁCIÓJA	58
9.1. Óvodai program - kötelező dokumentumai	58
9.2. Az óvodai élet megszervezése	60
10. ÓVODAI HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK	61
11. KAPCSOLATTARTÁS	63
11.1. Család – óvoda kapcsolata	64
11.2. Óvoda és iskola átmenet támogatása	65
11.3. Együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	66
11.4. Védőnői hálózat – Bölcsődék	67
11.5. Esélyegyenlőség – A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, ill. a Civil szervezetekkel való kapcsolattartás	67
12. ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉS GYERMEKVÉDELEM	68
13. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE	70
14. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SPECIÁLIS ELEMEI	70
14.1. Montessori Pedagógia	70
14.2. IPR- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére	78
15. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK INTEGRÁLT NEVELÉSE	80
15.1. Az esélyegyenlőség biztosításának területei:	80
15.2. A sajátos nevelési igényű gyerekek sérülés specifikus felosztása intézményünkre vonatkoztatva	81
15.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során	81
15.3.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek	81
15.3.2. A látássérült gyermek	82
15.3.3. Az enyhe értelmi fogyatékos pszichés fejlődési rendellenességgel küzdő gyermek	83
15.3.4. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek	83
15.3.5. A beszéd-fogyatékos/ nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodás korban	83
15.3.6. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	84
15.3.7. Egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek	85
15.4. Odafordulás pedagógiája a különböző sérülések tükrében	85
15.5. Cél	86
15.5.1. A program alapja	87
15.6. Integrált nevelés feltételei	87
15.6.1. A sajátos nevelési igényű gyerekek, szülők jogai	87
15.6.2. A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelvei	88
15.7. A program feladatai	88
15.8. A program tartalma	89
15.8.1. Az egészséges életmódra nevelés - Gondozás, testi szükségletek kielégítése	89
15.8.2. Érzelmi nevelés és szocializáció	90
15.8.3. Értelmi nevelés, fejlesztés	90
15.8.4. Az anyanyelv, mint alapvető verbális kommunikáció	90
15.9. A tevékenységek formái, a fejlesztés területei	91
* Játék	91
* Munka jellegű tevékenységek	91
* Tanulás	91
* Verselés, mesélés	91
* Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	91

* Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	91
* A külső világ tevékeny megismerése	91
* Mozgás.....	91
15.10. A program szervezeti és működési rendje.....	91
15.11. Személyi feltételek, feladatkörök, kompetenciák	92
15.11.1. Tervezés	93
15.11.2. Szervezés.....	93
15.11.3. Környezeti feltételek	93
15.11.4. Az érintkezés formái	94
15.11.5. Ellenőrzés, értékelés.....	94
15.12. A gyermekek értékelése, a fejlődés mutatói.....	94
15.13. Az óvodai felvétel feltétele	94
15.14. Kapcsolatrendszerünk kibővül a következőkkel	95
15.14.1. Család és óvoda	95
15.14.2. Egyéb kapcsolatok.....	95
16. PEDAGÓGIAI PROGRAM ESZKÖZSZÜKSÉGLETE	96
16.1. Tárgyi feltételeink	96
16.2. Távlati fejlesztési tervek.....	97
16.3. Irodalom jegyzék.....	97
17. ÉRVÉNYESSÉG	99
18. LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK	100

Jogszabályi háttér

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- * A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- * 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról (Púétv.)
- * 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- * 363/2012. (XII.27.) Kormányrendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- * 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- * 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- * 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- * 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- * Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- * Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Jelképünk

EGÉSZSÉGNEVELŐ, GYERMEK-JÁTÉK ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

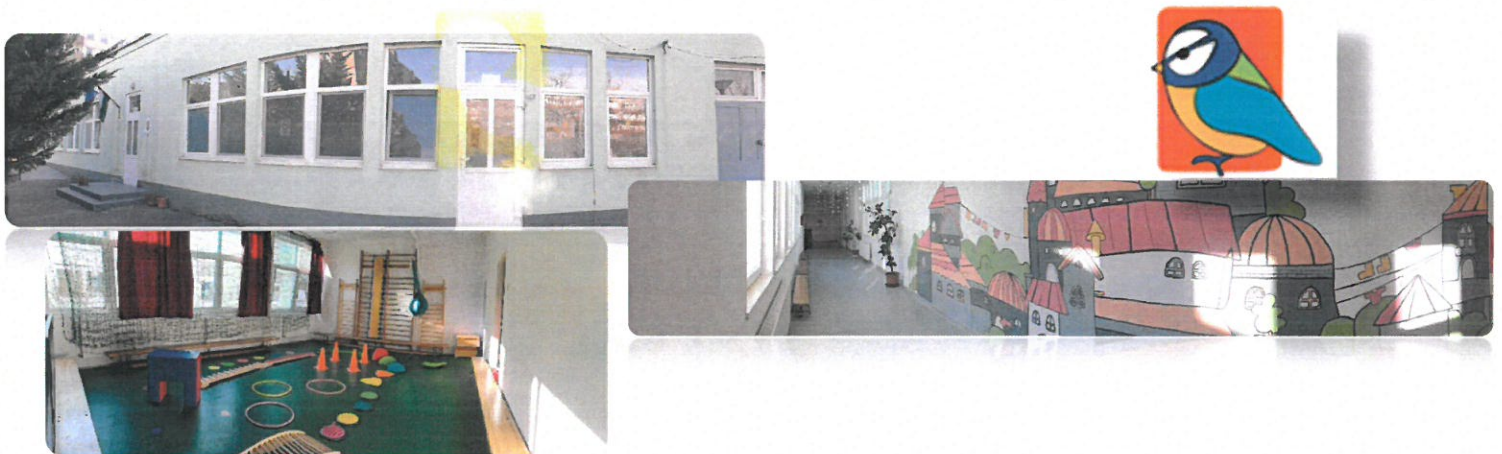

A PESTERZSÉBETI GYERMEKMOSOLY ÓVODA BEMUTATÁSA KÉPEKBEN

Gyermekmosoly Óvoda Bíró Mihály utca 1.

Kékcinke Tagóvoda János utca 2.

Mákvirág Tagóvoda Rákóczi utca 82-84

„Minél jobban ismerjük a gyermeket,
annál jobban megértjük,
minél jobban értjük,
annál inkább szeretjük,
s így annál hatékonyabban tudjuk majd nevelni.”
(Nagy László)

AJÁNLÁS

A Pedagógiai programot ajánljuk mindazoknak, akik azonosulni tudnak céljainkkal, elveinkkel.

Elfogadják, hogy

- számunkra legfontosabb érték a gyermeki individuum tiszteletben tartása, sokoldalú fejlesztése az esélyegyenlőség jegyében,
- „az egészség az élet értéke”- az egészséges életmód megalapozása a jövő nemzedéke egészségmegőrzésének érdekében,
- a természeti és társadalmi környezet szépségeinek, értékeinek megismertetése, annak védelme tevékeny részvétellel szükséges,
- Maria Montessori elve a gyermeknevelésben:

„Segíts, hogy magam csinálhassam!”

1. BEVEZETÉS

A Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda, Bíró Mihály u. 1. - 7 csoport, 175 férőhely, Kékcinke Tagóvoda, János utca 2. - 6 csoport, 140 férőhely, Mákvirág Tagóvoda, Rákóczi u. 82-84. - 6 csoport, 150 férőhely csoport és létszámadatokkal működő intézmény.

Összesen: 19 csoport 465 fő.

Pesterzsébet Önkormányzatának Képviselő-testülete a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, a 1536/2023 Gyermekmosoly/Mód. okiratszámú határozatával módosította, jóváhagyta óvodánk Alapító Okiratát.

Megnevezés: Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda

Rövidített neve: Gyermekmosoly Óvoda

Székhelye: 1203 Budapest, Bíró Mihály utca 1.

Tagóvodái: Kékcinke Tagóvoda, 1203 Budapest, János utca 2.

Mákvirág Tagóvoda, 1205 Budapest, Rákóczi u. 82-84.

OM azonosítója: 034720

Az óvoda fenntartója, címe:

Pesterzsébet Önkormányzata
1201 Budapest, Kossuth Lajos tér 1.

Csoportok száma:

Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda: 7 csoport

Gyermekmosoly Óvoda Kékcinke Tagóvodája: 6 csoport

Gyermekmosoly Óvoda Mákvirág Tagóvodája: 6 csoport

Telefonszáma: 06-1-285-0025

Kékcinke Tagóvoda: 0620/5849127

Mákvirág Tagóvoda: 0620/5258749

Weblap: www.gymo.hu

Alaptevékenységünket, szakágazatot és a szakfeladatokat az Alapító Okirat tartalmazza.

Pedagógiai Programunk címe: „Az egészséges mosolyért” Egészségnevelő, Gyermek- Játék Óvodai Pedagógiai Program

Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda személyi feltételei 2024. január

		óvoda- pedagógus	gyógy- pedagógus	dajka	pedagógiai asszisztens	egyéb	Szakvizsgázott:
Székhely	Gyermekmosoly Óvoda	9 fő	1 fő	7fő	7 fő	4 fő	4 fő
Tagóvoda	Kékcinke Tagóvoda	8 fő		6fő	5 fő	2fő	1 fő
Tagóvoda	Mákvirág Tagóvoda	4 fő		4 fő	3 fő	2 fő	1 fő

Pedagógiai Program módosítása, kiegészítése:

<i>Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda:</i>	<i>Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda Kékcinke Tagóvodája:</i>	<i>Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda Mákvirág Tagóvodája:</i>
Szima Krisztina igazgató	Zollner Zoltánné tagóvoda igazgató	Csabán Erika tagóvoda igazgató
Kuruczné Hegedűs Magdolna igazgató helyettes		
Tóth Katalin igazgató helyettes		
Heiter Rita Egészségnevelő Mk. vezető		
Kovácsné Pető Erzsébet Egyéni bánásmód MK. vezető		
Süveg Anita gyógypedagógus		
Nagy Annamária óvodapedagógus		
Egyéb közreműködők/elfogadó	Nevelőtestület	

1. 1. Helyzetelemzés

A Pesterzsébeti Gyermekmosoly Óvoda három épületrészből áll:

- * hét csoportos /Gyermekmosoly Óvoda, 1203 Budapest, Bíró Mihály utca 1./
- * hat csoportos /Kékcinke Tagóvoda, 1203 Budapest, János utca 2./
- * hat csoportos /Mákvirág Tagóvoda 1205 Budapest, Rákóczi utca 82-84./

A GYERMEKMOSOLY ÓVODA lakótelepi környezetben helyezkedik el, Pesterzsébet belvárosában. Óvodásaink különféle szociokulturális háttérrel rendelkeznek a kevésbé tehetőstől és átlagostól, egészen a jómódú családokig. Tiszteletben tartjuk, hogy a nevelés legfontosabb tényezője a gyermek közvetlen környezete a családja, amely mellett az óvodai nevelés kiegészítő, segítő szerepet tölt be. Kiemelten fontosnak tartjuk a családokkal történő szoros együttműködést, melynek alapvető feltétele a kölcsönös tisztelet és bizalom.

Elhelyezkedésünket tekintve a forgalmas utaktól távolabb, parkosított környezetben található intézményünk, amelynek köszönhetően levegője tiszta. Az óvodánk udvara zárt, biztonságos, tágas, gondozott és folyamatosan karbantartott. A gyönyörű árnyékot adó fák, a füvesített, bokrokkal és virágokkal teli madárdalok óvodakert, a változatos mozgásfejlesztő játékoszerek, a jól felszerelt csoportszobák és a tornaszobánk biztosítják az egészséges és biztonságos környezetet óvodásaink számára.

A környezettudatos magatartást már kisgyermekkorban szeretnénk megalapozni, hogy óvodásaink megtanulják óvni, védeni és szeretni a környezetüket. A hozzánk járó gyermekek életkörülményei változóak, ezért az óvoda alkalmazottai mindent megtesznek a 3 – 7 (8) éves korosztály életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó differenciált fejlesztésére, testi és lelki szükségleteinek kielégítésére az esélyegyenlőség biztosításával.

Változó világunkban kiemelt feladatunk a hazaszeretet, a nemzeti identitástudat erősítése, nemzeti értékeink, hagyományaink őrzése, ápolása. Ünnepeinket a jeles napokhoz igazodóan a szülőkkel közösen szervezzük. Kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges életmódra nevelésre és az egészséges életvitel kialakítására. Az egészséges életmód megalapozását az „Egészséghegy” szervezésével törekszünk tudatosítani és elmélyíteni, amelybe a szülők is aktívan bekapcsolódhatnak.

Nevelési módszereinket innovatív módon választjuk meg, és a hagyományos magyar óvodapedagógia értékei mellett 4 csoportban a Montessori pedagógia elemeit is alkalmazzuk a gyermekek teljes körű személyiségfejlesztéséhez.

Óvodánk 2017-től akkreditált „TEHETSÉGPONT” minősítéssel, rendelkezik, melynek keretében működik a „Topogó” mozgásfejlesztő műhely.

Gyermekmosoly óvodánk elnyerte a „Madárbarát”, a „Biztonságos Óvoda”, valamint a „Zöld óvoda” címet, ezáltal a meglévő környezeti nevelési hagyományaink megfelelnek az újabb kihívásoknak. A 2018/2019 nevelési évben elnyert „Örökös Boldog Óvoda” program elősegíti a gyermekek érzelmi intelligenciájának fejlődését, önbizalmuk, önbecsülésük, empatikus készségük erősítését.

PESTERZSÉBETI GYERMEKMOSOLY ÓVODA KÉKCINKE TAGÓVODÁJA

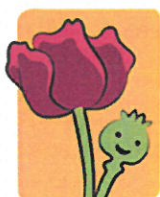
a kerület központjához közel, lakótelepi környezetben helyezkedik el. 6 csoportjában családias, szeretetteljes légkörben töltik napjaikat a gyermekek. Csoportszobáink jól felszereltek, varázslatos játékeszközökkel csábítva, igazi mesebirodalomba juttatva a hozzánk érkezőket. Tornaszobánk jól felszerelt, minden feltétel adott a gyermekek egészséges életvitelének, mozgásának fejlesztéséhez.

Az óvoda kertje igazi gyöngyszem, „Madárbarát” minősítéssel rendelkezik, gazdag növény- és madárvilágával kiváló lehetőséget biztosít a gyermekek környezettudatos magatartásának alakításában. Óvodásainkat a természet szeretetére, környezetünk védelmére neveljük. 2017-ben bevezetésre került „Zöldike kertbarát programunk”, mely nagy hangsúlyt fektet élővilágunk, szűkebb, tágabb környezetünk megismerésére. Kirándulásaink, tapasztalatszerző sétáink rendszeresek.

Teret adunk a gyermekeknek a szabad játékra, kezdeményezett tanulási tevékenységeinket a játékba integrálva szervezzük.

A hagyományos magyar óvodapedagógiai módszerek alapján neveljük gyermekeinket. Ismerjék meg a hagyományos népi értékeket, szeressék és ismerjék a magyar népmeséket, hazaszeretetük, nemzeti identitástudatuk erősödjön. Mindemellett kihasználjuk a mai kor adta technikai lehetőségek tárházát a különböző fejlesztési területeken a gyermekek egyéni és csoportos fejlesztése érdekében. Nagy gondot fordítunk a környezettudatos szemlélet megalapozására, a természet megóvására, szeretetére. Különösen kiemelten jelennek meg mindennapjainkban az egészséges életmódra nevelés, egészségmegőrzés gyakorlati elemei, melyeket játékos formában, a gyermekek egyéni igényeit és szükségleteit figyelembe véve illesztünk be mindennapjainkba. Óvodánk 2017-től akkreditált ”TEHETSÉGPONT” - „Fonócska” tehetségműhelyként működik. Hagyományos rendezvényeink az óvodai jeles napokhoz kapcsolódó játszóházak, egészséghetek, mely programokba a családokat is aktívan bevonjuk.

A 2018/2019 nevelési évben csatlakoztunk a „Boldog Óvoda” programhoz, mely módszer alkalmazása a gyermekek komplex személyiségfejlesztését, érzelmi intelligenciájának erősítését, társas kapcsolataik formálását, problémakezelési technikáinak bővítését segíti elő.

PESTERZSÉBETI GYERMEKMOSOLY ÓVODA MÁKVIRÁG TAGÓVODÁJA

családi házas környezetben, jelenleg 4 csoporttal várja a gyermekeket. A főúttól kissé távolabb helyezkedik el, az udvari növényzet folyamatos gazdagításával a nagyvárosi forgalom adta hátrányokat igyekszünk kiküszöbölni. Vannak árnyékos és napos helyek, minden évszakban adott a gyerekek szabad mozgásának, játékának lehetősége.

Sajátos jellemzője: befogadó intézmény, sok a vidékről, illetve más kerületekből ideköltöző család. A lakosság összetétele: többnemzedékes családok, kevés a jómódú, megfelelő egzisztenciával rendelkező család, zömében hátrányos helyzetűek.

Célunk a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus egészségnevelése, az iskolára való felkészítés, az optimális beiskolázás támogatása, tehetséggondozás, a környezettudatos nevelés kibontakoztatása. A családi nevelést kiegészítve segítjük elő a gyermekek egészséges, sokoldalú, harmonikus fejlődését egyéni bánásmóddal, differenciált képességfejlesztéssel, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Óvodánk kívül-belül megújulva, tágas, világos, esztétikus

csoportszobákkal, külön családi étkezőhelyiségekkel, mellékhelyiségekkel, kiszolgáló helyiségekkel várja nap, mint nap a hozzánk érkező apróságokat. Tornaszobánk korszerű, jól felszerelt, változatos eszközökkel szolgálja a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Óvodánk 2017-től akkreditált „TEHETSÉGPONT”, a „Pántlika” tehetségműhelyben a népi játék- és tánc alapjaival ismerkedhetnek meg gyermekeink.

A 2017/2018 nevelési évben bevezetésre került „Madarász Ovi” Programunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület segítségével. Hagyományaink közé tartozik a „Mákvirág napok” rendezvénysorozatunk, amit a szülőkkel közösen szervezünk havi rendszerességgel.

Mindhárom óvodánkban rendszeresen kísérjük a nagycsoportosokat az önkormányzat által támogatott ingyenes úszás - és korcsolyaoktatásra.

Intézményünk elnyerte 2017-ben a „Kincses Kultúróvoda” rangos elismerő címet, amely lehetőséget biztosít óvodánk számára, hogy a kulturális intézményrendszerrel való együttműködést segítse. A kulturális intézmények küldetéséből fakadó nevelést segítő programok, a kulturális tartalmak sokrétűen beépülnek pedagógiai programunkba.

Óvodapedagógusaink alapképzettségük mellett speciális területeken további képzettségekkel, szakvizsgával rendelkeznek. Munkánkat gyógytestnevelők, logopédusok, gyógypedagógus, utazó gyógypedagógusok és pszichológus segíti.

Partnereinket folyamatosan tájékoztatjuk óvodánk web-lapján (www.gymo.hu), valamint a „Rólunk van szó...”, információs lapozgató újságunk lapjain. Az információáramlás hatékonysága érdekében szülői zárt csoportokat működtetünk.

2. „AZ EGÉSZSÉGES MOSOLYÉRT” EGÉSZSÉGNEVELŐ, GYERMEK – JÁTÉK ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője, amelynek alapfunkciója: egészségvédő – egészségfejlesztő – egészségnevelő, továbbá személyiségfejlesztő, szocializációs és nevelő tevékenység, az óvodás gyermek testi - lelki szükségleteinek kielégítése.

2.1. Küldetésnyilatkozatunk:

A mi óvodánkban arra törekszünk, hogy játékos tevékenységek során, egyéni differenciált bánásmód alkalmazásával, játékban alkalmazott cselekvéses tanuláson keresztül fejlődő, egészséges életvitellel rendelkező gyermekeket neveljünk az esélyegyenlőség biztosításával, a különbözőség elfogadásával.

Mindezt nagyfokú hivatástudattal és sokoldalú szakmai képzettséggel rendelkező, jó közösségi szellemben tevékenykedő nevelőkkel valósítjuk meg.

2.2. Óvodánk emberi értékei

Gyermekkép

Nevelésünk középpontjában a gyermek áll, aki autonóm személyiség és a gyermeki jogok tiszteletben tartása minden körülmények között alapvetéssel bír. Legjellemzőbb tulajdonsága a nyitottság, az érdeklődés, a befogadás, a tudni akarás és az önmegvalósítás. A személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása mellett figyelembe vesszük óvodásaink életkori és egyéni sajátosságait, testi, lelki szükségleteit, törekszünk az esetleges hátrányaik csökkentésére az esélyegyenlőség és az inkluzív nevelés biztosítására. Fontos feladatunk, hogy nyomon kövessük a szociálisan hátrányos helyzetű és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatását, felzárkóztatását, valamint a tehetségigéretes képességeinek kibontakoztatását. Differenciált figyelmet fordítunk a valamilyen betegséggel érkező gyermekekre (allergia, diabétesz stb.) és a gyermekekkel foglalkozó felnőttek képzésére.

Óvodánk gyermekközpontúságával, befogadó-készségével, harmonikus gyermeki személyiség nevelésére törekszik, közvetetten segítve a közösségbe való beilleszkedést, esetenként a hátránycsökkentést, a különbözőség elfogadását. A gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítjuk minden gyermek számára a magas színvonalú, szeretetteljes nevelést. Olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akik személyiségükben nyitottak, érdeklődők, tevékenyek, önállóak, tisztelik a másik embert, fontos számukra a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés, a szép magyar beszéd, a természet szeretete, a környezetvédelem, a fenntarthatóság elősegítése, az egészséges életmód, az érzelmi és értelmi intelligencia harmóniája. A szeretetteljes, támogató környezetben helyes közösségi és erkölcsi szokásokkal bíró, boldog, kiegyensúlyozott, befogadó, elfogadó, együttműködő és segítőkész gyermekké, majd felnőtté váljanak.

2.3. Esélyegyenlőség biztosítása

Számunkra minden gyermek egyedi és különleges, ezért az esélyegyenlőség biztosítása megillet mindenkit - nem, kor, bőrszín, etnikai, nemzeti hovatartozás, családi állapottól függetlenül! A nevelő közösségünk alapelveknek tekinti a gyermekek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, különbözőségének értéként való kezelését. Az óvodai nevelésben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásának.

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása és nevelési igényeinek biztosítása kiemelt feladatunk.

Távlati célunk:

A szociális és gazdasági háttér eltéréseiből adódó esélykülönbségek csökkentése, a gyerekek képességeinek maximális kibontakoztatása, személyiségközpontú, inkluzív oktatás-nevelés által.

Társadalmi és kulturális különbségek elfogadása, segítése

- pedagógus – gyermek,
- pedagógus – szülő,
- szülő – szülő,
- gyermekek – gyermekek között.

A halmozottan hátrányos helyzetű és migráns gyerekek önazonosságának megőrzése, erősítése, nyelvi nevelése, multikulturális nevelésen alapuló társadalmi integráció lehetőségének biztosítása.

Ehhez kapcsolódó szervezési feladatok:

Az óvodai nevelésben való részvételi kötelezettséget elősegítő feladatok:

- * a gyermeki jogok tiszteletben tartása
- * a felvétel elbírálásánál a halmozottan hátrányos helyzetű és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- * a halmozottan hátrányos helyzetű és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek arányos elosztása a csoportokban
- * a szülők igényének megfelelő óvodai nyitva tartás kialakítása (igény felmérés)
- * az igazolatlan hiányzások nyomon követése, minimálisra csökkentése – szükség esetén a kellő intézkedések megtétele (részletek az Óvodai Házirendben)
- * a hátrányos helyzetű családok figyelemmel kísérése
- * a halmozottan hátrányos helyzetű és a migráns gyerekek anyanyelvi kultúrájának ismerete, megőrzése, gyakorlásának biztosítása
- * a szülők tájékoztatása, segítése
- * „Gyermekvédelmi és Esélyegyenlőségi kör” működtetése, jelzőrendszer
- * kapcsolattartás külső szakemberekkel

A digitális pedagógiával kapcsolatos tevékenységek, célkitűzések:

- * IKT - eszközök használata óvodapedagógusok által nevelési-fejlesztési céllal multimédia tartalmak, mesék, versek, dalok, mondókák, szólások, képek, mozgóképes állományok, animációk, hangállományok megismerése, alkalmazása
- * pedagógusok digitális kompetenciájának fejlesztése

Óvodakép

Óvodánk külső, belső esztétikuma „gyermekközeli”, barátságos, otthonos és biztonságos. Intézményünk az óvodás korú gyerekek fejlődéséhez szükséges optimális feltételekkel rendelkezik, pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás kialakulását.

GY – gyermekközpontú
E – egészségtudatos
R – rendszeres mozgást biztosító
M – megkülönböztetés nélküli
E – egyéni fejlesztésen alapuló
K – környezettudatos

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodapedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a családon kívül az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Nevelési elveinkben kiemelt szerepet kap a személyiségfejlődés kialakításánál, a készségek és képességek kibontakoztatásánál a befogadás, az elfogadás, a bizalom, a tisztelet, a szeretet, a különbözőségek elfogadása, a megbecsülés, a szabad játék, a szeretetteljes, derűs, vidám, élményekre épülő, tevékenységre ösztönző ingergazdag környezet biztosítása. Az otthonról hozott hátrányok megszüntetése, a tehetséggondozás elősegítése. Megvalósításához szorosan együttműködünk a legközvetlenebb nevelési partnerünkkel, a családdal.

Pedagógiai eljárásainkat, módszereinket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk. Kiemelt szerepet tulajdonítunk a szabad játéktevékenységnek, az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítésének, melynek biztosítása a gyermek számára szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

Az esélyegyenlőség keretein belül a migráns gyermekek érdekében is megteremtjük a feltételeit a nyelvi és multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőségnek. Az óvodai nevelés során különös gonddal ügyelünk az önazonosság megőrzésére, ápolására és erősítésére.

A már kialakult hagyományainkra építve határozzuk meg alapvető feladatainkat. Az óvó, védő nevelési és szociális feladatokat a szülői igények figyelembe vételével, sajátos szervezeti keretek és formák között valósítjuk meg.

Az óvodai nevelőmunkába bevonjuk a különböző társadalmi, közművelődési, egészségügyi, gazdasági és egyéb szervezetek képviselőit.

Teret engedünk azoknak a személyiségformáló tevékenységeknek, amelyek az óvodai program célkitűzéseit segítik és tudatosabbá, hatékonyabbá teszik a gyermekek iskolai közösségbe való beilleszkedését.

2.4. Nevelőtestületünk pedagógusmodellje

*“Sokszor és sokat nevetni,
elnyerni az intelligens emberek megbecsülését,
a gyermekek ragaszkodását; kivívni az őszinte kritikusok elismerését és elviselni a hamis
barátok árulásait; örülni a szépnek,
megtalálni másokban a jót; jobbítani egy kicsit a világon – egy egészséges gyerekkel, egy
parányi kerttel vagy azzal, hogy biztos lábon állva élsz; tudni, hogy legalább egyvalaki
könnyebben lélegzik, mert te voltál. Ez a boldogulás, ez a siker.”
(Ralph Waldo Emerson)*

A pedagógiai program biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek védelmében tartalmaz.

Az óvodapedagógus olyan személyiség, aki hisz abban, hogy minden gyermek egyedi, különleges emberi lény, formálható, szeretetteljes közegben nevelhető.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodapedagógus kulcsszereplő, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Modell, ugyanakkor példakép a gyerekek előtt.

Óvodapedagógusi értékek:

- * pedagógiai hitvallása a megkülönböztetés nélküli gyermek iránti szeretet és tisztelet
- * ismeri a csoportjába tartozó gyerekek életkoronként és egyénenként eltérő biológiai, lelki és kulturális szükségleteit
- * hivatástudat, felelősségérzet, fegyelem, példamutatás kommunikációban és cselekvésben
- * tudja, hogy egy adott gyermek képességei, tulajdonságai, fejlődése polarizált a különböző művészeti területeken belül és azok között is egyenetlen
- * a gyerekek fejlődését nyomon követi, figyelemmel kíséri, környezeti feltételekkel, tapasztalatszerzési lehetőségekkel elébe megy, így gazdagítja ismereteit
- * világnézete és értékrendje a gyermekek szolgálatában áll, toleranciával kezelve és elfogadva a különbözőségeket
- * szülők és egymás tisztelete
- * saját felekezeti és világnézeti kultúráját nem vetíti ki a gyermekközösségre
- * alapelve, hogy a gyermek fejlesztése és ismeretszerzése főként a szabad játékban valósuljon meg
- * változatos pedagógiai módszereket alkalmaz a kompetencia fejlesztés érdekében
- * tervező-elemző munkájában használja a korszerű infokommunikációs eszközöket

- * pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA ciklus, melynek fontos elemei a saját gyakorlatában készített mérések és értékelések eredményei
- * a javasolt fejlesztési eszközöket ismeri és a csoportjában kritikusan, a céljainak megfelelően használja
- * pedagógiai munkája során képes építeni a gyermekek más forrásokból szerzett tudására
- * a tanult pedagógiai módszereket változatosan és rugalmasan, az adott helyzethez igazodva alkalmazza
- * tervező és gyakorlati munkájában törekszik a kijelölt célokhoz igazodóan a foglalkozások logikus felépítésére

Tulajdonságai:

- * szeretettel fordul a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkezők iránt
- * tiszteletben tartja, toleranciával fogadja a gyerekek adottságaiból eredő különbözőséget
- * különös odafigyeléssel kezeli az átlagostól eltérő személyiségű gyerekek felzárkóztatását, egyéni fejlesztését, tehetséggondozását
- * egyéni, differenciált fejlesztéssel gondoskodik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek személyiségfejlődéséről, készségeinek kibontakoztatásáról
- * elfogadó magatartás, az egyéni differenciált bánásmód érvényesítése, türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító viselkedés, magatartás
- * a személyes érzelmi kötődések kialakításával és megerősítésével az ellentétek okainak felderítésével nevel
- * kommunikációjában példaértékű magatartást és anyanyelvi kultúrát közvetít
- * legfőbb jellemzői közé tartozik a tolerancia, empátia, következetesség, együttműködő képesség és határozottság
- * jó szervezőképesség, kreativitás
- * folyamatos önképzés, megfelelő szakmai önismeret
- * szociabilitás, komplexitás, érzelmi gazdagság, a játék szeretete

Személyiségvonásai:

- * a gyerekekkel kapcsolatosan együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító
- * pedagógiai, pszichológiai ismereteit, gyakorlati jártasságát tükrözi szakértelme
- * önmaga tovább fejlesztésének igénye minden területen megnyilvánul
- * a vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat és probléma érzékeny, titoktartó
- * a gyermeki jogokat tiszteletben tartó, a különbözőségek elfogadásával élő
- * türelmes, nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi támaszt biztosító viselkedés és magatartás

Pedagógiai asszisztens személyiségvonásai

- * a gyerekekkel kapcsolatosan együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító
- * az elsajátított ismereteit, gyakorlati jártasságát tükrözi a szakértelme
- * a vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat és probléma érzékeny
- * a gyermeki jogokat tiszteletben tartó, a különbözőségeket elfogadó
- * kommunikációjában példaértékű magatartást és anyanyelvi kultúrát közvetít

- * szeretettel fordul a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkezők iránt
- * a gyerekek érdekében a pedagógusokkal, kollégákkal és a szülőkkel együttműködő ismeri kompetencia határait, és eszerint viselkedik a gyerekekkel, szülőkkel és a munkatársakkal szemben
- * tájékozott a PP. rávonatkozó fejezeteiről
- * tevékenysége a gyermekek gondozásában, szokásalakításában az óvodapedagógusokkal való nevelői partnerviszonyban valósul meg

Dajka személyiségvonásai:

- * a gyerekekkel kapcsolatosan együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító
- * az elsajátított ismereteit, gyakorlati jártasságát tükrözi a szakértelme
- * a vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat és probléma érzékeny
- * a gyermeki jogokat tiszteletben tartó, a különbözőségeket elfogadó
- * kommunikációjában példaértékű magatartást és anyanyelvi kultúrát közvetít
- * szeretettel fordul a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkezők iránt
- * a gyerekek érdekében a munkatársaival együttműködő
- * ismeri kompetencia határait, és eszerint viselkedik a gyerekekkel, szülőkkel és a munkatársakkal szemben
- * tájékozott a PP. rávonatkozó fejezeteiről
- * tevékenysége a gyermekek gondozásában, szokásalakításában az óvodapedagógusokkal való nevelői partnerviszonyban valósul meg

2.5. „Az egészséges mosolyért” Egészségnevelő, Gyermek- Játék Óvodai Pedagógiai Program

Célja, alapelve:

Egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, testi, lelki harmónia biztosítása. Környezettudatos, környezetre figyelő, óvó - védő magatartásformák és szokások kialakítása, a szűkebb és tágabb környezet, a kulturális és természeti értékek megismertetése és megszerettetése. Szeretetteljes magtartáson keresztül, a 3 – 6 – 7 (8) éves korú gyermekek sokoldalú harmonikus fejlődésének elősegítése, a hátrányok csökkentése, az életkori, személyiség béli tulajdonságok, a speciális gondozási igény figyelembe vételével. Mindezt az eltérő fejlődési ütem (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását), az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése érdekében tesszük.

Az óvodáskorú gyermekek társadalmi, közösségi életre való felkészítése, amely magába foglalja: a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, készségeinek és képességeinek kibontakoztatását tevékenységeken keresztül.

Valljuk, hogy minden gyermek egyedi és különleges emberi lény, személyiségét mindenkor elfogadás, bizalom, szeretet, tisztelet, megbecsülés övezi.

Az esélyegyenlőség jegyében a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztésén, a szociokulturális hátrányok csökkentésén túl kiemelt feladatunkként kezeljük a tehetséges gyermekek készségeinek, képességeinek kibontakoztatását.

Feladata:

A kisgyermekkor pszichofizikai lehetőségei között a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés), a lelki egészség, az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, szociális kapcsolatok harmóniájának (segítségnyújtás, szokás,- szabályrend, viselkedés kultúra) fejlesztése, a nemzeti identitás és a hazaszeretet alapjainak megteremtése a kulturális érték megőrzését szolgáló anyanyelvi, értelmi fejlesztés hozzárendelésével. A gyermekek életkorának megfelelő tevékenységek közben a természeti környezet megismertetése, környezetük és a természet szépségeinek megláttatása, környezettudatos szemlélet és fenntarthatóság megalapozása, szemléletformálás.

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

Egészséges, higiénikus, esztétikus környezet kialakítása, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, az egyéni fejlődési ütem, valamint a speciális gondozási igény feltételeinek megteremtése. Az élményben gazdag, változatos óvodai élet megszervezése, amelyben elsődleges szerepet kap a mással nem helyettesíthető szabad játék, mert a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Valamint a tevékenységeken keresztül, az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése.

Sajátos feladataink:

- * prevenció beépítése a mozgás foglalkozásokba
- * egészségtudatos magatartás megalapozása
- * fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása
- * a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek személyiségfejlesztése, tehetséggondozása, felzárkóztatása,
- * kiemelt figyelmet igénylő gyerekek teljes körű személyiségfejlesztése
- * egyéni fejlesztés
- * egyéni bánásmód
- * a családmódel alapján kialakítható osztatlan csoportok szervezése
- * sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Kiemelt tevékenységeink:

- * megfelelő mennyiségű folyadék bevitel biztosítása, változatos feltétek felkínálása,
- * eszközbiztosítás (HACCP)
- * szokás- szabályrend alakítás
- * a csoportban végezhető mozgásos játékok alkalmazása
- * mobil, mozgásfejlesztést szolgáló eszközök a csoportban
- * mozgásos tevékenységek kezdeményezése a szabadban
- * a mozgásfejlesztés, a tartásjavítás szem előtt tartása a mozgás foglalkozások anyagának összeállításánál
- * preventív tartásjavító mozgás szervezése
- * kirándulásterv, nyári élményterv készítése (a nyári óvodai élet szervezése) dokumentálása a nyári napló vezetésével

- * egészségmegőrző programok szervezése a gyermek sajátosságaihoz alkalmazkodva tervszerű és tudatos módon (túra, sport, játék, kézműves tevékenységek, közvetlen tapasztalatszerzés)
- * környezetvédelmi programok változatos megvalósítása
- * a gyermekek lelki egészségének támogatása

2.6. A nevelőtestület együttműködése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében

A halmozottan hátrányos, migráns és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai életének nyomon követése, rendszeres team munka által történik: „Gyermekevédelmi felelős”- „Gyermekevédelmi és Esélyegyenlőségi kör”.

- * az óvodába lépéskor komplex, részletes anamnézis felállítása
- * három évesek kötelező logopédiai szűrése
- * a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatosan, speciális szakemberek segítségével végezzük a pedagógiai munkánkat, a fejlettségi szint elérése érdekében
- * az állapotfelmérést követő fejlődés folyamatos figyelése
- * hospitálási rendszer alkalmazása
- * rendszeres esetmegbeszélés, szükség esetén külső szakmai segítség igénybevétele, egyeztetése
- * az eredményesség, ill. további feladatok meghatározása
- * a gyermekek mérési eredményeinek kimutatása, felhasználása az egyéni fejlesztésekben, nyomon követése az „Óvodai fejlődési naplóban”
- * a migráns gyermekek esetén feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét

2.7. Egészségfejlesztő program

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és a szervezeti működést a gyermekek és szülők részvételét úgy befolyásoljuk, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Gyermekeink testi és lelki fejlődését már az óvodába lépés előtt alapvetően meghatározzák a család szociális, kulturális és anyagi körülményei, melyek egyénenként különbözőek. Az elsődleges szocializáció során a családi nevelésnek, az óvodai mentálhigiénének igen nagy szerepe van.

Cél:

Minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jól-létét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő mindennapos egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az egészségfejlesztés segítse elő a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, készítsük fel őket, kínáljunk fel megoldási lehetőségeket a káros hatásokkal szemben.

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.

Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása a cél, továbbá pozitív hatás gyakorlása a személyiséget érő változásokra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- * az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása
- * mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése
- * a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- * a környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása
- * a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, SNI-is és BTMN-s gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése érdekében prevenció és korrekció feladatok ellátása
- * tapintatos, elfogadó magatartás a szülőkkel

Az egészségfejlesztés területei:

- * egészséges táplálkozás
- * mindennapos testnevelés, testmozgás
- * személyi higiéné
- * testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- * a bántalmazás, erőszak megelőzése
- * baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

2.7.1. Egészségfejlesztő program kiegészítése a BOLDOG ÓVODA programhoz

Célok:

- * A gyermekek egészséges pszichés fejlődése érdekében pozitív énkép kialakításában, empatikus, optimista gondolkodásmód fejlesztése érdekében csatlakozunk a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított „Boldog Óvoda” programhoz. A 2017/18. nevelési évtől a Gyermekmosoly óvoda mind a hét csoportjában alkalmaztuk a „Boldogságóra” gyakorlatait, havi rendszerességgel, tíz hónapon keresztül. A 2018/19. nevelési évben a Gyermekmosoly Óvoda elnyerte az „Örökös Boldog Óvoda” címet, a Kékcinke tagóvoda pedig a „Boldog Óvoda” címet.

Feladatok:

- * a 3-6 éves gyermekek körében új ötletek, módszer alkalmazása a boldogságra való képesség erősítése, kibontakoztatása céljából. Szeretetteljes, vidám légkör megteremtése a gyermekek pozitív pszichés fejlődése érdekében.
- * pozitív énkép kialakítása, a program által biztosított tematika alkalmazásával, gyakorlatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra és önmagunkra való odafigyelés, egymás tiszteletének alakítása, fejlesztése
- * közösségépítés, „mi-tudat” erősítése
- * havi rendszerességgel a Boldogságóra foglalkozások folytatása a Gyermekmosoly Óvodában és a Kékcinke tagóvodában
- * „Örökös Boldog Óvoda” cím elnyerése a Kékcinke tagóvoda számára

3. AZ EGÉSZSÉGNEVELŐ PEDAGÓGIAI PROGRAM KONCEPCIÓJA

3.1. Célja, feladata

Céljaink

Az óvodai programunk középpontjában az egészségnevelés áll, mivel az élet, az egészség alapvető érték. Az élet, az egészség védelme, megőrzése minden nevelő (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) alapvető kötelessége. Nevelési felfogásunk szerint az egészség dinamikus változó folyamat, amely a természeti – társadalmi – személyes környezettel kölcsönhatásban áll. Az egészséges életmódra nevelés és az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A gyermekek testi fejlődésének elősegítése, egészségi állapotuk egyensúlyban tartása, az egészséges életmód, a gondozás, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés jó szokásainak alakítása az egyéni készségek, képességek figyelembevételével.

Feladataink

- * az egészséges életvitel igényének alakítása
- * a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- * a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- * a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- * a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- * a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- * az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- * a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- * a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, szemléletformálás
- * az esélyegyenlőség jegyében a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek esély biztosítása az egészséges életvitel elsajátítására, megalapozására

3.2. Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek gondozása

Munkánk szerves része, hogy biztosítjuk a gyermekek zavartalan fejlődését, egészségük fenntartását, megőrzését, védelmét, fejlesztését és az egészséges életmód szokássá alakítását:

- * nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása
- * a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, testi képességek fejlődésének segítése
- * a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

- * segítő együttműködésünkkel (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) elfogadó megértés közvetítése
- * szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, megfelelő szakemberek bevonásával prevenció és korrekció testi, lelki nevelési, feladatok ellátása
- * a gyermekek jó közérzetének biztosítása, a pedagógus „érintő”, segítő közreműködésével
- * önkiszolgálásban támogatás, bátorítás, eredményeik pozitív megerősítése
- * egyéni fejlődési ütemük figyelembe vétele, az egészségügyi szokások elsajátításának segítése (kezdetben velük együtt végezzük a teendőket)
- * fokozatosan szoktatjuk a tevékenységek egyre önállóbb végzésére, így alakítjuk a tiszta, rendezett megjelenés és környezet iránti igényt

A helyes életritmus kialakítása:

A rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, biztonságot, kapaszkodót nyújtanak a gyermekek számára. Ez az egyik feltétele az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.

- * Az óvoda nyitva tartásával alkalmazkodunk a családok igényeihez (SZMSZ, Házirend).
- * Optimális életritmus, rugalmas napirend biztosítása.
- * A napirendben a gyermeki játék elsődleges, rugalmasan alkalmazkodik a gyermekek igényeihez, érdeklődéséhez, és lehetőséget ad a tevékenységi formák, valamint az egyéni, differenciált fejlesztés megvalósítására.
- * Az egészséges életritmus kialakításához biztosított a csoportszoba berendezése, elrendezése, amely igazodik a gyermekek életkorához, a játékhoz, valamint a tevékenységekhez.

Higiéniára vonatkozó szokások kialakítása:

- * az önálló testápolás szokásalakítása (WC- használat, mosakodás, fésülködés, fogápolás), zsebkendő használata
- * a gondozási teendőket az óvodapedagógus irányításával, a dajka, pedagógiai asszisztens segítő közreműködésével alakítjuk ki a sajátos egyéni igények, ill. fejlődési ütem figyelembe vételével
- * az egyes tevékenységek végzése után kiemelten figyelünk a tisztálkodásra, az ehhez kapcsolódó szokás alakítására (festés, mintázás, homokozás, irányított mozgásos tevékenység, udvari játék, stb.)
- * a WC-használat intimitása biztosított (függöny, válaszfal)
- * minden gyereknek saját, jellel ellátott személyes eszköze van (törölköző, fogkefe, pohár, fésű, tornafelszerelés, ágynemű, szükség szerint pizsama)

Táplálkozás, egészséges étkezési szokások:

Óvodánkban háromszor étkeznek a gyerekek: folyamatos tízórai és uzsonna valamint ebéd. Lehetőségeinkhez mérten figyelmet fordítunk a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának ösztönzésére. Lehetőséget biztosítunk a diétás étkeztetésre (diabétesz, tej, tojás, egyéb ételérzékenység).

- * az étkezőasztalok játszóhelytől elkülönülve vannak elhelyezve
- * az esztétikus terítéssel megfelelő minőségű edényekkel, evőeszközökkel biztosítjuk az étkezési kultúra kialakítását
- * a kulturált étkezési szokások kialakítása magában foglalja a:
  - „kérem”, „köszönöm” és „jó étvágyat kívánok” udvariassági formák elsajátítását
- * az önkiszolgálás gyakorlás útján történik (egyéni szükségletek, igények kielégítése, étkezés után a környezet rendbe tétele és a fogmosás)
- * az étkezési szokások kialakításával egy időben ösztönözzük a gyermekeket az étel elfogyasztására, kóstolására
- * megtanítjuk őket az eszközök megfelelő használatára, csukott szájjal történő rágásra, vigyázzanak az asztal rendjére, tisztaságára, az étkezés közbeni halk beszédre, a helyes testtartásra és a szalvéta használat igényére
- * a szülőket tájékoztatjuk a heti és a lehetséges kiegészítő étrendről, ezzel modellt nyújtunk a családoknak egy korszerűbb, egészségesebb táplálkozási szokás kialakítására

Napközbeni folyadékszükséglet kielégítése:

Az étkezések során és a nap bármely szakában biztosítjuk a folyadékbevitel lehetőségét, rendszerét és eszközeit csoportszobában és udvaron egyaránt.

Mindennapos vitaminfogyasztás:

A napi tápanyagszükséglet kielégítése a korszerű táplálkozás érdekében.

A szülők közreműködésével az óvodai étrendet bővítjük: zöldség, gyümölcs, méz, magvak, csírák, stb.

Pihenés:

Az alvás és pihenésszükséglet kielégítése érdekében biztosítjuk a megfelelő feltételeket.

Az alvás a gyermekek kényelmes pihenése érdekében szivacson és óvodai fektetőn történik (szellőztetés, elalvás előtti mesélés, altató dúdolása, relaxáló zene, személyes tárgy, stb.). Az ébresztés folyamatosan történik, biztosítva minden gyermek számára az elegendő pihenőidőt.

Öltözködés:

- * az óvoda minden dolgozója mintául szolgál a gyermek számára tiszta, esztétikus külsejével
- * megismertetjük a gyermekeket a megfelelő öltözködési szokásokkal, a helyes sorrendiséggel
- * segítjük, hogy az évszaknak megfelelően, valamint saját hőérzetéhez alkalmazkodva öltözködjék
- * életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve nyújtunk segítséget az öltözködésben

Mozgásszükségletek kielégítése:

- * a gyermekek természetes mozgáskedvére építünk, a mozgás szeretetére neveljük őket
- * természetes nagymozgásokra, mozgáselemek gyakorlására, sokféle eszköz segítségével adunk lehetőséget
- * a rendszeres mozgás iránti igénnyel az egészséges életvitel kialakítását célozzuk meg
- * lehetőség szerint minden nap biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodást, mely növeli az ellenálló képességet és edzi a szervezetet
- * szervezett mozgásos tevékenységekkel fejlesztjük a gyermekek mozgáskoordinációját
- * a mozgástapasztalatok bővítésével, sok gyakorlással a mozgáskészségeket alakítjuk

Egészségvédelem, edzés

- * a gyerekek testi épségének megőrzése érdekében állandó felnőtt kontroll biztosított
- * megfelelő viselkedéskultúrát, szokás - szabályrendet alakítunk ki az optimális tárgyi feltételek megteremtése mellett
- * a megbetegedett gyermeket elkülönítve ápoljuk a szülő megérkezéséig
- * mindennap - esetleg kétszer is – biztosított a szabadban való tartózkodás
- * nyári melegben élünk a zuhanyzással, kihasználva a víz jótékony hatását (víz és napfényfürdő)
- * biztosítjuk az ismeretszerzéshez kapcsolódó sétákat, kirándulásokat, melyek során az egészségvédelmi szempontok érvényesülnek
- * biztosítjuk a rendszeres úszás, korcsolyázás lehetőségét
- * figyelembe vesszük a szélsőséges időjárást (hőség, - szmogriadó)

Egészségügyi vizsgálatok:

Óvodánkat a gyermekek egészségi állapota érdekében rendszeresen látogatja a védőnő.

Fogbetegségek megelőzésére csoportos foglalkozást szervezünk, ill. a kerületi gyermek fogszakorvos szűri a gyermekeket.

3.3. Az egészséges életmódra nevelés feltételeinek folyamatos alakítása

Óvodánkban biztosítottak a gyermekek egészséges és biztonságos fejlődését szolgáló bútorok, berendezési tárgyak. Az eszközök a gyermekek számára egész nap elérhetőek. Kiemelten figyelünk a gyermekek közvetlen környezetének esztétikus elrendezésére.

- * a gyermekek fejlődéséhez - a helyi adottságok figyelembe vételével – egészséges és biztonságos környezetet biztosítunk
- * a kézműves tevékenységeknél a sajátos higiénés szokásokat a gyermekekkel betartatjuk
- * az óvoda belső, külső környezete esztétikus, a balesetvédelmi és egészségügyi előírásoknak megfelelnek

Az óvoda udvara az egyik legfontosabb fejlesztési tere a gyermekek egészségnevelésének.

- * az udvaron vannak árnyékos és napos játszó részek
- * az udvari játék közben az ivóvíz és a mosdóhasználat biztosított
- * játéktárolásra külön faházak, ill. tároló szekrények állnak rendelkezésre
- * az udvar környezeti feltételeinek értékét, szépségét növeli a gondozott virágos-, zöldecsés- és sziklakert, mobil melegház, magaságyás
- * az udvar talaja változatos, van füves, homokos, betonos felület
- * a mozgásfejlesztő, játszóeszközök a gyermeklétszámot figyelembe véve folyamatosan bővülnek.
- * a balesetveszély megelőzése és elhárítása folyamatos
- * az udvar arra alkalmas területein lehetőséget biztosítunk különböző mozgásos játékokra

Csoportszoba: A csoportszobák többféle lehetőséget biztosítanak az elkülönített játékra, mozgásra, az egyes játéktartalomhoz tartozó tevékenységre (pl. babakonyha, építőszőnyeg, mese-sarok, barkács - sarok, természetsarok, stb.), ahol szabadon, spontán játszhatnak a gyerekek, a mobil tornaeszközök igény szerinti biztosításával. A helyiségek tágasak, világosak, a természetes és mesterséges megvilágítás jellemzi.

Mosdó: A korszerű mosdó kialakítása minden csoportnak biztosítja az egészséges testápoláshoz szükséges alapvető feltételeket.

Öltöző: Minden csoportnak külön öltöző része van, a gyermekek jellel ellátott szekrénybe helyezhetik ruhadarbjukat.

Tornaszoba: Mindhárom óvodában jól felszerelt, a megfelelő mozgásfejlesztés biztosított.

3.4. A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * igényévé válik a tisztálkodás szükséglete, önállóan tisztálkodik, fogat mos, fésülködik, használja a wc-t
- * tisztálkodási eszközök használatában jártas, tudja azok funkcióját
- * a zsebkendőt önállóan használja
- * az asztalt önállóan teríti, esztétikusan elhelyezi a terítéket
- * a kulturált étkezési szokásokat ismeri, csukott szájjal rág, ügyel az asztal rendjére, tisztaságára

- * helyes testtartással tud az asztal mellett ülni
- * megfelelően használja az evőeszközöket
- * önállóan szed a tálból igénye szerint és folyadékot tölt
- * öltözködésben önálló, tudja a helyes sorrendet és az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházatot veszi fel
- * ruházatára vigyáz, tisztán tartja, rendezetten helyére teszi
- * tud cipőt fűzni és kötni, gombolni és hajtogatni
- * segít a kisebbeknek és társainak
- * ügyel az őt körülvevő környezet rendjére, óvja, védi a természetet
- * tiszteletben tartja társai szokásait
- * ismeri az időjárás, öltözködés, a táplálkozás és egészségvédelem elemi összefüggéseit, a kapcsolódó szavakat, fogalmakat
- * megfelelő teherbírással és állóképességgel rendelkezik, szívesen kirándul, mozog

4. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

4.1. Célja

Olyan gyermekek nevelése, akiknek belső szükségletükké válik a mások iránti tisztelet, segítőkészség, bizalom és a különbözőségek elfogadása. Meleg, szeretetteljes, barátságos, családi csoportlégkör alakítása, melyben kialakul a gyermek kötődési hajlama.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

A másság elfogadása és elfogadtatása kiemelt célja nevelőmunkáknak.

E tulajdonságok kialakításával az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása a célunk.

A társas kapcsolatokban:

- * az óvoda alkalmazottainak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű
- * az óvoda alkalmazottai - gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- * biztonságérzet alakuljon ki az óvodában tartózkodás során
- * alá, fölé és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása természetes legyen
- * lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, elfogadja a különbözőségeket és tisztelje azokat (előítélet, kirekesztettség nélkül)
- * szorgalmazzuk a szemléletváltást a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében
- * kiemelt figyelemmel kísérjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját, mely gyakran elmarad kortársaitól, ezért sajátos pedagógiai segítséget igényel

Feladata:

- * érzelmi biztonságot nyújtó környezetben segítjük az egyéni képességek kibontakozását
- * az érzelmi alapigények kielégítése, a befogadó, szeretetteljes életkörülmények megteremtése
- * a kooperációs rendszer alapjainak megteremtésével és érvényesítésével modell adása, közösségalkotás fejlesztése, az együttműködés szabályainak kialakítása
- * a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének formálása, fejlesztése - az én tudat, énkép kialakulásának, valamint az önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek segítése
- * a nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségeinek oldása
- * szűkebb és tágabb környezetének megismertetése, amely a szülőföldhöz kötődés alapja

4. 2. A feladat megvalósítása érdekében végzett tevékenységek

- * A gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik. A befogadás óvodánkban fokozatosan, a család és a gyermek igényeit szem előtt tartva történik. A leválási nehézséggel küzdő gyermek különleges támogatása a családi háttér ismeretében, szoros, tevékenyen együttműködő kapcsolat kialakítása (szükség szerint szakember segítségével).
- * Az első naptól kezdve szokásokat alakítunk ki, melyek következetes betartásával, betartásával a helyes viselkedésmintákat erősítjük. A szokások kialakításánál nagyon fontos, hogy a követelmények felállítása világos, pontos, érthető, ugyanakkor egyénre szabott legyen. Olyan értelmes szabályokat állítunk a gyerekek elé, melyet elfogadnak, megértik, hogy a saját biztonságuk érdekében történik.

- * A biztonságérzet kialakulása érdekében helyes életritmus kialakítása, napirend és a napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, játékba integrált tanulás) keretében. Az óvodába lépés pillanatától kezdve egymás lelki és testi problémáinak megértésére nevelünk, a gyermek érzelmi alapigényét kielégítjük, megteremtjük biztonságérzetét, védettségerzetét, hogy a gyermek környezete iránt nyitottá és fogékonyra váljon.
- * Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását.
- * Segítjük a nemi identitás merevségének oldását.
- * Az empátia, elfogadó készség fontos a nevelői attitűdben, az érzelmi zavarok és a különbözőség erősödő jelenléte miatt.
- * Konfliktuskezelésnél személyes példamutatással, a viselkedési normák pozitív megerősítésével élünk, önálló problémamegoldásra ösztönzünk.
- * Különös gonddal kezeljük a pedagógiai megoldásokon túllépő, sajátos nevelést igénylő eseteket, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) segítségét vesszük igénybe.
- * Értelmi fejlesztést szolgáló tevékenységek biztosításával, reális ismeretek nyújtásával fejlesztjük a gyermekek képességeit (mozgás, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás, beszéd, érzelem).
- * A játékidőben a szokás és szabályrendszer megfelelő alakítása és fenntartása segíti a toleráns, nyugodt, elmélyült játéktevékenységet. A játék irányításában az együttjátszással, a pozitív megerősítés alkalmazásával, a toleráns magatartással, egyénre szabott segítségnyújtással neveljük a gyermekeket (halk beszéd, metakommunikációs eszközök, jelzések, érintés, magyarázat, stb.).
- * Az óvoda hagyományaira építve a csoportos, közösségi tevékenységeket kialakítjuk, élményszerűvé tesszük a gyermek számára. A közösségi élményeket a közös készülődés átélésével erősítjük a gyermekben, ezáltal kialakul a csoportszellem, az egy közösséghez való tartozás érzése (születésnap, névnap, kirándulások, színházlátogatások).
- * A jeles napok, népszokások gyakorlására, hagyományos óvodai, és csoport programokat szervezünk (jeles napok, zöld napok, játszóházak). Ezzel megteremtjük a hazaszeretetet, a szülőföldhöz kötődés alapjait is.
- * Az anyanyelv és a zenei anyanyelv szeretetére, tiszteletére neveljük a gyermeket, ezzel is erősítve a szülőföldhöz kötődést.
- * Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, képes legyen mindazok megbecsülésére.

4.3. Feltételrendszer

- * otthonos körülmények biztosítása az óvodában, a csoport szobában
- * a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának empatikus magatartása, kooperációs készsége, kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be
- * egyéni differenciált bánásmód érvényesítése
- * a gyermek pozitív tulajdonságainak kiemelése és erősítése
- * megfelelő szokás és szabályrend alakítása
- * lehetőségek biztosítása közös élmények, tapasztalatok szerzésére
- * beszélgetés, élmény átadás lehetőségének megteremtése, gyerekek véleményének meghallgatása
- * pozitív erkölcsi normák kialakítása

4.4. A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * A gyerekek szívesen, örömmel jönnek óvodába, jól érzik magukat.
- * Igényükké válik a kialakult szokás - és szabályrendszer betartása és betartatása.
- * Konfliktus helyzetekben képesek kompromisszumokat kötni, a problémákat békés úton, önállóan megoldani.
- * Önálló a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás területein (kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszadás, megszólítás).
- * Önállóan nyilvánít véleményt.
- * Önállóan dönt választási helyzetekben.
- * Önálló a vállalt feladatai elvégzésében.
- * Viselkedése tisztelettudó (felnőtt- gyermek, gyermek- gyermek).
- * Ismeri és érti az óvodapedagógus metakommunikatív jelzéseit.
- * Igazmondásra törekszik.
- * A megkezdett munkát befejezi.
- * Képes a belátásra.
- * Rácsodálkozik a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazokat megbecsüli.
- * Észreveszi környezetete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket.

- * Együttműködik a közös cél érdekében.
- * Örül a csoport közös sikereinek.
- * Felajánlja segítségét a felnőttek, gyermektársainak, ha ennek szükségét látja.
- * Tisztelettel érdeklődik társai és a felnőttek iránt (csoport szinten).
- * Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni.
- * Legalább egy társas kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.
- * Figyelemmel van a felnőttek és gyermektársak iránt.
- * Igyekszik a szituációtól függően elfogadni az alá, fölé és mellérendeltségi helyzeteket.

5. ÉRTELMI NEVELÉS, FEJLESZTÉS

A testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése, a gyermek kognitív képességeinek fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosításával és a gyermek szabad játéka által valósul meg. Alapvetően figyelembe vesszük a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, életkori sajátosságát, erre építve juttatjuk őket tapasztalatokhoz az őket körülvevő világról. Ennek elérése az érzelm indította játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül a sokoldalú érzékszervi megtapasztalással történik, az iskolai beilleszkedés közvetett segítése érdekében.

5.1. Célja

Olyan tapasztalatszerzést biztosítunk a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti határokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.

A teljes gyermeki személyiség fejlesztése, vagyis olyan gyermeket nevelünk, aki érdeklődő, kíváncsi az egyes tevékenységek iránt. Képes rendszerezni a környező világról szerzett tapasztalatait. A meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységeken keresztül további élményeket szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az egyéni készségek, képességek kibontakoztatására törekszünk az egyéni különbségek figyelembe vételével (adottság, hajlam, rátermettség), mert ezek eredményeként fejlődik a gyermek kommunikációs képessége is (beszéd produkció, beszédértés, nyelvi képességek).

Fejlesztjük az „énképet”, a testséma kialakítását segítjük. Önálló gondolkodásra nevelünk, döntési képességek kibontakozását erősítjük. Figyelemkoncentrációs tevékenységek biztosításával erősítjük a vizuális percepciót (formaérzékelés, formaészlelések), mozgásérzeti szféráját mobilizáljuk.

5.2. Feladata:

A spontán és irányított ismeretszerzés tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás.

Az értelmi képességek (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és alkotóképesség fejlesztése. Figyelembe vesszük az adott életkori sajátosságokat, a mozgásfejlesztésen, az érzeteken (szenzitív játékok) alapuló lehetőségeket,

Biztosítjuk valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet.

5.3. A feladat megvalósítása érdekében végzett tevékenység

Az óvodánkban a tanulási folyamat a nevelés valamennyi pillanatában jelen lehet:

- * szükség esetén a gyermek értelmi fejlesztése speciális módszerek, ill. eszközök felhasználásával egészül ki
- * változatos tevékenységi formákat biztosítunk a játék, a tanulás és a munka tevékenységek terén
- * minden gyermek önként, öntevékenyen, aktívan, képességeinek megfelelően vehet részt a folyamatban
- * építünk a belső indíttatásra (érdeklődés, kíváncsiság, tudásvágy) épülő motivációra
- * feladatunk a sokoldalú cselekedtetés és játékos tapasztalás útján minél több érzékszerv bevonása, megmozgatása
- * az óvodapedagógus kérdéskultúrája, helyzetteremtései segítik felszínre jutni a szunnyadó aktivitást, ösztönzi az ok-okozati összefüggések észrevételét, megfogalmazását
- * építünk a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira, a természeti, társadalmi, tárgyi környezetéből szerzett benyomásaira

5.3. Fejlesztési tartalmak

- * Játék
- * Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- * Mozgás
- * Verselés, mesélés
- * Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- * Külső világ tevékeny megismerése

6. ANYANYELVI NEVELÉS

Az anyanyelvi nevelés áthatja óvodai nevelőmunkánk, óvodai életünk minden területét.

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezés, önkifejezés, gondolkodás és az értelmi fejlesztés legfőbb eszköze, valamennyi tevékenységforma keretében, egyéni készségek, képességek figyelembevételével megvalósítandó feladat.

A kommunikáció minden esetben két síkon zajlik: verbális, azaz anyanyelvi, illetve nem verbális szinten. A verbális és a nem verbális eszközök (mimika, gesztus, tekintet, jelzések, érintés, stb...) viszonyára jellemző, hogy nem csak kiegészítik, hanem megerősítik, sőt helyettesíthetik egymást.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenységünk egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk.

6.1. Célja

- * a személyiség pszichés beállítódásának megalapozása az elfogadás, az együttműködés, az önállóság, találékonyság, kapcsoltsfelvétel és alakítás területén
- * a szocializáció elősegítése, a családi nevelés pótlása, kiegészítése
- * a kreatív együttműködő-képesség kialakítása
- * az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés
- * a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, gondolatainak, érzelmeinek megfelelő kifejezésére való ösztönzése
- * a gyermek ösztönzése a hagyományos és info-kommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatára
- * helyes mintaadás, példaértékű anyanyelvi kultúra
- * iskolai alkalmasság elősegítése, közösségben elfogadott kommunikációs minták átadása, elvárása az iskolai kudarcok elkerülése érdekében.
- * az írás-olvasás előkészítéséhez szükséges képességek fejlesztése (hangsúlyosan a beszédértés, szövegértés, képolvasás)

6.2. Feladata:

A nyelvi kommunikációs helyzetek teremtése vagy kihasználása. Egymást meghallgató és egymáshoz beszélő társak (felnőtt- gyermek, gyermek- gyermek) beszélőkedvének, beszédkészségének fenntartása, ösztönzése. Az anyanyelv változatos szókincsének hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságainak tapasztalása, használata.

Ehhez biztosítjuk:

- * a megértő, szeretetteljes, derűs légkört
- * az óvoda minden dolgozójától elvárt személyes mintát - szemléletes kifejezésmóddal, megfelelő mondatszerkesztéssel, szabályközvetítéssel, a javítgatások elkerülésével, kulturált beszédstílus közvetítésével, valamint az érzelmekkel átszőtt szóbeli közléseket, melyekben megjelennek a nonverbális kifejezések, a tájnyelvi fordulatok
- * a valamennyi tevékenységi formához kapcsolódó anyanyelvi fejlesztést
- * az egymás meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére irányuló figyelmet
- * az utánzáson alapuló, élményszerű, változatos gyakorlást

- * a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlást.
- * az aktív beszélő környezetet a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése érdekében
- * a tervezett, anyanyelvi fejlesztést segítő, irányított helyzeteket (anyanyelvi játékok, beszélgető kör, szituációs játékok...), különös figyelmet fordítva a szókincsbővítésre, az értő figyelem kialakítására
- * A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek kevesebb tapasztalatot képes gyűjteni a kapcsolatteremtésben korlátozottsága, ill. környezeti háttere miatt. Akadályoztatása lehet verbális és nonverbális kommunikáció. A beilleszkedés akadályoztatása a kudarc, a sikertelenség érzését váltja ki, ill. erősíti.
- * Az esélyegyenlőség érdekében feladatunk:
- * a szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése
- * a gyermeket körülvevő ösztönző környezetben a tapasztalatszerzési lehetőségek bővítése
- * a játék során fokozott figyelem a társas kapcsolatok alakítására
- * kommunikációt fejlesztő játékos feladatok tudatosabb alkalmazása
- * differenciált feladatok felállítása az egyéni sajátosságok (migráns, nemzeti kisebbség) és a szakemberek véleményének figyelembe vételével
- * inkluzív pedagógiai attitűd és módszerek alkalmazása a hátrányos helyzetű és egyéni bánásmódot igénylő gyermekek érdekében (HH, HHH, SNI, BTMN)
- * a más anyanyelvet beszélő gyermek beilleszkedésének fokozott segítése, felzárkóztatása

6.3. Feltételrendszer

- * az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka empátiás, kommunikatív, metakommunikatív megnyilvánulásai
- * közös élményen alapuló tevékenységek kialakítása
- * egyéni differenciált bánásmód alkalmazása, a különbözőség elfogadása
- * beszélgetés, élményadás, a gyermeki önkifejezés lehetőségének kialakítása, biztosítása
- * a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetten keresztül további élmények biztosítása, minden gyermek számára hozzáférhető eszközrendszer kialakítása

6.4. A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * A gyermek érdeklődő, nyitott környezete és minden új iránt.
- * Törekszik a végzett tevékenységek során az ok-okozati összefüggések felfedezésére, a tapasztalatainak megfogalmazására.
- * Rendelkezik problémamegoldó, problémafelismerő képességgel.
- * Korának megfelelően tudja figyelmét összpontosítani, tartalmi és formai szempontból tiszta a beszéde (kivéve logopédiai eset)
- * Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, metakommunikatív, nonverbális jeleket helyesen értelmezi, használja. Képes felidézni az óvodában tanult verseket, meséket,

mondókákat, énekes játékokat, gyermekdalokat. Képes társaival együtt rövid mesedramatizálás, bábjelenet előadására.

- * Aktívan részt vesz a különböző tevékenységekben, tapasztalatait, élményeit, elképzeléseit kifejezi szóban és rajzban egyaránt.
- * Képes az önellenőrzésre, szükség esetén segítséggel javítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét, feladatmegoldását.
- * Törekszik az önértékelésre.
- * Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban.
- * Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- * Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot.
- * Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

7.1. A játék

A szabad játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb és elsődleges tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Célunk:

- * A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelki állapotának önkifejezése. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akaratni tulajdonságok, a szociális magatartás a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében, a játékban fejlődnek.
- * A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait a játéktékában tagolja. Közben formálódik ízlése, alakul társas kapcsolata, konfliktusmegoldó képessége, kreatív együttműködő képessége, magatartásmódja.

Mindezek tudatában, célunk, hogy nevelő munkánk által a játék, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó, örömszerző tevékenységgé váljék.

Feladatunk:

- * a gyermek játéktevékenységein keresztül a mozgásigény kielégítése, beszédkészség, szociális és értelmi képesség fejlesztése
- * az alkalmazkodás, az együttműködés, a kooperáció és a kölcsönös kommunikáció képességének kialakítása
- * az ismeretek, élmények, tapasztalatok feldolgozásának és begyakorlásának biztosítása, egyéni adottságot és fejlettséget figyelembe véve

- * a gyermek személyiségvonásainak megismerése a játékon keresztül, a fejlesztés érdekében

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * utánozható mintát adva együtt játszunk a gyerekekkel a szabad játékfolyamat kialakítása érdekében
- * az óvoda és az óvodapedagógus feladata az elmélyült, önkéntes, spontán játékhoz a feltételek mellett (az otthonos légkör, hely, idő és eszköz), a különböző játék-formákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szerepjátékhoz az élményszerző lehetőség biztosítása
- * tiszteletben tartjuk a gyermek játékának komolyságát és sérthetetlenségét
- * az életkorhoz igazodóan rendezzük be a csoportszobát, megfelelő, elszeparált helyet alakítunk az egyes játéktevékenységeknek (babaszoba, építőszőnyeg, mese-sarok, barkács-sarok, asztali játéktevékenységek, mozgásfejlesztő játékok helye)
- * biztosítjuk a gyermeki játék szabadságát, csak annyi szabályt alakítunk ki, amennyi feltétlenül szükséges
- * az óvodapedagógus elősegíti a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását
- * az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételek biztosításával, szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- * a játéktevékenységhez szükséges differenciált eszközök folyamatos biztosításával segítsük, hogy a kiemelkedő képességű és az elmaradott gyermek is találja meg a számára megfelelő eszközt, tevékenységet, ami további fejlődését elősegíti
- * a szervezeti keretekkel biztosítjuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését
- * a viselkedési normák betartásához kialakítjuk a játék és egyéb tevékenységek szokás-szabályrendszerét, a gyermekeket annak betartására ösztönözzük
- * a játék tartalmát, formáját folyamatosan gazdagítjuk (élményszerzés, eszköz)
- * az otthonról hozott élmények és családminták „kijátszásának” teret engedve felhasználjuk azok nevelő hatását, különösen a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében
- * együtt játszás folyamán erősítjük a közös játék örömeinek fontosságát, alakítjuk pozitív érzelmeit, az elfogadást társai iránt, mélyítjük a közösségi együttműködést
- * kialakítjuk bennük egymás játékának tiszteletben tartását, a játszóeszköz megóvásának igényét, valamint formáljuk együttműködő és konfliktusmegoldó képességüket
- * az udvaron megteremtjük a kreatív játékhoz, a biztonságos mozgáshoz, ügyességi és sportjátékokhoz a lehetőségeket (a meglévő mobil eszköztár biztosításával)

Feltételrendszer:

- * megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása
- * otthonos, biztonságos légkör megteremtése
- * praktikus, biztonságos játékkerületek kialakítása
- * sokféle játéklehetőséget biztosító csoportszoba, játszóudvar (átalakítható, több funkciós játéktér)
- * megfelelő szokás-szabályrend alakítása
- * folyamatos élményszerzési lehetőségek megteremtése
- * társas és baráti kapcsolatok alakulásának segítése

- * az óvónő empátiás modell szerepe
- * biztosított a játék tartalmához kapcsolódó fejlesztés eszközzrendszere (tehetséggondozás, felzárkóztatás), a mozgás, a képesség, a testséma, észlelési, érzékelési területek fejlesztése és verbális fejlesztés

Tartalmi elemek:

	3-4-(5) éves kor:	(4)-5-6-7 (8) éves kor:
Gyakorlójáték	Ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése, szöveg, dallam, mozgásismétlődő játékok, ritmusjátékok, szabályjátékok- játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.	Részképességekben sajátos fejlesztést igénylő gyermekeknél szerepjátékok, és konstruáló játékok.
Szimbolikus szerepjáték	Egyszerű szabálykövetések (egyénenként, és csoportosan), jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.	Szabályok elfogadása és betartása, a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékokban.
Építő, konstruáló játékok	Összerakogató, összetehető játékok, egyéni elképzelés alapján.	Összerakogatók, egyszerű szerelések az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével.
Mozgásos játék, szabályjáték	Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenység fejlettségnek megfelelő szinten	Önálló szabályra figyelés

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Szükségleteinek, életkorának megfelelő játékot választ.
- * Bekapcsolódik közös játékokba.
- * Kezdeményezően, önállóan nyilvánul meg.
- * Pozitív érzelmeket közvetít társai iránt.
- * Aktívan részt vesz az ügyességi játékokban.
- * Képes a játékszabályok megtanulására.
- * Követi és betartja a megismert szabályokat.
- * Egészséges versenyszellem mellett elviseli a veszített helyzetet.
- * Az adott tevékenységhez anyagot, eszközt helyesen választ.
- * Egyszerű modelleket, maketteket hoz létre.
- * Képes saját élményeinek eljátszására.
- * Kedvelt meséket eszközök használatával önállóan bábozik, dramatizál.
- * Elfogadja társai ötleteit, javaslatait.
- * Képes megosztani a szerepeken, vállalja az alá és fölérendeltségi viszonyt.
- * A csoport által kialakított társas viselkedési szabályokhoz alkalmazkodik, betartja azokat.
- * Igényévé válik a kialakult játékközpont.

7.2. Munka

A munkára nevelés

A munka és munka jellegű játékos tevékenység, személyiségfejlesztés fontos eszköze a tapasztalatszerzésnek, és a környezet megismerésének fontos lehetősége.

Az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét. A munkavégzés az idők folyamán folyamatosan fejlődik, formájában és tartalmában egyre önállóbbá válik a cselekvő tapasztalással, miközben a gyerekek egyre magasabb szintű együttműködésre lesznek képesek.

Célunk:

A munka megszerettetésén keresztül a gyerekekben olyan készségek, képességek, attitűdök, tulajdonságok kialakítása (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság), amelyek lehetővé teszik számukra önmaguk önálló ellátását, valamint társaikkal kapcsolatos alapszintű munkafolyamatok elvégzését:

- * a munka eredményének megbecsülésére nevelés
- * a család és az óvoda munkával kapcsolatos értékrendjének közelítése
- * valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolják

Feladataink:

- * a munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése játékkal és cselekvő tapasztalással
- * a munkafázisok sorrendiségének megismertetése, begyakoroltatása, az önálló feladatvégzés, a munka pozitív értékelése
- * megfelelő szokásrend alakítása, a munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges feltételek megteremtése, a folyamatok játékos közegbe helyezése
- * a munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újjal való bővítése
- * a gyermek célirányos fegyelmének, figyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása
- * egymást segítő kapcsolatok erősítése, saját és mások elismerésére nevelés, a közösségi kapcsolatok erősítése érdekében
- * jártasságok alakítása az egyes tevékenységek, valamint az eszközök, szerszámok használatában

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * a munkajellegű tevékenységek tervezésével, feltételeinek megteremtésével adunk lehetőséget az elsajátítási folyamathoz
- * a fokozatosság elvének érvényesítésével a segítségadáson, közvetett irányításon keresztül fejlesztünk az önállóság felé
- * mintaadással juttatjuk el a gyermeket a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez
- * ismétlődő munkalehetőségekkel erősítjük a folyamatok begyakorlását
- * alkalomszerű tevékenységekkel lehetőséget teremtünk az új feladatok megismerésére

- * a választható tevékenységek felajánlásával segítjük az önálló döntési folyamatot
- * olyan tapasztalatokhoz juttatjuk őket, melyek rámutatnak a munkavégzés szükségszerű és célszerű voltára, önmaguk és társaik érdekében
- * felnőtt által nyújtott mintával, irányítással alakítjuk ki a gyermekben az élőlények iránti gondoskodást, gondozást (természetsarok, növény és virágoskert)

Feltételrendszer:

- * az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka modellszerep
- * hasznos tevékenységeken keresztül sokféle lehetőség biztosítása
- * a munkalehetőségeknek megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása
- * testi épség megőrzésének biztosítása, balesetvédelem
- * a pontosan elvégzett munka konkrét, reális vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése, elismerése

Tartalmi elemek:

3-4-(5) éves kor	(4)-5-6-7 (8) éves kor
Önkiszolgálás:	Napos munka:
Önmagával kapcsolatos teendők elvégzése óvónői segítséggel, az egyéni fejlettség figyelembe vételével.	Étkezés előkészítése, terítés. Terem és udvarrendezés, játékok, eszközök előkészítése, elrakása.
Alkalomszerű munkák:	
Egyszeri vagy ismétlődő tevékenységek óvónői segítséggel. M megbízások önkéntesség alapján. Ünnepi készülődés, ajándéktárgykészítés, díszítő munkák. Udvar és teremrendezés (kisebb tárgyak helyre tétele, rendrakás). Játékjavítás óvónői segítséggel.	Üzenetközvetítés. Rendrakás. Tisztítás. Kisebb javítások. Ajándékkészítés, díszítőmunkák egyéni ötlet alapján. Segítségadás a kisebbeknek kérésre és önálló indíttatásra. M megbízások önkéntesség alapján (felelősségi rendszer).
Növény és állatgondozás:	
Megfigyelő tevékenység irányítással. Közreműködés óvónői segítséggel.	Folyamatos növényápolás, ültetés, öntözés, gyomlálás, évszakokhoz kapcsolódó munkák (előkészítő és betakarító). Állatgondozás. Környezetrendezés és gyűjtőmunkák. Gondozza és ápolja a környezetében levő élőlényeket, felelősséget érezzen irántuk.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére:

- * Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat.
- * Végezzen egyéni és közösségi, fejlettségi szintjének megfelelő munkatevékenységeket.
- * Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai, melyeket pontosan teljesít.
- * Ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- * Ismerje az eszközök használatával járó esetleges veszélyeket.
- * Legyen képes az eszközök, valamint saját maga és társai testi épségének megőrzésére.
- * Legyen igénye a felfedezett kisebb hibák javítására.
- * Munkáját igényesen, belső indíttatással vezérelve végezze.

7.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás spontán, részben utánzásos, illetve tudatosan kezdeményezett játékos tapasztalatszerzésen keresztül a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai nevelés komplex folyamatában, az adódó lehetőségek felhasználásával, valamint az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Célunk:

Az óvodás gyermek képességeinek, tapasztalatainak bővítése, rendezése, az előzetes tapasztalatokra, élményekre való támaszkodással.

A gyermekben a tudás, a tanulás iránti vágy felébresztése, képszerű és szemléletes gondolkodás kialakítása.

A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése, problémahelyzetek megoldására nevelés.

A tapasztalatszerzés és a gondolkodás örömeinek átélésével a megismerési képességek fejlesztése.

Feladataink:

- * biztosítjuk a felfedezés lehetőségét, kreativitásának erősítését
- * kialakítjuk a szociális érzékenységet, az együttműködő tevékeny részvétellel
- * elősegítjük az önálló feladat megoldási képesség kialakulását
- * a feladattudat és feladattartás erősítésével a gyermeket (az egyéni képességeket figyelembe véve) önmagához képest legmagasabb szintre juttatjuk
- * a mindennapok tevékenységi rendszerében az értelmi és mentális képességet fejlesztjük

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * felhasználjuk az adódó és megteremtett lehetőségeket a nap folyamán a komplex differenciált fejlesztés érdekében egyéni ütemben
- * a gyermeki kíváncsiságra építve, tudatosan átgondolt valós ismeretet adunk át, amely a gyermek számára mindig spontán felkínált lehetőség
- * az ismeretanyag tervezésében figyelembe vesszük a fokozatosság elvét, a gyermekek fejlettségi szintjét és attitűdjét
- * a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, a felfedezés és az ismeretszerzés iránti vágyát
- * a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végezzük a pedagógiai munkánkat a magasabb fejlettségi szint elérése érdekében

Tevékenységi formák:

- * spontán játékos tapasztalatszerzés
- * kooperatív tevékenykedés
- * játékos-cselekvéses tanulás

- * az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- * az utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás
- * gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- * gyakorlati problémamegoldás

Tartalmi elemek:

- * Anyanyelvi nevelés
- * Játék
- * Mozgás
- * Mesélés-verselés
- * Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- * Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- * Külső világ tevékeny megismerése
- * Munka jellegű tevékenységek

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Tudjon önállóan konkrét elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- * Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- * Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- * Legyen önálló a feladatok begyakorlásában.
- * Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- * Különítse el a mese és a valóság elemeit.
- * Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- * Legyen képes gondolatait érthető szavakba, mondatokba foglalni.
- * Váljon igényévé a tevékenységekben való részvétel, tudjon javaslatokat elfogadni, társakkal együttműködni.
- * Legyen képes saját ötleteit, megkezdett feladatait befejezni, a szabályokat betartani.
- * Türelmesen hallgassa meg más gondolatát, véleményét.
- * Gondolkodása a képszerűről a szemléletes szintre tevődje át, jusson el a fogalmi gondolkodásig.
- * Tudja késleltetni szükségletei kielégítését.
- * Alakuljon ki a feladatvégzéshez szükséges kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme.
- * A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tudjon alkalmazkodni, feladattartása egyre eredményesebb, szükség szerint kreatív elvégzésben nyilvánuljon meg.

7.4. Mozgás

A mozgás az élet alapja

A mozgás segíti a gyereket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és „meghódításában”.

A mozgásfejlesztésnek, mozgásos játékoknak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A gyermeki személyiség kiegyensúlyozott fejlesztése, szabálykövető társas viselkedés alakításának segítése, együttműködés ösztönzése, figyelembe véve a sajátos nevelési igényű gyermekeket.

Irányított mozgásfejlesztéseink során a „DAPE” fejlődés és fejlettségközpontú jövő- és élményorientált testnevelés módszerét alkalmazzuk.

Ennek lényege a gyermekek egyéni képességeinek megismerése után a mozgásanyag, fejlesztési területek olyan irányú megfogalmazása, mely maximálisan a gyermekek célirányos fejlesztését szolgálja. A mozgást örömteli, élményszerű tevékenységként kínálja fel, kiemelve a teljeskörű fejlődés elősegítését, s a káros, ellenjavalt gyakorlatok mellőzését.

Célunk:

Az egészséges életmódhoz, életvitelhez való szoktatás.

A gyermek természetes, harmonikus mozgásának testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

Pozitív személyiségjegyek erősítése (pozitív énkép, önkontroll, érzelem-szabályozás, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás), mozgáskoordináció alakítása, különös figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira és a sajátos fejlődési ütemre.

A mozgás élményszerű gyakoroltatása, célirányos fejlesztés megvalósítása.

A rendszeres testmozgás igényének kialakítása.

Feladataink:

- * a mozgás megszerettetése
- * a rendszeres testmozgásra való igény kialakítása
- * a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, az egészséges életvitel alakítása
- * a gyermek aktív tevékenységi szükségletének, mozgásigényének és játéktevékenységének kielégítése az óvodai nevelés minden napján
- * testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése mozgásos játékok, feladatok keretein belül a pszicho-motoros készségek és képességek kialakítása

- * a kondicionális képességek közül különösen az erő, állóképesség fejlesztése, melyek nagymértékben befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét
- * megfelelő mennyiségű és minőségű terhelés biztosítása a gyermekek fejlődéséhez
- * térbeli, időbeli tájékozódó képesség, alkalmazkodó képesség fejlesztése
- * szem-kéz, szem-láb koordináció, valamint nagymozgások, rugalmasság, egyensúlyérzék fejlesztése
- * prevenció és korrekció gyakorlatok alkalmazása, talpboltozat-erősítés
- * testrészek megismertetése, testséma ismerete
- * légző, keringési és izomrendszer teljesítő képességének növelése, melyek kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét
- * szervezés megtervezése, állásidő lecsökkentése
- * kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- * életkorhoz igazodó, megfelelő mennyiségű szabadban való tartózkodás, mozgás biztosítása (ezen belül napi 1 mozgásos tevékenység szervezése az udvaron)
- * komplexitás az óvodai élet egyéb tevékenységeivel
- * a mozgásfejlesztésnek, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * a teremben és a szabadban egyaránt biztosítjuk a spontán és kötött mozgástevékenység feltételeit (hely, idő, eszköz, balesetvédelem)
- * a mozgásanyag játékos elemeket tartalmaz, amelyben kondicionálást-, és koordinációt fejlesztő, tartásjavító gyakorlatok szerepelnek
- * a rendszeresség mellett a fokozatosság betartásával a tervezésnél és a gyakorlásnál is előtérbe helyezzük a gyermek egyéni, szervezeti és fizikai adottságait
- * a mozgásos tevékenységek, s azok eszközei a gyerekek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazodnak
- * elsődleges legyen a gyermekek egyéni képességeinek felmérése, megismerése, majd ehhez rendeljük hozzá az alkalmazott módszereket, eszközöket, foglalkoztatási formákat
- * rendszeresen szervezünk sétákat, kirándulásokat a mozgásigény kielégítésére

Mozgásfejlesztés alkalmazott területei:

- * Szabad játékokban, a spontán, természetes mozgás közben
- * A mindennapos mozgásfejlesztés keretében (Min. 20-30 perc)
- * Irányított mozgásos tevékenység keretében:

3-4 évesek	20-30 perc,
4-5 évesek	30-35 perc,
5-6 (7) évesek	40-45 perc.

Mozgáslehetőségek a szabadban:

- * évszakoknak megfelelő mozgásos játékok
- * korcsolyázás, úszás (a tanköteles korú gyermekek számára ingyenes lehetőség)
- * utánzó mozgások, vizes játékok

Tevékenység tartalma:

- * Legalább két mozgásos játék szervezése, de akár az egész foglalkozást kitöltheti
- * Játék - futás feladattal - fő gyakorlat - játék

A futás feladattal szemben támasztott elvárások:

- * érvényesüljön a játékos gyakorlatvezetés,
- * alkalmazzunk játékos, utánzó gyakorlatokat
- * fokozatosan mozgasson meg minden izomcsoportot
- * készítse elő a fő gyakorlatot
- * javítsa a testtartást
- * használjon változatos mozgásfejlesztő eszközöket

A fő gyakorlattal szemben támasztott elvárások:

- * minél kevesebb legyen a várakozási idő
- * 2-3 csoportban szervezzük a gyakorlatsor elvégzését (differenciálás)
- * a gyakorlatsor alkalmazkodjon az életkori sajátosságokhoz és a gyermekek edzettségéhez, egyéni fejlettségéhez
- * a hibajavítás formái: személyes példamutatás, a helyes mozgás megerősítése, tevőleges és szóbeli segítség, magyarázat, pozitív társ példa
- * az utasításokat egyszerű felszólító módban, szakszerű, egyértelmű megfogalmazásban kapják a gyermekek (pergőn, ne magyarázzuk túl!)
- * ne fegyelmezzük túl a gyermekeket, legyen vidám, jó a hangulat
- * ügyeljünk a testnevelési eszközök balesetmentes használatára
- * érvényesüljön a fokozatosság elve, a differenciálás
- * biztosítsunk elég időt a gyakorlásra
- * használjuk ki a rendelkezésre álló teret
- * minden esetben a kitűzött célt (fejlesztési terület) szolgálja
- * a hibajavítást végezzük tapintatosan, a helyes mozgás dicsérésével, mindig a helyes végrehajtásra utalás legyen az elsődleges szempont

Játékkal kapcsolatos elvárások:

- * alkalmazkodjon a kitűzött fejlesztési célokhoz, azokra épüljön
- * játékos, örömteli tevékenység legyen
- * várakozási idő ne jelenjen meg játék közben
- * ügyeljünk arra, hogy a játék során „kieső” gyermekek mihamarabb visszakerüljenek a mozgásba, ne alakuljon ki „mozgás nélküli” idő
- * ügyeljünk a fokozatosságra, a megfelelő terhelhetőség alkalmazására
- * a játék befejeztével alkalmazzunk levezető, relaxáló gyakorlatokat, légzőgyakorlatokat a szervezet fokozatos lecsillapítására

Feltételrendszer:

- * a fejlesztés által meghatározott feltételrendszer biztosítása (hely, idő, eszköz)
- * a mozgásfejlesztés tervezett, szervezett, az óvodapedagógus által irányított tevékenység megvalósítása
- * balesetmentes feltételek megteremtése, megfelelő higiéniai feltételek biztosítása
- * mozgásfejlesztésnek megfelelő szokás - és szabályrend kialakítása, szervezés
- * óvodapedagógusi minta

A mozgásfejlesztés érdekében speciális feltételek biztosítása:

- * A szervezett mozgásra, lehetőségeket biztosítunk az egyéni igényeknek megfelelően, a tehetséggondozás és a felzárkóztatás érdekében (pl. zenés torna, foci).

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * A mozgásfejlődés útját figyelembe véve, sajátítsa el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás).
- * Fizikai állóképessége életkorának megfelelő legyen.
- * Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak alapján cselekedni.
- * Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- * Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- * Alakuljon ki téri észlelése, a téri tájékozottsága, a térbeli mozgásfejlettsége, vizuális és az akusztikus differenciációja, testsémája.
- * Legyen képes sor és köralakításra.
- * Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10, 30 cm) két lábon.
- * Tudjon egy és páros lábon szökdelni.
- * Ugorjon át kisebb akadályokat.
- * Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni vele.
- * A mozgásban legyen kitartó, figyelmét koncentrálja.
- * Együttműködése felnőttel, gyermekkel legyen korának megfelelő. Környezetében biztonságosan közlekedjen.
- * Alakuljon ki az igénye a testedzés, a sport iránt.

Preventív mozgásfejlesztés

Év elején mozgásszervi vizsgálatot végzünk tanköteles korú gyermekek körében. Az arra rászorulóknak lehetőség szerint preventív, játékos mozgásfejlesztést tartunk.

7.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A gyermekek zenei nevelésében a Kodály-módszert alkalmazzuk. Meggyőződésünk, hogy minden népek ápolni kell saját kultúráját, és lehetőséget biztosítani más népek kultúrájának megismerésére is.

Célunk:

Az énekes, népi játékokon és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokon keresztül a gyermekek egyéni készségeinek, zenei képességeinek és a zenei kreativitásának alakítása. Beszédképesség, beszédértés fejlesztése, szókincs bővítése.

Közös énekléssel, ölbeli játékokkal, a népi gyermekdalok, énekes játékok megismertetésével a zenei öröm megéreztetése, a zene iránti érdeklődésük felkeltése.

Az éneklés és gyermektánc élményén keresztül felfedeztetni a dallam, a ritmus és a mozgás együttes harmóniáját.

Nemes, értékes, zenei és játéktanyag párosítása a legegyszerűbb néptánc elemekkel a gyermekek testi - lelki gazdagítására.

A zenei tevékenység eredményes megvalósításával zenei anyanyelv kialakítása.

Más népek zenéje által bővüljön a zenei horizont.

Feladataink:

- * a gyermekek zenei élményéhez juttatása, az éneklés zenélés megszerettetése, hangszerek megismertetése, használata
- * zenei képességek, készségek kialakítása, differenciált fejlesztése, a ritmus, a szöveg és a dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal, táncos mozdulatokkal
- * a népdalok, a népzene, a műzenei és más népek dalainak, zenéinek megismertetése
- * ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, hagyományápolás
- * ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése
- * mozgás és testtartás dalhelyezethez való igazításának megalapozása
- * irányított és spontán mozgás lehetőségek kihasználása
- * közösségi élmények nyújtása, énekes játékon, zenélésen keresztül - életszerű helyzetben lehetőleg szabad levegőn
- * a néptánc egyes motívumait és lépéselemeit előkészítő mozdulatok alkalmazása, elsajátíttatása
- * az éneklés a zenélés és mozgás a mindennapok részévé válják, örömforrás legyen
- * a zenehallgatási anyag kiválasztásában figyelembe vesszük a gyerekek hovatartozását (nemzeti, etnikai kisebbség, migráns gyerekek), alkalmazva a befogadó pedagógiát
- * a nemzeti identitás erősítése a gyermekekben magyar népdalok, műdalok, gyermekdalok, népi játékok, mondókák által
- * zenei kreativitásuk, improvizációs készségük fejlesztése, erősítése, lehetőségek felkínálása mindezek kibontakoztatására

Feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * igényes zenei és gondosan válogatott dalanyagot állítunk össze tudatos tervező munkán keresztül
- * zenei tehetségek felismerése, gondozása
- * az óvodapedagógusok a zenei anyag összeállításában figyelembe veszik a gyermek egyéni fejlettségi szintjét, életkori sajátosságait, előtérbe helyezik a közös éneklés és zenei nevelés lehetőségét
- * megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása
- * zenei nevelés lehetőségeinek kihasználása az anyanyelvi fejlesztés érdekében
- * alkalmat biztosítunk a hangszeres élőzene, valamint a művészi értékű alkotások közvetítésére
- * a magyar népdalokon, népi játékokon keresztül népi kultúránk elmélyítése
- * környező népek dalainak megismertetése
- * olyan együtt játszások teremtése, amelyben a gyermek spontán utánzással, önkéntesen, lelkesen, magukat adva vesznek részt
- * népi kultúránk, hagyományaink megőrzése, átörökítése

Zenei képesség – kreativitás fejlesztése:

- * éneklési készség fejlesztése
- * hallásfejlesztés
- * ritmusérzék fejlesztése
- * zenei formaérzék fejlesztése
- * zenei alkotókészség fejlesztése
- * zenehallgatásra nevelés
- * zenei improvizálás
- * zenére történő harmonikus mozgásfejlesztés
- * pszichomotoros képességek fejlesztése

Feltételei:

- * szeretetteljes, derűs, oldott légkör megteremtése
- * pozitív óvónői modell, minta
- * hangszerek elérhetősége a nap bármely szakaszában, pl. játékidőben is
- * a hely, idő, eszköz lehetőség biztosítása a gyermek által kezdeményezett játékhoz
- * a dalosjátékokhoz, énekelgetésekhez, zenéléshez a feltételek biztosítása a nap bármely szakában
- * igényes népzenei, zenei hanganyag összeállítása

Tartalmi elemek:

- * mondókák
- * népi gyermekdalok, énekes játékok, mozgásos játékok (altatók, hintáztatók, ölbeli játékok, simogatók, hajladozók, lovagoltatók, tapsoltatók, táncoltatók)
- * körjátékok (párválasztók, fogyó - gyarapodó játékok, szerepcserélős játékok, stb.)

- * hagyományápolás, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódóan
- * műdalok
- * zene hallgatása: énekes és hangszeres, valamint igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások
- * néptánc-motívumok, egyszerű lépéselemek, térformák

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- * Különböztesse meg és reprodukálja a halk- hangos, magas- mély, gyors-lassú fogalom-párokat a dallamban, ritmusban.
- * Énekeljen vissza dallamot.
- * Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- * Tudjon egyszerű táncos mozdulatokat, mozgásokat végezni helyes testtartással.
- * Törekedjen a tiszta éneklésre.
- * Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét, dalt.
- * Énekeljen alkalmi dalokat ünnepekhez kapcsolódóan.
- * Ismerje fel dallammotívum alapján a hallott dalt, néhány természetbeli hangot, hangszert.
- * Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget: kör, csigavonal, hullámvonal stb.
- * Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot, tudjon ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.

7.6. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés a „legszorosabban” összefonódik az anyanyelvi neveléssel, zenével, mozgásos játékokkal.

A mese - vers, mondóka mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, az érzelmek, indulatok feldolgozását, ezáltal oldja a szorongást.

A mese szemléletformáló ereje révén a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének, fejlesztésének egyik legfőbb eszköze. Segíti a belső képteremtés képességének kifejlődését, amely az olvasóvá válás feltétele, irodalmi nevelésünk távlati feladata, a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mese örömforrás, társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy energiákat szabadít föl. A gyermek észrevétlenül vesz át erkölcsi normát, magatartásformát és tanul konfliktust kezelni, megoldási módokat találni. A bárhol, bármikor előadható mese vagy vers segíti a spontaneitást, motiváló hatású, fejleszti a megértő, beleélő, érző képességeket és a gondolkodó, kíváncsi beállítódást. Az ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszti a gyermeket a mélyebb értelemben vett pszichikus valóságra és a külvilágra.

Célunk:

Az irodalom iránt fogékony, élmény befogadására és az érzelem kifejezésére képes, érzelemben gazdag gyermekek nevelése.

A könyv iránti vonzódás megalapozása és kibontakoztatása, a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása. Örömmel hallgassanak népi, klasszikus, kortárs, értékes modern mesét, verset, elbeszélést. Fantáziájuk fejlesztése, szorongásaik, félelmeik oldása a mese eszközeivel.

Feladatunk:

- * mozgással összekapcsolt élményszerű gyakoroltatás
- * módszertani változatosság a differenciálás érdekében
- * komplex (összművészeti) hatások erősítése
- * kulturális programok biztosítása (színház, koncert...), adekvát viselkedéskultúra, és szabályok közvetítése
- * az életkori sajátosságok és fejlettségi szintek figyelembe vételével differenciálás biztosítása (tehetséggondozás és felzárkóztatás)
- * a gyermekek kreativitásának támogatása: saját vers - és mesealkotás, mozgással, dallal, vagy ábrázolással történő kombinálása mind a szabad önkifejezés része
- * érzéki-érzelmi élmények nyújtása
- * érzelmi biztonság erősítése (dúdoló, ölbeli játékok, ujj-játék, csiklandozó, altatók)
- * értelmi-érzelmi és erkölcsi-etikai fejlesztőhatások kihasználása
- * a beszéd grammatikai, jelentéstani, valamint motorikus rendszereinek fejlesztése életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével
- * a ritmusérzék kialakítása térre és időre vonatkozóan
- * a beszédmegértés képességének fejlesztése
- * a beszédszervek megfelelő mozgásának gyakoroltatása
- * a beszélőkedv felkeltése és megőrzése
- * metakommunikációs elemek jelentésének megismertetése
- * szókincsfejlesztés, a beszéd eszközként való használata
- * analízis és szintetizálás képesség fejlesztése a beszéden keresztül
- * akusztikus és verbális emlékezet fejlesztése, sorrendi felfogás és kivitelezés erősítése
- * hallási figyelem és hallási differenciálási képesség fejlesztése

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * állandó hely, idő és eszköz biztosítása az irodalmi neveléshez (mesesarok, kuckó bábok, könyvek, stb.)
- * nevelésünkben jelen van az igényesen kivitelezett, gyermekközeli eszköz, amely bármikor elérhető a gyermek számára, mint pl. báb, paraván, jelmezek, könyvek, stb.
- * a gyermekek életkori sajátosságaihoz (3-7 év) igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és kortárs alkotások megismertetése, a jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó irodalmi anyag választása
- * a magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, lehetőséget teremtünk a mesék képi és konkrét formában való megjelenítésére a bábozás és dramatizálás eszközeinek felhasználásával, feltárva a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat
- * a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, a befogadó pedagógia szerves része
- * fontos az óvodapedagógusi modell, az anyagválasztásnál törekszünk az irodalmi kultúra sokszínűségére
- * lehetőséget adunk a választásra (kedvenc mese, vers)
- * kiemelt figyelmet fordítunk az ismétlések gyakoriságára, énerősítő hatásának tekintetében

Feltételrendszer:

- * változatos eszközök biztosítása: meseillusztrációk, sík-, kesztyű- és zacskóbábok, valamint természetfigurák, fejdíszek, maskarák, különböző ruhadarabok (kalap, szoknya, kendők, palást, babák, mackók, plüss állatok...)
- * képek, gyűjtemények
- * nézegetésre alkalmas könyvek
- * hangos könyv, mesekazetta, CD

Tartalmi elemek:

- * mese (népmese, irodalmi értékű műmese, modern mesék)
- * meseregények
- * vers, verses mese
- * dramatikus játékok
- * szerepátadó, fogyó – gyarapodó gyermekjátékok, kiszámolók, tréfás mondókák
- * bábjáték
- * mondóka

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Szívesen mondjon mondókát, verset, mesét, ismerje a hozzájuk tartozó játékok szövegeit és mozgásait.
- * Ismerjen és értsen néhány mesei fordulatot, kifejezést, népies szóhasználatot.
- * Tudjon kiegészíteni szóban ismert meserészletet, jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események). Legyen képes a hallottak képi megjelenítésre.
- * Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozzon.
- * Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyvet.
- * Vegyen részt dramatikus és mimetikus játékokban, közös műsorkészítésben.
- * Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget adott alkalomhoz.
- * Szívesen, örömmel hallgasson mesét, legyen igénye irodalmi művek megismerésére.
- * Figyelmesen tudja végig hallgatni óvodapedagógusát, társait.
- * Alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés).
- * Képes legyen korának megfelelő színházi előadás cselekményének követésére, ill. a látottak, hallottak elmondására.

7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotások, népművészeti elemek, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszközei a személyiség fejlődésének. A gyermek a mindennapjai során sokrétű tapasztalatokat szerez a környező világról, gazdagítva a belső látását, mely elengedhetetlen feltétele az alkotásnak.

Az ábrázolás az önkifejezés sajátos megnyilvánulásainak egyik kifejező eszköze, amely az életkori sajátosságok miatt az óvodáskorú gyermekhez közelálló tevékenység. Összetett, sokszínű terület, amely a képi és plasztikai fejlődést segíti a szépség iránti vonzódáson keresztül. Személyiségfejlesztő hatása megmutatkozik az értelmi képességek, a látás, emlékezet, megfigyelés, fogalomalkotó képzelet terén. Fejlődik a gyermek szándékos és önkéntelen figyelme, aktivizálja a látórendszert, gazdagítja a fogalomkincset, a problémamegoldó képességet.

Célunk:

Intellektuális látásmód kialakítása, a vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás megalapozása.

Esztétikai érzékenység, az alkotás örömeinek megtapasztalása, az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, munkafogások megismertetése és az eszközhasználat képességének fejlesztése.

Szín-, kép-, és formavilág gazdagítása, a vizuális megértés, befogadás megalapozása a vizuális jelrendszeren keresztül (pont, vonal, folt, színek, formák).

Maga a tevékenység, a sikerélmény, s ennek öröme legyen fontos. A gyermeki érzések, gondolatok kifejezésre juttatásának segítése. Szépérzékük fejlesztése, a vizuális élmények révén alakuljon ki bennük a világ szépségeire való rácsodálkozás képessége.

Feladatunk:

- * élmények biztosítása és a lehetőségek megteremtése a gyermek számára a tárgyi világ megismerésére, feldolgozására, újraalkotásra, a szabad fantázia kibontakoztatására (hely, idő, eszköz)
- * az egész nap folyamán teret adunk a vizuális önkifejezésre, az önálló alkotásra, a környezet esztétikus alakítására, valamint az élmények befogadására
- * az egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével a képi önkifejezés alakítása, az alapvető képolvasás segítése és a térbeli elrendezés képességének fejlesztése
- * vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően a képi, plasztikai, komponáló, önkifejezés kibontakoztatása érdekében
- * az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása
- * egészséges ön és társ értékelés kialakítása, mások munkájának megbecsülése
- * az alkotás iránti igény kialakítása
- * az óvodapedagógus munkája legyen esztétikus, környezettel harmonizáló, minta értékű
- * megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival a kézmozgások finomítása érdekében
- * lehetőség biztosítása az újrahasznosítható anyagok felhasználásra az alkotó munkában
- * tehetséggondozás

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * megfelelő, állandó helyet alakítunk ki a csoportban az ábrázoló tevékenységhez (vizuális műhely, elérhető sokféle eszközkészlet, hangulati elemek)
- * a képalkotáshoz változatos anyagokat, jó minőségű, gyermekléptékű eszközöket biztosítunk - a természetes és az újra hasznosítható anyagok beszerzése, gyermeknek, felnőttnek legyen fontos, akár kirándulások vagy egyéb gyűjtő munka során, ezzel erősítve a környezettudatos magatartás kialakulását
- * a közös tevékenységen keresztül a változatos technikák alkalmazásával a munkafolyamatok, valamint az eszközök helyes használatát gyakoroljuk
- * művészi alkotásokkal ismertetjük meg a gyermekeket (kiállítás, múzeum, reprodukció, stb.)
- * a jeles napok, ünnepek hagyományaihoz, szokásaihoz kapcsolódva teret adunk az egyszerű népi motívumok gyermekszintű megjelenítésére
- * népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal ismertetjük meg a gyermekeket
- * a közösségi érzés, önbizalom erősítésére a gyermeki munkák díszítő elemként való felhasználása a csoportban, az óvoda épületében
- * közös készülődés, ajándékkészítés alkalmakra erősítve ez által a gyermeki munka értékét a szülők, családtagok előtt
- * megismertetjük a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- * törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetség kibontakoztatására

Feltételek:

- * az alkotó légkör megteremtése (hely, idő, eszköz)
- * jó minőségű anyagok és eszközök
- * a napirendben megfelelő időtartam
- * óvodapedagógusi modell, mintaadás
- * az elkészült munkák, alkotások elhelyezése, megbecsülése

Tartalmi elemek:

- * rajzolás
- * festés
- * mintázás
- * kézimunka
- * képalakítás
- * barkácsolás
- * konstruálás
- * környezetalakítás
- * művészeti és népművészeti elemekkel való ismerkedés

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Rendeltetésszerűen használja az alkalmazott eszközöket, (ceruza, olló, ragasztó stb.).
- * A megfelelő ceruzafogás.
- * Kreatív ötleteinek megfogalmazása.
- * Alkosson képet élmény, emlékezet alapján.
- * Alkalmazza mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- * Használja a képi kifejezés eszközeit.
- * Hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat.
- * Emberrajzában megjelennek a részletek, esetleg egyszerű mozgások.
- * Megnevezi a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- * Megfigyelés után tud formát mintázni.
- * Önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet készít.
- * Tárgyakat saját elképzelései alapján díszíti.
- * Részt vesz a tér rendezésében, ötletesen épít, figyelembe véve az alapvető téri viszonyokat.
- * Véleményét megfogalmazza saját és társai műveiről, alkotásairól.
- * Önállóan javítja - megbeszélte módon – tévesztéseit, hibáit.
- * Koordinált szem- és kézmozgással rendelkezik.
- * Rácsodálkozik a szép látványra, tud gyönyörködni benne.

7.8. Külső világ tevékeny megismerése

*A gyermekek útban vannak afelé,
hogy a világban éljenek,
ezért kapcsolatba kell kerülniük,
meg kell érteniük, mielőtt belépnek abba.
(Mária Montessori)*

Egészségnevelésünkben fontos terület a külső világ tevékeny megismerése, a környezettudatos, fenntartható fejlődést biztosító magatartásforma alapozása, alakítása, mivel valljuk, hogy a megfelelő környezeti feltételek alapjául szolgálnak a gyermek egészséges fejlődésének.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Környezetismereti nevelésünkben fontos, hogy nemcsak a tevékenységeken keresztül biztosítjuk a megvalósítást, hanem szelleme, tevékenységei és eszközei is áthatják óvodai életünk mindennapjait. Szem előtt tartjuk a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését, segítő pedagógiai attitűd meglétét, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A környezet megismerése közben fejlődik a gyermek értelme, magatartása, önállósága, nyelvi kifejezőképessége, szülőföldjéhez, hazájához, közvetlen környezetéhez való viszonya, a környezet megővéséhez, a fenntarthatóságához való tudatos magatartása.

Célunk:

A gyermek pozitív viszonyának kialakítása a külső világ tevékeny megismeréséhez. Olyan gyermekek nevelése, akik felfedezik az őket körül vevő szűkebb és tágabb természeti-embri-

tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyait, az azokban rejlő szépséget, pozitív érzelmi viszonya alakul ki és meg tanulja óvni, védeni, megőrizni a természet értékeit, az emberi alkotásokat.

Feladatunk:

- * változatos lehetőségek biztosítása a bennünket körülvevő szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerésére, megfigyelésére, melyek során olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- * a gyerekek különbözőségeinek elfogadása, az ismerettartalmak átadásának egyénre szabott differenciálása
- * cselekvő, tevékeny részvétel motiválása a tapasztalatszerzésre, kísérletezésre, begyakorlásra
- * spontán és irányított tapasztalatszerzés útján a gyermekek megfigyelőképességének, képzeletének, gondolkodásának, emlékezetének fejlesztése
- * a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet mennyiségi, formai, téri viszonyok kiterjedés béli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalásának biztosítása játékos formában a gyermek igényeihez alakítva
- * egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével az érdeklődés felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, problémahelyzetek megoldása, logikus gondolkodás megalapozása (tehetséggyondozás, felzárkóztatás)
- * a nemzeti kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése, a magyarságtudat mélyítése, más népek jellegzetességeinek megismertetése
- * a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, ezek szeretetére, védelmére nevelés - közösséghez való tartozás élményének megérettetése
- * a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek felfedeztetése, rögzítése és azok tevékenységekben való alkalmazásának segítése - mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyok felismertetése, ezáltal az ítélőképesség alakítása, tér-, sík- és mennyiségsszemlélet fejlesztése
- * a gyerekek kommunikációs készségének alakítása, szókincsüknek bővítése
- * önálló gyakorlati lehetőségek biztosítása, ítélőképesség megalapozása
- * a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * biztosítjuk a spontán és szervezett tapasztalatszerzés feltételeit: elegendő alkalom, megfelelő hely, idő, eszköz és tevékeny részvétel
- * óvónői mintaadással, figyelem felhívással, szabadidős tevékenységek szervezésével erősítjük a természet és az állatok védelmének fontosságát
- * nagy hangsúlyt fektetünk a szelektív hulladékgyűjtésre óvodán belül is - munkánk során kihasználjuk az újrahasznosítás lehetőségeit, a gyerekeknek és a szülőknek is példát mutatva

- * megfelelő helyet és témalehetőséget teremtünk a sokoldalú tapasztalatszerzésre, a gyűjtőmunkára, a kísérletezésre (séták, kirándulások, múzeumlátogatások, valamint óvodánk kertjének megfigyelése, gondozása)
- * a játék folyamatában és a mindennapi tevékenységekben teret engedünk a matematikai tartalmú felfedezéseknek, tapasztalatszerzésnek
- * spontán és szervezett, kötetlen és kezdeményezett szervezeti keretben elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- * az ismeretszerzés folyamatát a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez igazítjuk (differenciált fejlesztés, tehetséggondozás, felzárkóztatás)
- * a tevékenység közben kihasználjuk a beszélgetés adta lehetőségeket (véleményalkotás, véleménycseré, következtetések levonása, összefüggések megfogalmazása, szabályok, folyamatok felismerése), biztosítjuk a tapasztalatok rögzítését (pl.: a rajz)
- * Munkatervünkbe beépítjük a Jeles napokról való megemlékezéseket, nagy hangsúlyt fektetve a Zöld jeles napokra. Az Európai Hulladékcsökkentési Hét, Egészséghetünk változatos programjait a családok bevonásával szervezzük – környezetszépítés, kreatív családi alkotópályázatok a környezet és egészségvédelem, az újrahasznosítás, újrafelhasználás, fenntarthatóság, innováció jegyében
- * kihasználjuk a szülői támogatás és pályázati erőforrás adta lehetőségeket óvodánk környezetének szépítése, tapasztalatszerzési lehetőségek bővítése érdekében

Feltételek:

- * a tapasztalatszerzéshez a feltételek biztosítása - elegendő alkalom, hely, eszköz, idő
- * az óvodapedagógusi modell, a környezet iránti érzékeny attitűd jelenléte
- * az óvodapedagógusi kreatív egyénisége, naprakész felkészültsége
- * folyamatos önképzés, tudásmegosztás, ismeretek korszerűsítése a környezeti nevelés terén

Tartalma:

1. A külső világ tevékeny megismerése

Természeti környezet:

- * természet változásai: időjárás, évszakok, napszakok
- * természetvédelem, környezettudatos magatartás, tevékenységek évszakok szerint
- * növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük, állatvédelem
- * az emberi test részei, külső tulajdonságai, érzékszervek, érzelmek

Társadalmi környezet:

Emberi környezet:

- * család, családtagok, szerepük, összetartozás fontossága
- * foglalkozások
- * egészséges életmód, egészségvédelem (testi és lelki egészség) orvos gyógyító munkája
- * szülőföldünk, nemzeti értékek – nemzeti identitástudat
- * más népek kultúrája

Hagyományok:

- * szülőföld hagyományai (néphagyományok)
- * család hagyományai
- * óvoda hagyományai
- * csoport hagyományai

Óvoda környezete:

- * a felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége
- * az óvoda épülete
- * az óvoda környéke
- * közintézmények a területben

Közlekedés:

- * eszközei, környezetre gyakorolt hatásuk
- * szabályai - különös tekintettel a gyalogos közlekedésre

Színek:

- * alapszínek - kevert színek
- * színárnyalatok
- * fény és árnyék

2. A matematikai tartalmú tevékenységek

Tárgyak, személyek összehasonlítása:

- * tárgyak válogatása, szabadon, vagy adott szempontok szerint
- * tárgyak méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségeik megfogalmazása (hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb)
- * sorba rendezések, mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámok, sorszámok)
- * sorba rendezések egyéb szempontok szerint
- * halmazok elemeinek meg – és leszámlálása (több-kevesebb, ugyanannyi, semmi)
- * halmazok keletkeztetése, darabszám változtatások (hozzátevés-elvétel, egyenlővé tétel 10.-es számkörben)
- * soralkotások és oszlop sorváltások balról-jobbra, föntről-lefelé
- * állítások fogalmazása (igaz-hamis eldöntése)
- * pár fogalma, párosítás

Geometriai tulajdonságok megfigyelése:

- * építés szabadon
- * építmények lemásolása
- * építés rajz alapján
- * síkbeli építések, síkmértani elemekből (takarások)
- * síkmértani formák megismerése
- * mértani testek tulajdonságai - tapasztalatszerzés
- * elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján

Irányok, arányok megfigyelése:

- * tájékozódás térben – jobb és bal, névutók használata
- * tájékozódás síkban – nyitott és zárt, labirintusok

Rész és egész viszonyának megfigyelése

Tükrözés

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- * Tudja saját személyi adatait (lakcímét, nevét, életkorát, szülei és testvérei nevét, foglalkozását).
- * Megnevezi saját testrészeit, érzékszerveit.
- * Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat.
- * Képes ok-okozati viszonyokat megfogalmazni.
- * Alakulóban van időfogalma.
- * Ismer néhány környezetében élő növényt, állatot, azok életterét, a természetben elfoglalt helyének jelentőségét, védelmének fontosságát.
- * Ismer néhány környezetében lévő épületet és azok funkcióját.
- * Megnevezi a közlekedés eszközeit, ismeri néhány alapvető szabályát.
- * Ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- * Ismeri a színeket és megnevezi azokat.
- * Képes csoportosítani az élőlényeket (ember, állat, növény).
- * Ismeri az alapvető növény- és állatgondozási műveleteket.
- * Ismeri a környezetvédelem, természetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés fogalmát. Részt vesz természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények óvása, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, udvar rendben tartása).
- * Gondolkodásában megjelennek a környezettudatosság alapjai.
- * Ismeri szülőföldjének hagyományait, népszokásait a család és óvoda által tartott ünnepkörökhöz kapcsolódóan (húsvét, télűzés, karácsony).
- * Biztosan ismeri a színeket, képes kevert színeket létrehozni.
- * Képes összehasonlítani mennyiségeket (több-kevesebb-ugyanannyi, hosszabb-rövidebb, egyforma hosszú, magasabb-alacsonyabb, szélesebb-keskenyebb).
- * Biztosan számlál a 10-es számkörben, kialakult számfogalma.
- * Biztosan tájékozódik térben és síkban, helyesen használja a névutókat (jobb-bal, előtt-mögött, alatt-fölött, mellett-között).
- * Képes alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján válogatni, csoportosítani.
- * Képes lemásolni alakzatokat síkban és térben.
- * Képes válogatni, csoportosítani a síkbeli alakzatokat tulajdonságuk szerint (kör, négyzet, háromszög).
- * Ismeri a térbeli alakzatok közül a kockát, gömböt, téglatestet.
- * Ismeri a rész és egész összefüggését, képes a kiegészítésre, összeillesztésre.
- * Vannak tapasztalatai a tükrözéssel kapcsolatosan.

8. TEHETSÉGGONDOZÁS

„A tehetség természeti kincs.
Önmagában hordozza a fejlődést,
mint egy mag és természetes módon kifejlődik.
Szükség van a megóvására, gondozására”
(Gyarmathy Éva)

Valljuk, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, az óvónők feladata, hogy felfedezzék ezek csíráit. Akkreditált tehetségpontként kiemelten foglalkozunk a tehetséggondozás területével. Aktívan működtetünk tehetséggondozó műhelyeket, melyek működési elveit, adminisztrációját egységes minta szerint valósítjuk meg. A tehetséges gyermekek fejlesztése történhet a csoportban is. A csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben.

A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását. Célunk és feladatunk a családdal való együttműködés a tehetséggondozás során.

Tehetségazonosító munkánk, módszereink:

Meghatározó az óvónők megfigyelésen alapuló értékítélete. A tehetséges gyermekeknél, az életkori sajátosságokon túlmutatóan megjelennek az egyéniség sajátos jellemzői pl. kreativitás, fokozott érdeklődés a sport, vagy a művészeti ágak iránt, érzékenység, egyéni képességbeli fejlettség (akár a sajátos nevelési igény mellett is).

Tehetség felderítésének módszerei:

Szubjektív:

Megfigyelés:

- * Mivel foglalkozik a gyermek?
- * Mennyi időt tölt a tevékenységben?
- * Mennyire motiválható?
- * Feladatmegoldásai újszerűek, formabontóak-e?
- * Nehezíti-e saját feladatát?
- * Milyen a beszédkézsége?
- * Fogékony-e a művészetek iránt (irodalom, zene, tánc, ábrázolás)?
- * Mozgása mennyire harmonikus?
- * Mennyire terhelhető?
- * Szín- és eszközhasználatában, játékában megjelenik-e kreativitás, fantázia?

Objektív:

- * fejlődést nyomon követő felmérő lapok (Horváth&Dubecz)
- * Kíváncsi láda - egyéni kiemelkedő sajátosságokat, tehetségterületeket felmérő eszköz
- * Rensulli-Hartmann skála - mérési lap
- * Figyelemfelkeltő, sajátos eredmények, pl. versenyen elért kiváló helyezések.

Tehetségsegítő munka elvei:

Ebben a korban még mindennek alapozó jellege van, a megismerést és a felfedezést szolgálja, de fontos szerepe van a későbbi életkorra nézve.

A gyermekek képességeinek kibontakoztatásához a tehetségsegítés folyamatát is kizárólag játékos tevékenységként fogjuk fel.

Területek:

- testi – kinesztetikus
- zenei - testi, mozgásos
- térbeli - vizuális

Céljaink:

- * a gyermek egyéni továbbhaladásának, tapasztalatszerzésének elősegítése
- * önismeret, önkifejezés fejlesztése
- * harmonikus személyiségfejlődés elősegítése
- * jártasságok, képességek fejlesztése
- * kerületi, országos pályázatokon, versenyeken való részvétel
- * iskolai továbbhaladás előfeltételének megteremtése
- * a tehetségigéretnek megfelelő tagozat, osztály megtalálása
- * kiemelkedő teljesítmény elismerése, mely hosszú távú motiváló erő lehet (érem, emléklap, Gyermekmosoly Díj...)
- * az integráció érdekében sajátos nevelési igényű gyermekek tehetségsegítése

Feladataink:

- * belső motiváció figyelembevétele
- * kreativitás fejlesztése
- * a szülők figyelmének felhívása a tehetség kibontakoztatási lehetőségeire
- * szeretetteljes, biztonságot adó, toleráns, alkotó légkör megteremtése
- * a gyermekek sikerélményhez való juttatása, mely további fejlődésük alapja
- * kíváncsiságuknak kielégítése
- * a készségek, képességek és a személyiség összehangolt fejlesztése az egyéni érdeklődés figyelembevételével
- * tapasztalatszerzés, felfedezés, megismerés biztosítása
- * differenciálás a fejlettségi szintnek megfelelően
- * a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű tehetséges gyermekek kibontakozásának kiemelt támogatása
- * változatos módszerek alkalmazása
- * egyéni fejlesztés biztosítása, dokumentálása
- * motiválás, támogatás külön programokra
- * konzultáció zenepedagógussal, edzővel, fejlesztőpedagógussal
- * pályázatokra, versenyekre való felkészítés, kiállítás szervezése
- * iskolákkal való szoros kapcsolattartás, programok szervezése
- * eszköz, hely, idő biztosítása az önálló alkotásra, a szabad önkifejezésre

- * tehetségnapok szervezése (Mákvirág napok, Csalái Gyereknap, Költészet napja..)
- * tehetségnapok vagy óvodai rendezvények alkalmával lehetőséget biztosítunk, hogy különböző művészeti ágakban vagy a sport területén tehetséges gyermekek bemutatkozhatnak

Feltételek:

- * az óvodapedagógus segítő empátiás nevelői attitűdje
- * egyéni fejlesztési terv alkalmazása
- * gyermekközeli, minőségi eszközök, melyek (könnyed kezelhetőségükkel, intenzív színeikkel, stb.) motiválják a gyermeket

8.1. Várható eredmények óvodáskor végére

- * Óvodai személyiségfejlődést nyomon követő mérés pozitív eredménye (Horváth&Dubecz).
- * Iskolák pozitív visszajelzései, tagozatokra való bejutás.
- * Szülők, gyermekek pozitív visszajelzései.
- * Pályázatokon, versenyeken, kiállításokon való eredményes részvétel.
- * Alakuljon ki az orientáció és az egészséges önbizalom.
- * Sokoldalú, harmonikusan fejlett, kreatív személyiséggé válják.

9. A PROGRAM DOKUMENTÁCIÓJA

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják, melyek intézményünk sajátosságait tükrözik.

9.1. Óvodai program - kötelező dokumentumai

- * Csoportnapló
- * Nyári csoportnapló (élményterv)
- * Óvodai fejlődési napló
- * Felvételi és mulasztási napló
- * Óvodai nyilvántartó lap (étkező gyermekek számának nyilvántartása)
- * Ezek a dokumentumok összhangban állnak Pedagógiai Programunk célkitűzéseivel.

Csoportnapló

A törvényi jogszabályoknak megfelelően egyéni arculatunkat tükrözve állítottuk össze

Tartalma:

- * Törvényi háttér
- * Gyermekcsoport összetétele
- * Gyermekek összesített adatai
- * Gyermekek névsora és óvodai jele
- * Gyermekek névsora, születési dátuma beiskolázási évük alapján
- * Születésnapok nyilvántartása
- * Hetirend
- * Napirend
- * A gyermekcsoport óvodapedagógusai
- * Helyettesítések
- * Hivatalos csoportlátogatások a csoportban
- * Kapcsolattartás a szülőkkel
- * Nevelőmunka tervezése / értékelése - Befogadás/beszoktatás, Éves tervezés
- * A csoport kirándulások, programok tervezett időpontjai
- * Fejlesztő foglalkozásokban részesülő gyerekek
- * Gyermekvédelem
- * Külön foglalkozásokon résztvevő gyerekek névsora
- * Gyermekek fejlődését elősegítő tartalmak – szervezési feladatok, hetitervek, egyéni fejlesztés, feljegyzés a csoport életéről
- * A montessori pedagógia elemeit alkalmazó csoportok esetében kiegészül a heti tervezés oldala a köridő táblázatával. A Montessori eszközök ismeretének elsajátítása terén a gyermekek fejlettségi szintjének megfigyelése, a fejlődés változásainak nyomon követése, valamint a fejlesztésre tervezett terület fontossági sorrendje a pedagógus napi megfigyelései alapján történik egyéni jegyzetek, valamint a naplóbejegyzések alapján.

Óvodai fejlődési napló

Tartalma:

- * törvényi háttér
- * anamnézis (óvodába lépéskor a szülő tölti ki)
- * beszoktatás/befogadás tapasztalatai
- * gyermekvédelmi bejegyzések
- * mérési eredmények (minden nevelési évben)
- * gyermek szöveges értékelése (január és május hónapban)
- * egyéni fejlesztési terv (SNI, BTMN és MIP mérés alapján)
- * kapcsolattartás a szülőkkel
- * a gyermek egyéb dokumentumai (Szakértői vélemény/kérelem, tartós beteg igazolás, pedagógiai vélemények, szülői nyilatkozatok ...)

A gyermek személyiségfejlődésének mérése (Horváth&Dubecz) évi két alkalommal történik: 5-6 évesek – október 3-4. hete / Kontrollmérés – május 3. hete
3-4 évesek és 4-5 évesek – május 3. hete

A mérési eredmények függvényében az 5-6 éves korosztály esetén (egy-egy területen 60% alatti esetben) személyre szabott egyéni fejlesztési tervet készítünk, annak eredményességét kontrollméréssel vizsgáljuk. A mérési eredményekről, fejlődésről, esetleges felzárkóztatás szükségességéről fogadóóra keretében tájékoztatjuk a szülőt.

A gyermekek szöveges értékeléséről az óvodapedagógus évente két alkalommal tájékoztatást ad a szülőnek.

Az egyéni fejlesztési tervet az óvodapedagógus 3 havi lebontásban tervezi és értékeli, az elért eredményekhez igazodva fogalmaz meg újabb célokat.

Az óvodai fejlődési napló ellenőrzése évi két alkalommal (december és május hónap) történik.

9.2. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermek felügyeletét képzett személy látja el – óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka. A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez és fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Mindezek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú egyéni és csoportos tevékenységek tervezésével valósulnak meg.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus és pedagógiai asszisztens, dajka a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését.

A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét és a gyermekek egyéni szükségleteit. Valljuk, hogy a rendszeresség, az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyerekeknek.

<i>Tevékenység</i>	<i>Időtartam</i>
Folyamatos érkezés, szabad játék az ügyeletes csoportban	6:00 - 7:00
Érkezés a saját csoportban, szabad játék, egyéni fejlesztés	7:00 - 8:00
Folyamatos tízórai, mosdóhasználat, szabad játék, egyéni fejlesztés	8:00 - 8:45
Foglalkozás, kezdeményezés, szabad játék, mindennapos mozgás	8:45 - 10:30
Gyümölcsfogyasztás, mosdóhasználat, öltözködés, udvari játék, séta	10:30 - 11:45
Ebéd, mosdóhasználat, naposi munka, önkiszolgálás	11:45 - 12:45
Mese, altatódal, csendes pihenő	12:45 - 15:00
Folyamatos uzsonna, ágyazás, mosdóhasználat	15:00 - 15:30
Szabad játék, délutáni külön foglalkozások, folyamatos hazamenetel	15:30 - 17:00
Szabad játék az ügyeletes csoportban, hazamenetel	17:00 - 17:30

A napirend csoportonként változhat, törekedve az időkeretek megtartására. Tervezésekor a pedagógus figyelembe veszi a csoport és gyermekek életkori sajátosságait, ennek függvényében határozza meg a napirendi pontok, tevékenységek kezdő és záró időpontjait. Intézményünkben lehetőséget biztosítunk a folyamatos reggelire és uzsonnára, valamint a folyamatos ébredésre a pihenő után a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve.

Hetirend

A hetirend biztosítja óvodánkban a feltételek megteremtése mellett a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezését, szervezését.

Az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A hetirendet a napirenddel összehangolva rugalmasan kezeljük, a csoport és a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével tervezi meg az óvodapedagógus.

A csoportok szerveződése:

Intézményünk gyakorlatában heterogén, osztatlan – vegyes életkorú (3 – 7 (8) éves) csoportszervezés valósul meg. A csoportok kialakítását a helyi adottságok, szokások, igények befolyásolják. A csoportösszetétel legfontosabb kritériuma, hogy a gyermekek, és a csoportban dolgozó felnőttek egyaránt jól érezzék magukat, és biztosítva legyen a megfelelő színvonalú irányító pedagógiai munka.

Az óvodapedagógus nevelő, fejlesztő munkáját szakmailag felkészült pedagógiai asszisztensek és dajkák segítik.

10. ÓVODAI HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

*„Az ünnep olyan különleges időszak, amikor a közösség a megszokottól, a hétköznaptól eltérő módon viselkedik, hagyományosan megszabott előírásokat és tilalmakat tart be.”
(Jeles napok, ünnepi szokások)*

Az ünnepek kiemelt jelentőségűek a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmények által megteremtjük a hagyományokat, közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük az egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézünk a népi hagyományokat. Az óvoda által szervezett közös programok, tevékenységek elősegítik az összetartozás érzésének elmélyülését valamint lehetőséget teremtenek a szülők bevonására, a család – óvoda kapcsolatának erősítésére.

Feladatunk:

- * gyermeknek, felnőttnek egyaránt szüksége van arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól.
- * a gyerekekben az ünnepekre való rákészülés és az ajándék készítés fontosságának kialakítása
- * az előkészület megmutatkozik a játék menetében, a tanulási folyamatban, a csoportszoba, az óvoda épületének ünnepi díszbe öltöztetésében, melyet közösen végzünk a gyermekekkel
- * az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal
- * intézményünkben az ünnepeket a szülők javaslatainak figyelembevételével és részvételével szervezzük és bonyolítjuk le

Ünnepek, hagyományaink:

Csoportos ünnepek:

- * Név és születésnapok megünneplése dallal, verssel közösen
Mikulás érkezése
- * Advent, Karácsony: hangulati előkészítéssel, ajándékkészítéssel
- * Farsang: vidám délelőtt, jelmezben, versenyjátékok, mulatság
- * Kiszebáb égetés – közös télűzés az óvoda udvarán
- * Húsvét: hangulati előkészítés, locsolkodás, nyuszi-les
- * Anyák napja: köszöntés, ajándékkészítés
- * Az iskolába menők búcsúztatása

Óvoda szintű rendezvények:

- * Kézműves játszóházak: ősszel és tavasszal
- * Gyermek héte rendezvénysorozat (kirándulás, sportnap, mesenap, kézművesnap)
- * Családi gyereknap
- * Óvodaszépítő nap
- * Apák Napja
- * „Egészség hét” rendezvénysorozat
- * Európai Hulladékcsökkentési hét
- * Adventi játékos délután a nagyszülőkkel (Gyermekmosoly Óvoda)

Jeles napok megünneplése

- * Európai Autómentes nap
- * Magyar költészet napja
- * A Magyar Népmese Napja
- * Madarak Fák Napja
- * Föld napja
- * Állatok Világnapja
- * Víz Világnapja
- * Környezetvédelmi Világnap
- * Zene Világnapja

Kerületi szintű rendezvények

- * Csillagocska tehetségfesztivál
- * Ovi – zsaru fesztivál és játékos bemutatkozás
- * OTP Intézményi Program - Bozsik fesztivál
- * ESMTK Birkózó Szakosztály - Ovis fesztivál

11. KAPCSOLATTARTÁS

Esélyegyenlőség a kapcsolattartásban

Intézményünk pedagógiai programja a gyermekek személyiségfejlesztését, egészségvédelmét, egészséges életmódra nevelését partnerek együttműködésével is támogatja.

A gyermekek érdekében szoros munkakapcsolatot, személyes együttműködést alakítottunk ki a szakmai és külső partnerekkel egyaránt.

Óvodába lépés előtt:

- * Leendő szülőkkel - nyílt napok
- * Bölcsődével, egyéb szociális intézményekkel

Óvodai nevelés folyamán:

- * Fenntartóval

Intézményen belül:

- * Szülőkkel, családokkal
- * Óvodaszékkel, SZMK tagokkal

Intézményen kívül:

- * Kerületi Általános Iskolákkal Külső – Pesti Tankerületi Központtal
- * Pedagógiai Szakszolgálattal
- * Közművelődési intézményekkel
- * Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye – HSZI Család és Gyermejjóléti Szolgálat és Központjával – Óvodai – iskolai szociális segítőkkel, Gyermekotthonnal, Anyaotthonnal
- * Egészségügyi intézményekkel
- * Kisebbségi Önkormányzattal, szervezetekkel, civil szervezetekkel
- * Gyermekmosoly Alapítvánnyal
- * Idősek Napközi Otthonával
- * Kulturális és sportlétesítményekkel

Határon kívül:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és lehetőség szerint szakmai kapcsolat kialakítására, fenntartására partnert/partnereket keres.

Az eredményes együttműködés feltételeinek megteremtése érdekében tesszük:

11.1. Család – óvoda kapcsolata

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, szociokulturális helyzetét az együttműködés során, és érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot. Olyan feltételeket teremtünk, amelyben lehetőség nyílik a szülőkkel történő egyéni és kisebb csoportos konzultációra is.

Az alacsony szociokulturális családok gyermekei gyakran lényegesen elmaradnak a kognitív fejlődés területén a kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az alul teljesítés és elmaradás oka a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek és a környezettel való nem megfelelő kommunikáció. A hátrányos helyzetből való lemaradások és más problémák is erőteljesen orvosolhatók az inkluzív óvodai fejlesztés mellett a szülőkkel való szorosabb együttműködéssel, a tolerancia és a partnerként való kezelés gyakorlásával.

A megvalósítás érdekében tesszük:

- * olyan intézményi szintű programok szervezésére törekszünk, ahol a szülők egyenlő partnerként vannak jelen, cselekvő résztvevői az eseményeknek (Egészségét projekt, Hulladékcsökkentési hét, játszóházak, Családi gyereknap)
- * őszinte bizalom kialakítását erősítjük a család és az óvoda között
- * betekintést nyújtunk a csoport életébe, melyen keresztül a szülő tapasztalhatja, hogy gyermeke jól érzi magát
- * magatartásunkban és személyes kapcsolatunkban a szülő tiszteletben tartását helyezzük előtérbe
- * erősítjük a bizalmi kapcsolatot, hogy érezzék a gondjaikkal, problémáikkal bármikor fordulhatnak a pedagógusokhoz, mert együtt sikeresebb a megoldás
- * felhívjuk figyelmüket, hogy az együttműködés a szülőnek nem csak joga, hanem kötelessége is, hiszen a gyermek iskolára való felkészítése az óvoda és a család közös nevelésén, együttműködésén alapszik a 3-4 év távlatában
- * rendszeres tájékoztatást biztosítunk a gyermek fejlődéséről, egyéni, differenciált fejlesztési tervéről (egyéni konzultáció keretében)
- * óvodai fejlődési naplóban a gyermekek fejlődéséről rendszeres bejegyzések rögzítése és erről a szülők tájékoztatása - a fogadó órákon célunk a szülők tájékoztatása a gyermekük erősségeiről és fejlesztendő területeiről
- * lehetőséget biztosítunk a családoknak az egyéni megbeszélésekre, ahol betekintést kaphatunk a családok értékrendjéről, erőforrásaik mértékéről

Szorgalmazzuk a szemléletváltást:

- * Az óvoda életében rendszeresen jelentkező programokon és kezdeményezéseken való részvétellel a partnerközpontú, toleráns hozzáállást segítjük - nyílt napok, játszóházak, adománygyűjtések, családi alkotó pályázatok, óvodaszépítő napok, család – óvoda programok, kirándulások.
- * Hangsúlyozzuk, és a szülők számára a különböző fórumokon keresztül (PP, egyéni beszélgetés, szülői értekezlet) érthetővé és elfogadhatóvá tesszük, hogy az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze a szabad játék.

- * Segítjük a tradicionális nemi szerepektől való egyéni különbségek tiszteletben tartását a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében.
- * Felhívjuk a családok figyelmét az anyanyelv szerepének fontosságára. Az általunk szervezett lehetőségek során (szülői, egyéni beszélgetések, nyitott délutánok) kiemeljük a jelentőségét a családon belüli beszélgetés, a mesélés, verselés, mondókázás fejlesztő hatását (ellentétben a média túlsúlyával), mely egyaránt segíti a gyermek érzelmi (szocializációs) és kommunikációs képességeinek harmonikus fejlődését. Mindehhez szükség van az értékes irodalmi anyag kiválasztására, melynél a tartalom, forma, illusztráció egységét szükséges szem előtt tartani. A jó döntéshez hozzájárulunk tanácsokkal, címlistával, mintaadással.

A kapcsolattartás formái:

- * Beiratkozás
- * Leendő szülők, gyermekek számára nyílt nap
- * Környezettanulmány
- * Szülői értekezlet
- * Családlátogatás
- * Játszó délutánok (csoportok szervezésében)
- * Fogadó órák
- * Ünnepek
- * Rendezvények: játszóházak, Gyermekek – hete rendezvénysorozat
- * Egészség hét projekt
- * Óvodaszépítő napok
- * Kirándulások (családi)
- * Délelőtti, délutáni találkozások
- * Egyéni konzultáció
- * Online szülői csoportok

11.2. Óvoda és iskola átmenet támogatása

Minden szülőnek törvény adta joga a szabad iskolaválasztás, mely joggal általában a szülők élnek is. Az iskolaválasztás segítése céljából fontos az iskolákkal való még tartalmasabb együttműködés. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára sokszor nehezebb megtalálni a megfelelő iskolát, ezért az ő esetükben fontosabb, hogy az iskolákkal élő kapcsolatunk legyen, azért hogy a szülőknek pontos tájékoztatást tudjunk nyújtani.

- * Folyamatos egyéni konzultáció biztosítása, a gyermek fejlődéséről, az egyéni dokumentáció rendelkezésre bocsátásával.
- * Iskolaválasztást megelőző szülői értekezlet az iskolaérettség kritériumainak megbeszélésével, a szülők felkészítése az iskolai elvárásokra.
- * Egyéni sajátosságokból adódó iskolaválasztás irányítása, lehetőségeink figyelembe vételével segítjük megtalálni a még bizonytalan szülők gyermekeinek a megfelelő iskolát.

- * Tájékoztatás faliújságokon, az iskolák szórólapján, az iskolák bemutatkozó lapjain, online felületeken.
- * Szülő kérésére „Pedagógiai értékelés” készítése az iskolakezdéssel kapcsolatban.
- * Szükség szerint szakemberek bevonása a megfelelő iskolaválasztáshoz.
- * A gyermekek fejlődésének nyomon követése az iskola első osztályáig.
- * Iskolaválasztó börze támogatása.

Kapcsolat az iskolával:

- * a pedagógiai program megismerése
- * tapasztalatcsere
- * iskolalátogatás tanköteles korú gyermekekkel
- * a gyerekek beilleszkedésének segítése, nyomon követése

11.3. Együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

Kapcsolat lehetséges tartalmi formái:

- * nevelési értekezletek
- * munkaközösségi összejövetelek
- * szakmai konzultációk
- * szakanyagok véleményezése
- * nevelőmunka elemzése, segítése

Programunkat megismertetjük és véleményeztetjük a szülőkkel és számítunk támogatásukra.

Szoros kapcsolatot tartunk az óvodánk fenntartójával, Pesterzsébet Önkormányzatával.

Kapcsolat a munkánkat segítő közművelődési és sport intézményekkel:

- * Szabó Ervin Könyvtár
- * Pesterzsébeti Múzeum
- * CSILI Művelődési Központ
- * Pesterzsébeti Jégcsarnok
- * Pesterzsébeti Uszoda

Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálattal

Formái:

- * helyszíni vizsgálat
- * szükség szerint fejlesztő, felzárkóztató foglalkozások tartása a Pedagógiai Szakszolgálatban
- * Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottsága által kiállított szakértői vélemény az iskolakezdéssel kapcsolatban
- * pedagógusoknak tanácsadás

Kapcsolat Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye HSZI - Család és Gyermekjóléti Központjával, az „Óvodai és iskolai szociális segítőkkel” közvetlen együttműködés (sajátosság: együttműködési megállapodás alapján)

Segítő tevékenység tartalma:

- * a gyermek veszélyeztettségét megelőző tevékenység támogatása a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és az intézmény pedagógusainak
- * érzékenyítő, ismeretterjesztő és prevenciós témájú foglalkozások
- * önismeret, szociális kompetenciák fejlesztése
- * a tanulási kötelezettség teljesítéséhez szükséges készségek fejlesztése, sikeres tanulmányi előmenetelük támogatása
- * tanácsadás szülőknek a gyermeknevelés és a családi élet más problémát okozó területein
- * jogi tanácsadás aktuális problémák esetén
- * ideiglenes elhelyezés keresése a család számára
- * gyermeknevelési problémák megbeszélése, családterapeuta, gyermekpszichológus és felnőtt pszichológus bevonása
- * súlyos veszélyeztető helyzetben, elhúzódó családi konfliktusok esetén, mint jelzőrendszeri tag delegálja a családot a család- és gyermekjóléti szolgálathoz

11.4. Védőnői hálózat – Bölcsődék

- * Kerületi szintű szakmai nap szervezése a bölcsődék képviselőivel.
- * A pedagógiai program megismertetése a bölcsődék dolgozóival.
- * A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében.
- * A leendő óvodások számára az óvodai látogatás biztosítása, sajátos probléma esetén családlátogatás szervezése.
- * Nyíltnapok biztosítása a leendő óvodások szülei részére, óvodai programunk ismertetése.

11.5. Esélyegyenlőség – A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, ill. a Civil szervezetekkel való kapcsolattartás

A gyermekek óvodai beíratásával, az óvodakötelezettségével, hiányzások csökkentésével, az iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés kialakítása.

12. ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉS GYERMEKVÉDELEM

Arra törekszünk, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat az óvodánkban. Nevelési elveinkben a gyermekek „mindenek feletti” érdekeit tartjuk szem előtt, az esélyegyenlőség jegyében, a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek, ezen belül a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, irányelveinek figyelembe vételével, a szeretetteljes befogadó környezet megteremtésével. Gyermekközpontú nevelési elveinkkel biztosítjuk a gyermeki személyiség teljes körű kibontakoztatását. Intézményünkben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásának. Nem adunk helyet semmiféle előítéletnek, hiszünk az inkluzív légkör támogató erejében.

Célunk, megismerni a nehéz helyzetben lévő családok körülményeit, a rászorultság fokát, hogy a legmegfelelőbb módon tudjunk segíteni, tanácsot adni, megfelelő szakemberhez irányítani. Minden pedagógus feladata és kötelessége, arra törekedni az elbírálásnál, hogy a gyermek számára legkedvezőbb módon történjék a döntéshozatal.

Az óvodai nevelési programunk kiegészült a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelésével, amely lehetővé teszi az esélykülönbségek csökkentését, a társadalmi és kulturális különbözőségek elfogadását és segítését.

Feladatok:

- * a gyermeket megillető jogok és a gyermekek „mindenek felett” álló érdekeinek érvényesítése, esélyegyenlőség biztosítása
- * törekvés a különbözőség elfogadására, elfogadtatására, vallási, világnézeti vagy más meggyőződés tiszteletben tartása, diszkrimináció és szegregációmentesség biztosítása
- * az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl ügyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére
- * rendszeres fogászati szűrések biztosítása
- * a gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem szem előtt tartása, a titoktartási kötelezettség betartása
- * a sajátos nevelési igényű gyerekek beilleszkedésének segítése, fejlődésük figyelemmel kísérése
- * a fejlődést hátráltató tényezők feltárása
- * veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek figyelemmel kísérése, inkluzív nevelése
- * a befogadó attitűd kialakítása az integráció segítségével, hogy a gyermekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje

A feladat megvalósítása érdekében tesszük:

- * igény szerint fogadó órát biztosítunk a szülők számára
- * a halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számát megállapítjuk és rendszeresen ellenőrizzük, folyamatosan nyomon követjük
- * „Gyermekvédelmi kör” rendszeres működtetése, jelzőrendszer biztosítása
- * a gyermekek „Óvodai fejlődési naplójában” a gyermekvédelmi esetek dokumentálása
- * a csoportokban fejlesztési tervet készítünk a BTMN-s, SNI-s gyermekekről
- * szükség esetén családlátogatást és környezettanulmányt végzünk

- * kapcsolatot tartunk külső szakmai intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye HSZI – vel, az Óvodai – iskolai szociális segítőkkel, a gyermekek átmeneti otthonával, gyermekjóléti szolgálattal, Anyaotthonnal, gyermekorvossal és védőnővel
- * jelzésekötelezettségünk betartása
- * a kötelező be óvodáztatást és az óvodás korú gyermekek igazolatlan hiányzását figyelemmel kísérjük, ha szükséges, megtesszük a megfelelő lépéseket
- * intézkedünk, ha a szülő nem teljesíti kötelességét, ezáltal veszélyezteti gyermeke egészséges fejlődését (pl. az indokolatlanul sokat hiányzó gyermekek esetében)
- * rendszeres fogászati szűrések biztosítása
- * biztonságos munkafeltételek megteremtése a gyermekbalesetek megelőzése érdekében

A gyermekvédelmi feladatkör kapcsolattartása:

Belső:

- * Az igazgató felelősséget vállal a gyermekvédelmi munka megfelelő működéséért, ehhez biztosítja a feltételeket. Felügyeli és támogatja a „Gyermekvédelmi kör” tevékenységét.
- * A gyermekvédelemmel kapcsolatos információkról, cselekvési-intézkedési tervekről rendszeresen tájékoztatást adunk egymásnak a „Gyermekvédelmi kör” keretein belül, gyermekvédelmi szakemberek bevonásával.
- * Rendszeres kapcsolatot tartunk a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, és SNI, BTMN –s gyerekek óvodapedagógusaival.
- * Esetmegbeszélést tartunk szükség szerint.
- * Jelzőrendszert működtetünk, prevenciós tevékenységet előnybe részesítjük.

Külső:

- * Pedagógiai Szakszolgálat
- * Szakértői Bizottságok
- * Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye HSZI; az Óvodai – iskolai szociális segítők
- * Egészségügyi intézmények
- * Orvos és Védőnő
- * Bölcsőde
- * Iskolai gyermekvédelmi felelős
- * Civil szervezetek
- * Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- * Speciális szakemberek igénybe vétele - szükség szerint

A szociális hátrányok feltérképezésében, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok megfigyelésére, észrevételeire és a szülők jelzéseire alapozunk. A hátrányok leküzdése érdekében a fent említett képviselői szervekkel vesszük fel a kapcsolatot, és a problémák megismerésének függvényében kérünk, ill. ajánlunk segítséget.

13. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE

Ellenőrzési, értékelési rendszer

„Az egészséges mosolyért” egészségnevelő, gyermek-játék óvodai program az óvodapedagógusok pedagógiai önállóságára épít. Előfeltétele az önállóság, a döntés felelőssége, az önrányítás lehetősége és képessége.

A pedagógia programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

Az intézményértékelés az óvodában folyó minden tevékenységre, területre kiterjed, így az óvoda közvetlen környezetének a nevelés, a tanulás szempontjából fontos adottságaira és jellemzőire a gyermekek fejlődési mutatóira is.

A külső és belső partnerek elégedettségmérési eredményeit beépítjük a fejlesztendő célok és feladatok rendszerébe.

Az ellenőrzés, értékelés területei:

- * jogszerűség
- * az óvoda stratégiája
- * a nevelési program, tevékenységek, eszközök
- * szervezeti és vezetési jellemzők
- * a gyermekek fejlődési jellemzői
- * személyi, tárgyi, anyagi feltételek
- * az óvoda kapcsolatai

14. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SPECIÁLIS ELEMEI

14.1. Montessori Pedagógia

A Montessori pedagógia elemeinek alkalmazása az Egészségnevelő Pedagógiai Program hatékonyságának növelése és a sajátos nevelési igényű gyerekek integrált óvodai nevelésének figyelembevételével történik a hátrányok csökkentésével és az esélyegyenlőség biztosításával.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában és a Pedagógiai programunkban megfogalmazottaknak megfelelően a Montessori csoportokban is kiemelt feladatunk a nemzeti identitástudat erősítése, hazaszeretet, nemzeti értékeink, keresztény kultúránk hangsúlyozása, az óvodánk hagyományainak ápolása a módszer segítségével.

Bevezetés

A Montessori pedagógia megalkotója Maria Montessori volt, aki 1890. aug. 31-én született Olaszországban, Chiaravalle városában. Középiskolai tanulmányait egy római műszaki középiskolában végezte, majd 1896-ban orvosi egyetemet végzett. Gyakorló orvosként találkozott a fogyatékos gyermekek problémájával, ezért tanulmányútra Párizsba utazott, ahol megismerkedett Itard és Seguin munkásságával, eszközrendszerével, amelyek ma a továbbfejlesztett formájukban a Montessori eszközrendszer egy részét képezik. A XX. század első éveiben kezdett nagyobb figyelmet fordítani az ép értelmű gyermekek nevelésére. 1907-ben hozta létre egészséges gyermekek számára intézetét Róma egyik külvárosában „Casa dei bambini” néven. Módszere egyre inkább nemzetközi hírnévre tett szert, tanfolyamok indultak elsajátítására. Montessori társaságok jöttek létre Rómában, Nápolyban, Milánóban. A Montessori módszer és eszközrendszer hírneve világméretűvé nőtt. Iskolák jöttek létre az USA-ban, patronálói között a kor hírességei szerepeltek: Bell a telefon feltalálója, Dewey és Edison, Helen Parkhurst. 1922-ben még Olaszország összes óvodájának felügyelője volt. Nemzetközi Montessori Társaságot hozott létre, ahol fiával dolgozott együtt. Összesen 9 nemzetközi kongresszust és 38 nemzetközi tanfolyamot szervezett a módszer iránt érdeklődők számára. Méltán nevezték őt a pedagógia apostolának, új „Colombusnak”, a gyermeki lélek felfedezőjének. A halál 1952-ben, Hollandiában érte. A Montessori pedagógia folytatója eszközrendszerének továbbfejlesztője fia, Mario Montessori lett. Jelenleg unokája folytatja a munkát, akinek képviseletében működik a Nemzetközi Montessori Központ Amsterdamban.

A Montessori nevelés céljai:

- * A gyerekek úgy érik el képességeiknek legmagasabb szintjét, hogy az ismereteket a gyermekek lényegéből fakadó természetes kíváncsisággal tapasztalják meg. A Montessori pedagógus szerepe csupán az, hogy megteremtse a gyermek számára azt a környezetet, ahol nyugodtan és önállóan képes tevékenykedni.
- * A gyermeki öntevékenységhez nyújtott optimális segítségnyújtás, az akadályok elhárítása a gyermek fejlődése elől. A gyermek szükségletei és szellemi élet spontán kibontakoztatása, hogy a gyermek mindent, amire képes önállóan végezhesen el.
- * A módszer lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermekek saját tevékenységük által fejlesszék képességeiket, önálló, derűs, érdeklődő, gondolkodó, problémáikat felismerő és megoldani képes alkotó felnőttekké váljanak.

A célok gyakorlati megvalósításának szempontjai:

- * Olyan környezet biztosítása, mely az élet minden területével kapcsolatban áll.
- * A megfelelően előkészített (beszélő) környezetben a gyerek saját szükségletének megfelelően választ, cselekszik.
- * Az aktivitások mindig kulcsgyakorlatokhoz kötődnek, melyek konkrét élményekből indulnak ki és segítenek elvezetni az absztrakt fogalomalkotásig.
- * A nevelési környezetben, az adott gyermekcsoportra a következő sorrendiség érvényes: szociális kapcsolatok és szabályok, eszközök, felnőtt (pedagógus).

Montessori nevelési alapelve: „Segíts, hogy magam csinálhassam!”

Az egyéni cselekvés és aktivitás elve:

- * A gyermek maga alakítsa ki képzeletét, gondolatvilágát, fejlessze ki érzékszerveit és ne a felnőtt erőszakolja rá a sajátját.
- * A cselekvést a nevelő csak megindítja, egy megfelelő eszköz irányítja, a cselekvést pedig maga a gyermek végzi.
- * Az aktivitáshoz két alapvető feltételt határoz meg: a gyermek méreteihez igazodó, megfelelően berendezett tevékenységi teret és a tevékenységet befolyásoló fejlesztő eszközöket.

A szabadság elve:

- * A gyermek a korának és egyéni fejlettségének megfelelően tevékenykedik az eszközökkel.
- * A gyermeki szabadság terén minden tevékenység megengedett, de ehhez szükséges a jó magaviselet és az, hogy ne zavarjon másokat.

Lélektani elv - „figyelem polarizációja”:

- * A fejlesztő hatású eszközökkel történő tevékenység során valósul meg, a gyermek meghatározott fejlődési szakaszában, meghatározott gyakorlatok, valamint eszközök iránt érdeklődik.
- * A gyermeki személyiség tehát a figyelem polarizációjának segítségével valósul meg a megfelelő feltételek megteremtésével együtt.

Társadalmi elv:

- * Montessori vizsgálta a gyermekek erkölcsi és társadalmi helyzetét és ebből kiindulva föl akarta őket szabadítani a helytelen társadalmi kényszer alól.
- * A gyermekek nevelését hasonló korú társaikkal, közösségben tartotta fontosnak, anyai lelkületű nevelő segítségével.
- * A gyermekeken keresztül a szülőkre is igyekezett jó példával hatni.

Az erkölcsre, szabadságra, önfejlődésre, önállóságra nevel:

- * A munkaszeretet, az akaratot, a kötelességtudást, önzetlen segítségnyújtást és a másik tevékenységének tiszteletben tartását kívánta Montessori kialakítani, hogy a káros hatások megszűnjenek.
- * A gyermek korához igazodó hitoktatást is fontosnak tartotta, és elmélyítésére csendgyakorlatokat alkalmazott.

A Montessori eszközök jellemzői:

- * esztétikusak, felhívó jellegűek, motiválóak
- * tartalmazzák az önkontroll lehetőség
- * elősegítik a biztos ceruzafogást
- * elősegítik a finommotorika fejlesztését
- * előkészítik a szem-kéz koordinációját
- * lehetővé teszik a szabad próbálgatást, kísérletezést

Az eszközök bemutatásának három fokozatát különbözteti meg (háromlépcsős lecke):

- 1. Bemutató:** figyelemfelhívás a megoldandó problémahelyzetre, feladatra
- 2. Gyakorlás:** a fogalmak többszöri megismétlésével, a gyermek cselekedtetésével és elegendő idő biztosításával
- 3. A rögzülés ellenőrzése:** a nevelő meggyőződése az eredményességről

A Montessori eszközök öt fajtája:

1. gyakorlati élet teendőire felkészítő eszközök, csendlecke
2. érzékelést fejlesztő eszközök
3. írás és olvasás előkészítő eszközök
4. matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök
5. kozmikus nevelés, földrajzi, természetrajzi, biológiai és társadalmi ismereteket megalapozó eszközök

A gyakorlati élet teendőire felkészítő eszközök

- * A gyerekek játszva, vidáman sajátítják el azokat a képességeket, amelyek a mindennapi élethez szükségesek, mint például az öltözködés, cipőfűzés, öntögetés, illemszabályok stb.
- * Az eszköz használata többek között elősegíti az önállóság, a higiéniai szokások, a szociális magatartás és szépérzék fejlesztését.
- * Tevékenykedés közben logikus gondolkodásuk, finommotorikájuk, mozgáskoordinációjuk és térérzékelésük is fejlődik.

Eszköz neve	Fejlesztési cél	Önkontroll
Keretek: zipzár, kötés, gomb, kapocs, patent, csat, tépőzár	Finom mozgások, ujjak edzése, koncentráció	Eltolódott oldalak, rendezetlen kereszteződés
Vízöntögetés	Önállóság, függetlenség	Mellé csurgó víz
Magok öntése, kanalizása, csipeszelése, válogatása	Pontosság, íróujjak edzése, mozgáskoordináció	Mag kiszóródik, tálcára hullik, összekeveredik
Szőnyeg le- és feltekerése	Izmok erősítése, önállóság	Szőnyeg ferde, nem fér el
Szék áthelyezése	Egyensúlyérzék, közösség	Átbillen, meglök valamit
Kendők hajtogatása	Pontosság, íróujjak edzése	Sarkok, élek illeszkedése
Asztalterítés	Gondoskodás másokról, önmagunkról, naposság	A teríték nem egyezik a mintával
Fonás	Finom mozgás, pontosság	Nem szabályos a fonat

Csendlecke – Montessori kör

- * A mindennapi élet gyakorlatai közé sorolja Montessori a csendleckét, amely összetett fejlesztő hatása lévén elősegíti az érzékszervek és a mozgáskoordináció fejlődését is.
- * A csendleckén kívül lehetőség nyílik beszélgetésre, érzelmi intelligenciát és lelki egészséget támogató, anyanyelvi, kapcsolatteremtő – ismerkedős, önismereti és minden olyan játékra, amely elősegíti a kommunikációs és értelmi képességek fejlesztését, valamint erősítik a szocializációt.

Az érzékelést fejlesztő eszközök – látás, hallás, tapintás

- * Fejlesztik a gondolkodási műveletek végzését.
- * Tartalmazzák a kontrollt, ily módon a hibát maguk veszik észre és korrigálják önállóan a felnőtt segítsége nélkül.
- * Használatuk során lehetőség nyílik összehasonlításra, hasonlóságok - különbözőségek megállapítására, párosításra és sorozatok alkotására.
- * Általuk a valóság megismerése észlelés útján történik, az észlelés pedig az érzékelési folyamatok sorozatából tevődik össze.

Eszköz neve	Fejlesztési cél	Önkontroll
A dimenziók megismerése		
Kiegészítő hengerek	Íróujjak edzése, sorozatalkotás	Mechanikus, az eszköz által
Rózsaszínű torony	Nagyság, súly közötti viszony	Vizuálisan tapasztalható
Barna hasábsor	Szókincs, mozgáskoordináció	Összemérés a legvékonyabbal
Nyomó hengerek	Finommotorika, csukló edzése	Eszköz alján színkód
Színek megismerése		
Szín párok párosítása	Színek megismerése	Vizuálisan tapasztalható
Színárnyalatok	Szín-esztétikai érzék, sorozat	Vizuálisan tapasztalható
Színüvegek	Színek gyakorlása	Ellenőrző tábla
Tapintás fejlesztése		
Letapogatható táblák	Érdes felület, sima felület felismerése	Tapintás útján
Letapogatható lapok	Finommotorika, íróujjak edzése	Tapintással, ell. pontokkal
Textiles doboz, zsák	Finom mozgás, csukló edzése	Tapintással, optikailag
Hallóérzék fejlesztése		
Zajdobozok	Zajok észlelése, auditív memória	Színkód a hengerek alján
Zenélő textil kockák	Felkészítés a zenére	Jelzések a kocka alján
Súlyérzékelés		
Súlyhengerek	Koncentráció, finommozgás	Ellenőrző színkódokkal
Hő érzékelés		
Hő lapok	Anyagok hőmérséklete	Vizuális
Szaglás érzékelése		
Szagdobozok	Különböző szagok tudatosítása	Ellenőrző színkódokkal
Ízlelés		
Ízlelő üvegek	Ízek megtapasztalása, szókincs	Ellenőrző pontok
Forma érzékelés		
Titokzsák	Finommotorika, párosítás	Önmagában foglalva

Matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök

- * Az eszközök önálló próbálgatásával lehetőség nyílik a számfogalom kialakítására, összefüggések észrevételére, számképek rögzítésére valamint a tízes számrendszer megértésére.
- * A mindennapokban felmerülő matematikai problémákat a gyakorlatban is hamarabb megoldják, például: terítés, sorakozás, játékok, egymás számlálása stb.

Eszköz neve	Fejlesztési cél	Önkontroll
Számtani rudak	Mennyiségek felismerése	A részek megszámlálása
Dörzspapír számok	Számok ismerete, vonalvezetése	Formakövetéssel
Pálcikák „orsós doboz”	Mennyiségfogalom rögzítése	Elfognak a pálcikák
Számjegyek és korongok	Páros-páratlan fogalma (1-10-ig)	Korongok száma pont elég
Gyöngy rudak	Helyi értékek, 10-es átlépés	Átszámlálás, egymás ellenőrzése
Négyzet aranygyöngyből	100 keletkeztetése	Átszámlálás
Seguin táblák (két féle)	11- 99-ig terjedő menny. képzése	A pedagógus által
Síkmértani formák	Geometriai alakzatok megismerése	Illeszkedik az alapformába
Mértani testek	Geometriai formák megismerése	Alapterületek
Csíkos tábla összeadáshoz	Összeadás gyakorlása, számfogalom rögzítése	Ellenőrző tábla

Írás és olvasás előkészítése

- * Beépül a gyermekek napi életébe a betűk látványa, (elsősorban a nyomtatott nagybetűk) és az azokkal történő játékos ismerkedés. Egyetértünk Montessori véleményével abban, hogy a betű a gyermek számára inkább látvány és nem absztrakció.
- * Az írott nyelv és a beszélt nyelv egyidejű megismertetésére, párhuzamos elsajátítására is lehetőséget kínálunk. Amelyik gyermek betűs környezetben nő fel, hamarabb megtanul olvasni és írni.
- * Jó játék és örömet okoz a betűk lerajzolása, lemásolása, valamint a nevük leírása, de ennél is fontosabb az ezzel kapcsolatos pozitív élmények kialakítása.
- * Jelen van az írás és olvasás képességének kialakítása, a finom mozgások fejlesztése.
- * Nagy hangsúly fektetünk a változatos életkorhoz igazodó irodalmi anyag mindennapi megteremtésére, többször nyílik alkalom meseolvasásra, versmondásra, bábozásra és dramatizálásra.

Eszköz neve	Fejlesztési cél	Önkontroll
Hangjátékok	Hangok felismerése a szóban	Pedagógus által
Fém kiegészítő formák	Ceruza és vonalvezetés, csukló	Vizuálisan
Mozgatható ABC	Szavak hangonkénti elemzése	Pedagógus által
Dörzspapír betűk	Tapintással felismerés	Pedagógus által
Olvasókártyák	Szavak és tárgyak azonosítása	Kártya hátulján a tárgy képe
Betűdobozok	Azonos kezdőhangok rögzítése	Dobozon lévő betűvel
Szólegyező	A betűk sorba rendezése	Összehasonlítás a kész szóval

Kozmikus nevelés földrajzi, természettajzi, biológiai és társadalmi ismereteket megalapozó eszközök

- * Egészségnevelő pedagógiai programunkban kiemelt szerepet kap az egészséges életvitel szokásaink a megalapozása a természet megismerésére, környezetünk védelmére és szeretetére nevelés, így a Montessori gondolatai ezen a területen is jól beépíthetők.
- * Nemzeti identitástudat erősítése, nemzeti értékeink, keresztény kultúránk hangsúlyozása, a hazaszeretet, szülőföldhöz és családhoz való kötődés tudatosítása.
- * Megalapozzuk más emberek, kultúrák, szokások elismerését, tiszteletét, szeretetét, a tolerancia kialakítását a különbözőség elfogadását.
- * A természet, a növények, az állatok létének, életének tiszteletére, szeretetére nevelés.
- * Gyakran végzünk kísérleteket, megfigyeléseket, rendszeresen csíráztatunk és a természetben is sok ismeretet, tapasztalatot gyűjtünk, az élősarkokban összegyűjtögetjük a „természet kincseit”, terméseket.

Eszköz neve	Fejlesztési cél	Önkontroll
Földrajzi ismeretek		
Térképkészítés	Közvetlen környezet megismerése	Színekkal
Földgömb	Szárazföld, víz fogalma	Pedagógus által
Országok zászlói	Országok, zászlók azonosítása	Színkód, pedagógus által
Kontinensek puzzle	Formák beillesztése, megnevezése	Formák illeszkedése
Embertípusok	Más népek kultúrája, tisztelete	Színazonosítóval
Növények		
Osztályozó kártyák	Ismeretek bővítése	Szín és jelkód
Botanikai puzzle	Növény részeinek megismerése	Illeszkednek a formák
Virág részei	Fogalmak rögzítése	Vizuálisan
Állatok		
Gerincesek osztályozása	Gerincesek csoportosítása	Színkód, pedagógus által
Gerinctelenek sajátosságai	Gerinctelenek jellemzői	Színkód, pedagógus által
Házkörül élő állatok	Állatok jellemzői	Jelkód
Vadon élő állatok	Állatok jellemzői	Jelkód
Vízben élő állatok	Állatok jellemzői	Jelkód
Kontinensek állatai	Jellemző állatok	Színkód
Egyéb állatok jellemzőit bemutató kártyák	Az érdeklődésnek megfelelő ismeretek bővítése	Jel vagy színkód
Kozmikus nevelés		
A naprendszer kialakulása	A Föld és az élet kialakulása	Színkód, pedagógus által
Bolygós memória kártya	A bolygók neve, felismerésük	Vizuális
A négy elem	Az élethez szükséges négy elem	Jelkód

Művészetre nevelés, zenei nevelés és a szabad mozgás

Művészeti nevelés:

- * Sokszínű, összetett terület, amely a képi és plasztikai fejlődést segíti elő a szépség iránti vonzódáson keresztül. Az óvoda és a csoportszobáink díszítése, eszközei a vizuális ízlésvilág megalapozói.
- * A változatos megismerést biztosítunk a csoportszoba berendezésein, eszközein keresztül, valamint gyermekek ábrázoló tevékenysége által.
- * Lehetőséget biztosítunk a képi, térbeli ábrázolásra egyaránt és az újabb technikák megismerésére.
- * A nagy és finommotoros mozgás fejlesztése, az íráshoz és rajzoláshoz szükséges mozgáskoordináció kialakítása szintén változatos módon épül be a mindennapokba.

Zenei nevelés:

- * A Montessori csoportjainkban különböző hallásfejlesztő játékokkal igyekszünk megalapozni. Gyakran kezdeményeznek a gyerekek éneklést és szívesen hallgatják az óvodapedagógusok előadásában is a dalokat. Ezáltal az éneklés és a dalok megszerettetése, önmaguk által való igény kifejelesztése a cél.
- * A különböző zörejhangok és hangszerek felismerését elősegítő eszközöket rendszeresen megszólaltatjuk, főleg a csendjáték előtt, de a nap folyamán ők is levehetik a nyitott polcra és megszólaltathatják, kipróbálhatják.
- * A népdalok és népi dalos játékok mellett fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink ismerkedjenek meg fejlettségüknek megfelelő klasszikus zenével. Ezért gyakran hallgatunk ilyen zenét CD-ről, például játékelrakás alatt, alvásidőben és mozgás közben.

Szabad mozgás.

- * Montessori szerint a kisgyermekkorban probléma az egyensúly megtartása.
- * A csendlecke során, a vonalon járással, kedvező alkalom nyílik a teljes csendben a koncentrálásra, az összerendezett mozgásra, a szem – kéz - láb koordinációjára.
- * Hetente egy alkalommal a tornaszobában mozgás foglalkozást tartunk az életkori követelmények figyelembe vételével. Figyelmet fordítunk az esztétikus, szép mozgás kialakítására, az improvizált, spontán mozdulatok zenére történő megvalósítása mellett a tartásjavító játékos gyakorlatok beépítésére.
- * A mindennapos mozgás, valamint az udvari szabad mozgás szintén elősegíti a gyermekek mozgásigényének kielégítését.
- * Minden csoportban rendelkezésre állnak mobil mozgásfejlesztő eszközök (trambulín, gólyaláb, billenő rács, bady – roll stb.), amelyekkel szívesen játszanak.
- * A nagycsoportosaink heti egy - egy alkalommal korcsolya és úszásoktatásban részesülnek.

Tervezés:

A tervezés során párhuzamosan épülnek egymásra a témakörök és az azok megvalósításához szükséges eszközök. Az eszközök bevezetése mindig nehézségi sorrendben történik és szükségszerűen ismételhető.

- * Évszakonként lebontva, koncentrikus elrendezéssel tervezünk, beépítjük az Egészségre Nevelő Pedagógiai Program kiemelt feladatait.

- * A Montessori csoportnaplóban „köridő” az „Egyéni fejlesztés Montessori eszközökkel” és a Feljegyzés a csoport életéről címszó alatt nyílik mód az egyénre szabott, tudatos tervezésre, megfigyelések bejegyzésére.
- * A megvalósításnál figyelembe vesszük a spontán játékos tapasztalatszerzést, a játékos, cselekvéses tanulást, gyerekek tevékenységét, érdeklődését, fejlettségi szintjét, „érzékeny periódusát”. Elsődleges cél a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- * Rugalmasan tervezünk, lehetőséget adva az esetleges változásokra, aktualitásokra.
- * A foglalkozásokat elsősorban a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében, a mással nem helyettesíthető játékon keresztül, az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodva, a gyermekek készségeinek és képességeinek kibontakoztatásának figyelembevételével valósítjuk meg. A fejlesztés az óvodapedagógus által irányított megfigyelésen, tapasztalatszerzésen keresztül, gyakorlati problémamegoldással differenciáltan valósul meg, amely épít a gyermekek együttműködő képességére és erősíti feladattudatukat.
- * A tervezés anyaga - a Montessori témaköreiből – és „Az egészséges mosolyért” Egészségnevelő, Gyermek- Játék Óvodai Program által is tervezett – ének, zene, énekes játék, gyermektánc, verselés, mesélés, rajzolás, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése és mozgás anyagából tevődik össze.

14.2. IPR- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

Bevezetés

Integrációs Pedagógiai Programunk (IPR) kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése érdekében.

Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvoda munkájában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembe vételével, az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül.

Integráció: beilleszkedést, befogadást jelent.

Integrált nevelés: a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelt figyelmet igénylő, roma, más nemzetiségű gyermekek egy csoportban történő nevelése a többségi gyermekekkel.

Az IPR kinyilvánítja az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakításának szükségességét. A differenciálás a gyermekek számára a leginkább megfelelő optimális fejlesztési módszer.

Alapvető feltételek:

- * be - és elfogadó szemlélet
- * inkluzív nevelés
- * gyermekbarát környezet
- * motiváló eszközök és módszerek alkalmazása
- * széleskörű tevékenységformák, tapasztalatszerzés biztosítása
- * egyéni bánásmód, optimális fejlesztés
- * kapcsolatfejlesztés, párbeszéd

Óvodánk 2007 augusztusában indította el a HHH gyermekek integrációs programját, azzal a céllal, hogy növelje a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségi esélyeit és biztosítsa a képességek differenciált kibontakozását.

Célunk:

- * Az óvoda körzetében élő 3 éves HHH-s gyermekek be óvodázására sor kerüljön.
- * A HHH-s gyermekek rendszeresen járjanak óvodába és az óvodai nevelő - fejlesztő munkával biztosítsuk a sikeres iskolakezdet.
- * Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - szülői házzal, Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye - Család és Gyermejkölési Központjával, általános iskolákkal, Pedagógiai Szakszolgálattal, annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen megvalósuljon.

Feladatunk:

- * a célok elérése érdekében a Pedagógiai Programunk cél, feladat és tevékenység rendszerébe integráltan beépíteni a fejlesztési lehetőségeket
- * HHH-s gyerekek személyiségfejlesztése, tehetséggondozása, felzárkóztatása
- * egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód
- * SNI-s gyermekek integrált nevelése
- * a hátrányok csökkentése

A program tartalmi elemei

1. Szervezési feladatok

- * halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- * integrációt elősegítő csoportalakítás
- * az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- * a szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

2. Nevelőtestület együttműködése

- * rendszeres team munka valamennyi óvodapedagógus részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

- * óvodába lépéskor állapotfelmérés (személyiségnapló, anamnézis)
- * kommunikációs nevelés
- * érzelmi nevelés, közösségi nevelés
- * egészséges életmódra nevelés
- * korszerű óvodapedagógiai módszerek (differenciálás)
- * jelzőrendszer hatékony működtetése

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka (egészségügyi szűrővizsgálatok, védőnői tanácsadás)

5. *Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel (Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye HSZI; az Óvodai – iskolai szociális segítők, Pedagógiai Szakszolgálat, Logopédiai Intézet)*
6. *Bölcsőde- óvoda átmenet segítése*
7. *Óvoda-iskola átmenet támogatása*
  - * iskolaválasztás
  - * iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka
  - * érintett iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása
8. *Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés*
  - * személyes kapcsolat kialakítása
  - * a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
  - * tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, egyéni fejlesztés bemutatása
  - * szülők részvételének növelése a szülői értekezleten, rendezvények szervezése

15. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Szakmai kritériumok – tervezés, dokumentáció, pedagógiai tevékenység sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve

Irányelvek :

- * a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenységet gyógypedagógus végzi egyéni fejlesztési terv alapján
- * az óvodapedagógus szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít
- * az integrált nevelésben/oktatásban résztvevő pedagógusok együttműködnek egymással
- * a pedagógus a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatba
- * a gyógypedagógus figyelembe veszi a pedagógus tapasztalatait

15.1. Az esélyegyenlőség biztosításának területei:

- * munkavállalói kör
- * gyermekek köre

Munkavállalói kör

- * álláshirdetésre jelentkezők felvételénél (a feltételek tükrében) az alkalmazás lehetőségének biztosítása
- * jogorvoslati eljárás biztosítása – munkahelyen belül előforduló diszkrimináció esetén
- * elkötelezettség vállalása arra nézve, hogy mindent megteszünk az esélyegyenlőség biztosításának útjában álló akadályok leküzdéséért

Gyermekek köre

Távlati cél:

- * a szociális és gazdasági háttér eltéréseiből adódó esélykülönbségek csökkentése
- * a gyerekek képességeinek maximális kibontakoztatása, személyiségközpontú oktatás - nevelés által
- * társadalmi és kulturális különbségek elfogadása, és segítése
  - pedagógusok - gyerekek
  - pedagógusok – szülők
  - szülők - szülők
  - gyermekek – gyermekek

15.2. A sajátos nevelési igényű gyerekek sérülés specifikus felosztása intézményünkre vonatkoztatva

- * mozgásszervi fogyatékos
- * látássérült
- * enyhén értelmi fogyatékos
- * közép súlyosan értelmi fogyatékos
- * beszéd fogyatékos /súlyos, akadályozott beszédfejlődésű/
- * autista, autisztikus
- * egyéb pszichés fejlődési rendellenesség

Az esélyegyenlőség biztosítása megillet mindenkit, nem, kor, bőrszín, etnikai, nemzeti hovatartozás, vallás, családi állapottól függetlenül.

15.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

15.3.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszerv rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok, petyhüdt bénulást okozó kórformák, a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek, egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák, a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbáltatása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Az óvodában biztosítani kell – a gyermek

állapotának megfelelően – az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Kiemelt figyelmet kell fordítani a mozgásos tapasztalás hiányosságaiból adódó tapasztalatok lehetőségeinek megteremtésére.

A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

15.3.2. A látássérült gyermek

A *látássérült gyermek* látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

Minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti bátor szereplést, mert e tevékenységeket a látási kontroll hiányosságai akadályozzák.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre.

A *gyengén látó gyermekek* (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában

- * látásnevelés: a látásmaradvány használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
- * a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- * térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- * a finommozgás fejlesztése, a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése
- * a látás-mozgáskoordináció fejlesztése finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt
- * a gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése

15.3.3. Az enyhe értelmi fogyatékos pszichés fejlődési rendellenességgel küzdő gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megfigyelésről.

15.3.4. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

Sajátossága:

- * nehézségek az észlelés területén (vesztibuláris –taktilis –kinesztetikus –téri –vizuális – auditív –mesztikus), vagyis hiányosan észlel, a dolgok feldolgozása, megőrzése és előhívása akadályozott, nem profitál a tapasztalatszerzésből
- * a mozgás kivitelezésében és végrehajtásában nehézségei vannak (izomtónus zavarai, mozgásos éretlenség, mert a nagy és finommozgások lassabban fejlődnek és más a minőségük)
- * cselekvés tervezésének – irányításának nehézségei (a két testfél koordinációjának kialakulatlansága, testen való tájékozódás nehézsége, testséma kialakulatlansága, túlzott impulzivitás, hiperaktivitás vagy passzivitás)
- * szociális-emocionális terület nehézségei - általános, pszichés (helyzetekhez kötött cselekvéses gondolkodás –monotónia túrés –rövid figyelmi terjedelem –kevesebb igény a felfedezésre)
- * önértékelési – önírányítási nehézség

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, mely kellő időt, alkalmat biztosít:

- * az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére
- * a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére
- * a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére

Ezek kialakításánál a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek kiemelt szerepe van.

Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkoztatáson valósul meg.

15.3.5. A beszéd fogyatékos/ nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodás korban

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében,

a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

15.3.6. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus-spektrumzavarokat a szociális, kommunikációs, speciális kognitív készségek minőségi károsodása jellemzi.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés sérülése és az egyenetlen képesség-profil.

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját.

A speciális terápia hiányában a kommunikáció fejlesztése, a szociális funkciók fejlesztése, a kölcsönösség érzésének megtapasztalása lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák viselkedés- és kognitív terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) és a korai kognitív fejlesztés elemeivel. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandók a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

A fejlesztés – vizuálisan támogatott kommunikációs stratégia:

1. kommunikációs stratégia:

> beszélgetési készségek tanítása

> nem verbális készségek tanítása (testtartás, hangerő)

A kommunikációs formák öncélú funkcionélküli gyakoroltatása helyett az azonnali kontaxtusba helyezendő kommunikáció

2. taníthatóságot megalapozó készségek kialakítása:

> ismeretlen emberek elfogadása

> segítség elfogadása

> elemi viselkedési szabályok betartása

> utánzás tanítása

> feladathelyzet elfogadása

3. szociális kapcsolatok:

Kapcsolatteremtés és annak fenntartásához szükséges készségek tanítása.

- > tárgyak megosztása
- > sorra kerülés szabályai
- > egyszerű társasjátékok szabályainak megtanítása

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális adaptáció követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

15.3.7. Egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek

A kategória többféle diagnózist tartalmaz, részben idegrendszeri fejlődési zavarokat, részben a magatartás-szabályozás más zavarait. Az idegrendszeri fejlődési zavarok nagy csoportjából ebbe a kategóriába tartozik a specifikus tanulási zavar és a figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD). Ezeknek az állapotoknak közös vonása, hogy a háttérükben mindig eltérő idegrendszeri fejlődés áll, ami számos esetben genetikai okokra visszavezethető vagy pre-, illetve perinatálisan szerzett, nem a környezet vagy a nevelés hatására alakulnak ki, és a zavar a korai életkortól kezdve jelen van. Ezzel szemben a magatartásszabályozási zavarok általában nem az eredendően eltérő idegrendszeri fejlődés talaján alakulnak ki, hanem az idegrendszer biológiai sérülékenysége és a rossz környezeti feltételek, elégtelen bánásmód, tartósan extrém magas stressz együttes következményeként jönnek létre.

A (specifikus) tanulási zavar egy idegrendszeri fejlődési zavar (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia vagy ezek halmozódása), mely az átlagos vagy akár átlag feletti értelmi képességek és a szükségletekhez illeszkedő, megfelelő oktatási feltételek ellenére okoz komoly nehézségeket a tanulásban, a sikeres iskolai előmenetelben.

Az ADHD (magyarul figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar) átlag alatti, átlagos és átlag feletti intellektuális teljesítmény mellett egyaránt jelen lehet.

A magatartásszabályozási zavar is az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriában nevesülő SNI állapot. Összefoglaló név, mely alatt - impulzuskontroll-zavart (személyre és/vagy tárgyakra, tulajdonra irányuló agresszív, destruktív szóbeli és viselkedéses kitörések) és - diszruptív (irritált, vitatkozó, bomlasztó), - diszszociális (normasértő, agresszív, megbotránkoztató) viselkedészavarokat értünk.

A tanulási zavar gyakran együtt jár figyelemhiányos/hiperaktivitás zavarral (ADHD), nyelvfejlődési zavarral vagy fejlődési mozgáskoordinációs zavarral. Megfelelő intervenció hiányában a hosszú távon fennálló tanulási kudarcok következtében különböző másodlagos pszichés eltérések (szorongásos, kényszeres zavarok, érzelem- és magatartásszabályozási problémák) alakulhatnak ki.

15.4. Odafordulás pedagógiája a különböző sérülések tükrében

Mozgás sérülés esetén:

- * tevékenység kivitelezésének megsegítése
- * helyváltoztatás segítése
- * önkiszolgálás, önellátás támogatása

Értelmi sérülés esetén:

- * egyszerű utasítás
- * okoldalú tapasztalatgyűjtő, cselekvésbe ágyazott tanítás, gyakorlás
- * változatos gyakorlás
- * amit már tud – elvárásként kell kezelni

Látás sérült esetén:

- * helyváltoztatásnál a testi közelség biztosítása
- * vizuális felfedezés támogatása
- * megfelelő fényviszonyokról való gondoskodás

Beszéd sérült esetén:

- * egyszerű, érthető kommunikáció
- * beszédfejlesztés segítése
- * beszédkedv felkeltése
- * a többi gyermekkel és felnőttel való kommunikáció megsegítése

Autista spektrum zavarral küzdő gyermek esetén:

- * napirend biztosítása a biztonság érdekében
- * szükség esetén napirend kártya és folyamat ábra használata
- * kommunikáció támogatása, segítése
- * önellátás, önkiszolgálás segítése
- * szenzoros érzékenység figyelembe vétele
- * a környezet, berendezés fix legyen

Minden sérülés esetén:

- * napirend biztosítása a biztonság érdekében
- * napi események megörökítése
- * szülővel napi szintű kapcsolat
- * a viselkedés gyors elemzése, értékelése
- * stresszmentes légkör megteremtése

Az odafordulás pedagógiáját a szülők felé is gyakoroljuk, hiszen a családdal együtt a gyermek érdekeit szem előtt tartva nevelünk.

15.5. Cél

...hogy a 3-7 éves integrálható Sajátos Nevelési Igényű gyermekek normál óvodai nevelése során - a részükre biztosított speciális fejlesztés mellett - gyermeki jogukat is gyakorolva szociálisan, értelmileg, érzelmileg az iskolai életre éretté váljanak. Adjon mind az ép, mind a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára lehetőséget az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére és elfogadására, megbecsülésére, a bizalom kiépítésére, így alapozva meg a későbbi társadalmi integrációt.

...hogy a normál pedagógiai célokkal megegyeznek, csupán a megközelítési módban térnek el attól, a diagnózistól és az egyéni mozgásállapottól függően. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy a SNI kisgyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot érik el, egyéni készségeik és képességeik kibontakoztatásával, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

15.5.1. A program alapja

- * Programunk arra épít, hogy Sajátos Nevelési igényű gyermekek mintaként tekintik és érzelmileg kötődnek ép kortársaikhoz. Ez részükre spontán létrejövő húzóerőt jelent. Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata.
- * A gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességére építünk. Ezzel a későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg, valamint azt, hogy megtanulják a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.
- * A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a különbözőség természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése.

15.6. Integrált nevelés feltételei

- * a feladat szerepeljen az óvoda Alapító okiratában
- * megfelelő tárgyi feltételek biztosítottak legyenek
- * megfelelő személyi feltételek adottak legyenek
- * a nevelési, illetve pedagógiai program tartalmazza a szükséges sérülés specifikus pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs, rehabilitációs feladatokat

A szakértői bizottság feladata a fogyatékoság szűrése, vizsgálataik alapján javaslattetele a gyermek, különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára, helyére, az ellátáshoz kapcsolódó szakszolgáltatásra.

15.6.1. A sajátos nevelési igényű gyerekek, szülők jogai

- * Felzárkóztatását egyéni haladási tempóban és egyéni foglalkozás keretében – egyéni fejlesztési terv alapján szervezzék meg.
- * Számonkérésnél a pedagógusok vegyék figyelembe a gyermek tanulási zavarát, sajátos nevelési igényei miatt részesüljön különleges bánásmódban, kiemelt figyelemben.
- * Az SNI gyermekeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- * Az SNI gyermek tankötelezettsége alól felmentést csak a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat országos szakértői bizottsági tagintézménye adhat egy évre.
- * A szülő joga a szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe íratni.

15.6.2. A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelvei

Figyelembe kell venni, hogy:

- * terhelhetőségét biológiai, esetleg társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják
- * a gyerekek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, a súlyosságának mértéke határozza meg
- * az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta közreműködése szükséges
- * a harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti

Ennek érdekében törekedni kell a sokirányú tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetésére.

15.7. A program feladatai

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az alábbi szakirányú feladatok kapnak hangsúlyt:

Prevenció: a szenzitív periódusban alkalmazott támasznyújtás, az éppen fejlődő pszichikus struktúrák „domináns” kibontakoztatását és begyakorlását biztosító környezeti hatás.

Feladat a gyermek állapotromlásának megelőzése, az esetleg kialakuló rendellenességek kiküszöbölése. Arra kell törekedni, hogy a másodlagos degeneratív elváltozásokat meggátoljuk. Ennek érdekében az életkornak megfelelő szinten a Sajátos Nevelési Igényű gyermekeknek ismernie kell a számára káros helyzeteket és tevékenységeket is. A megelőzés nem csupán a testi állapot romlására kell, hogy vonatkozzon, hanem az egész személyiségre együttesen. Feladat a másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése is.

Korrekción: a fejlődési ívben bekövetkezett megakadás, lemaradás, rendezésére irányuló beavatkozás.

Feltétele:

- * oki hátteret feltáró diagnosztika (a lemaradás helyének és mértékének konkrét megállapítása),
- * komplex ráhatással a fejlődés fázisainak (reprezentációs szintjeinek) bejáratása, újra tanulása,

A fejlesztés megtervezésének az elakadás szintjéig kell visszamenni, és az azokhoz adekvát eljárásokkal kell kimozdítani a gyermeket.

Arra kell törekednünk, hogy mind a testi, mind pedig a személyiségben bekövetkezett károsodásokat a lehető legmagasabb szinten javítsuk, befolyásoljuk, kiküszöböljük. Arra kell törekedni, hogy a sérült funkciókat mindig egyidejűleg korrigáljuk, mivel mindegyik hatással van a másik területre is. Természetesen a súlypont mindig a legfőbb hiányosság korrekcióján van.

Fejlesztési területek:

- * **Mozgás** (nagymozgás / finommozgás / koordinált mozgás (szem-kéz, szem-láb) / egyensúlyérzék)
- * **Testséma** (testrészek – lateralitás)
- * **Percepció területek**
  - Vizuális (tér/alak-forma állandóság/gestalt látás/alak-háttér konstancia/szín/ szerialitás)
  - Auditív (tér/alak-forma állandóság/gestalt látás/alak-háttér konstancia/szín/ szerialitás)
  - Taktilis (tapintásos percepció)
  - Kinesztéziás (látás kizárásával történő tapintásos percepció)
  - Beszéd (beszéd észlelés / beszédértés)
- * **Kognitív területek:**
  - Figyelem/ megfigyelőképesség
  - Emlékezet (vizuális / auditív)
  - Gondolkodás (cselevő / elvont)
  - Képzelet és kreativitás

Kompenzáció: A sérült, kiesett funkciókat - amelyeket biztosan nem lehet korrigálni - más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni. Például változatos manipuláció, különböző technikai segédeszközök igénybe vétele. Bizonyos esetekben teljes kompenzációt lehet elérni, más esetekben meg kell elégednünk a funkció részleges pótlásával.

15.8. A program tartalma

15.8.1. Az egészséges életmódra nevelés - Gondozás, testi szükségletek kielégítése

A felnőtt - gyermek kapcsolatban meghatározó ereje van a gondozásnak. A gondozás, mint szükséglet (addig, amíg a gyermek önkiszolgálóvá nem válik) intim kapcsolatot feltételez, időigényes. A gondozás során - testápolás, étkezés, öltözködés - a siettetés negatív hatást, a minőség romlását, a gyermek ellenállását válthatja ki. Különös gondot fordítunk a betegségmegelőzésre és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására.

- * A tárgyi eszközökön kívül szakszerű segítségnyújtásra van szükség, mely általában az óvónőkre, esetenként a dajkákra hárul. óvodapedagógus - pedagógiai asszisztens - dajka együttműködésével.
- * A még nem elsajátított tevékenységeket el kell végezni a gyermek helyett, miközben új sémákat tanítunk egy-egy önkiszolgálási lépéshez.
- * Adott esetben különböző szakemberek segítségével meg kell határozni, hogy mit tesz lehetővé a gyermek állapota, mi legyen a következő lépés, illetve mi az, amit egyáltalán nem lehet elvárni.
- * Fejlesztésükre több időt kell fordítani, ügyelve természetesen arra, hogy a többi gyermeket ne hanyagoljuk el. Ezt megfelelő időbeosztással, jó szervezéssel és az ép nagyobb gyermekek bevonásával kerülhetjük el.

15.8.2. *Érzelmi nevelés és szocializáció*

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, sajátos pedagógiai segítséget igényel.

Feladat:

- * megértő, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkört kell biztosítani
- * a szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése szükséges
- * a szokás és normarendszer megalapozása, elsajátításának biztosítása
- * fontos a modelladás a bánásmódban és kommunikációban egyaránt
- * a tapasztalatszerzési lehetőségeket bővíteni kell
- * a játék során hangsúlyozni kell a természetes társas kapcsolatok jelentőségét
- * kommunikációt fejlesztő játékos feladatokat kell végeztetni
- * minden esetben hangsúlyozni kell a pozitív tulajdonságokat
- * a gyermekek elé differenciált követelményeket kell állítani
- * fejleszteni kell az önkifejező és önérvényesítő törekvéseit

15.8.3. *Értelmi nevelés, fejlesztés*

Feladat:

- * tapasztalatszerzés, élmény biztosítsa a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, határokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához
- * a meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire támaszkodás, a fejlesztés felépítése ehhez igazodva
- * szükség esetén a gyermekek értelmi fejlesztése speciális módszerek, illetve eszközök felhasználásával kiegészítve
- * különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való begyakorlás útján ismereteik rendezése, bővítése

15.8.4. *Az anyanyelv, mint alapvető verbális kommunikáció*

- * Az anyanyelv az óvodai élet egészét átszövi, kiemelt jelentőséggel bír, a mindennapok során, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- * Nem beszélhetünk külön anyanyelvi nevelésről. A nyelvi kommunikációs helyzetek alapvető feltételei közül a beszéd, az egymáshoz beszélés a sérült gyermekeknek gyakran nehezített. A meghallgatás nagyobb hangsúlyt kap.
- * Az anyanyelv gyakorlásának egyik nagyon fontos eszköze az anyanyelvi játékok mindennapos alkalmazása a beszélő környezet megteremtésével. A játékok gyakorlása során arra törekszünk, hogy a különböző beszédkészséggel rendelkező gyermekek mindegyike egyaránt sikerélményhez jusson.

A gyermekeket arra ösztönözzük, hogy minél többet beszéljenek, különösen a jól beszélők a problémás társaikhoz. Az óvónő feladata adott esetben a közvetítő szerep. Az anyanyelvi nevelés speciális segítője a logopédus. Ezért az óvodába lépés pillanatától logopédiai ellátásban is kell részesíteni azt a gyermeket, akinek erre szüksége van.

- * A mese, a vers, a bábozás, dramatizálás, mint élménynyújtás igen pozitív hatással bír mind az ép, mind kiemelt figyelmet igénylő gyermek nyelvi fejlődésére, ezért mind a fejlesztés területeiben, mind a tevékenységformáknál gyakran kell alkalmazni.
- * A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy egymással szembefordulva beszéljenek, ezzel egyben a megértést segítik, és a helyes artikulációt is érzékeltetik. Az anyanyelv gyakorlásában különösen jelentős az ép gyermekek nyelvi mintaadása, motiválja a sérült, illetve lemaradt gyermekeket a kapcsolat tartalmasabbá tételének eléréséhez. Az ép gyermek kommunikációja is fejlődik - mind verbális, mind nonverbális síkon -, mert lehetőséget kap arra, hogy a kapcsolatteremtés igénye alkalmával önkifejezése magasabb szintet érjen el, mivel "több síkon" kommunikál.

15.9. A tevékenységek formái, a fejlesztés területei

- * Játék
- * Munka jellegű tevékenységek
- * Tanulás
- * Verselés, mesélés
- * Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- * Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- * A külső világ tevékeny megismerése
- * Mozgás

15.10. A program szervezeti és működési rendje

- * Óvodánkban jelenleg is van olyan gyermek, aki hivatalosan sajátos nevelési igényű, a feladatunknak tekintjük, hogy folyamatosan felkészülve eleget tegyünk a Fenntartó és a törvény által meghatározott elvárásoknak.
- * A törvény által meghatározott egy csoport 2 fő felsőfokú végzettségű óvónő, 1 dajka, vagy gyermekgondozó mellett szükséges a speciális fejlesztési tervben rögzítettek szerint a különböző szakemberek és logopédus részvétele.
- * Alapellátás és BTMN nehézség esetén a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XX. Kerületi Tagintézménye biztosít logopédust, fejlesztő pedagógust, gyógypedagógust. Az integrált SNI gyermekek ellátását a Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézet utazó gyógypedagógusi hálózatának vezetőjétől kérvényezi az óvoda Ellátási Igénybejelentő nyomtatvány kitöltésével. Intézményünkben a komplex gyógypedagógiai fejlesztést igénylő SNI gyermekeket saját státuszú gyógypedagógus látja el, míg a logopédiai terápiát és a mozgásfejlesztést, valamint a pszichológiai megsegítést az EGYMI utazó gyógypedagógiai hálózata látja el.

A fejlesztés keretei:

- * a csoporton belül
- * a foglalkozások keretében (kölsönös konzultáció alapján)
- * az erre a célra kialakított fejlesztő foglalkoztatókban, egyéni vagy kiscsoportos szervezési formában.
- * Az óvodáink logopédiai, orvosi, és tornaszobával rendelkeznek.

Sajátos Nevelési Igényű gyerekek ellátása érdekében:

- * A munkabeosztás a kötelező óraszámokra vonatkozik: konzultációk, szakmai adminisztráció, fogadóórák a kötelező óraszám és a törvényes munkaidő keret között végzendő.
- * Az óvodapedagógusok az átfedési időkeretet használják fel az egyéni fejlesztésre, szempontok szerinti megfigyelésre, differenciált felzárkóztatásra.
- * Az ajánlott csoportszervezési forma vegyes, heterogén összetételű. Ennek indoka, hogy az eltérő ütemű fejlődés ebben a csoportszervezési formában kevésbé szembetűnő.

15.11. Személyi feltételek, feladatkörök, kompetenciák

Intézményünkben a komplex gyógypedagógiai fejlesztést igénylő SNI gyermekeket saját státuszú gyógypedagógus látja el.

Ajánlott modell a létszám ellátottsághoz:

Megnevezés	Végzettség		Tervezett ellátottság	
	Kötelező	Ajánlott	csoport/ fő	Intézmény/fő
gyógypedagógus (tan.ak./ért.ak./ pszichoped./autizmus spektrum ped. szakirány)	BA/MA ELTE BGGYK SZTE JGYPK KE PK SZIE PK	Ayres terápia DSGM Konduktív terápia	-	min.1 fő saját státuszú gyógypedagógus a gyermekek számának függvényében
óvodapedagógus	felsőfok	alapfokú gyógyped. ismeretek	2 fő	csoportszám X 2 fő
szomatopedagógus	BA/MA ELTE BGGYK	Óvodaped. Hidroterápia Ayres terápia	-	igény szerint - utazótanárral Benedek Elek EGYMI
logopédus	BA/MA ELTE BGGYK SZTE JGYPK KE PK SZIE PK	Óvodaped. Szomatoped.	-	gyermekek létszámának függvényében (alap) FPSZ XX. Kerületi Tagintézmény (SNI)Benedek Elek EGYMI
Fejlesztő pedagógus	Fejlesztő pedagógia		-	gyermekek létszámának függvényében (alap) FPSZ XX. Kerületi Tagintézmény
EGYÉB				
Dajka	dajka tanfolyam	-	1 fő	csoportonként 1 fő
Pedagógiai asszisztens	OKJ képzés	-	-	5 fő

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

15.11.1. Tervezés

A gyógypedagógus az éves terv készítéséhez:

- * az SNI gyermek szakértői véleményében foglaltakat veszi alapul
- * az SNI gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel való konzultációt is figyelembe veszi

Az óvodapedagógusok a csoportonkénti éves terv készítéséhez:

- * az SNI gyermek szakértői véleményében foglaltakat veszi alapul
- * az SNI gyermekkel foglalkozó szakemberekkel való konzultáció alapján állít össze feladatokat

15.11.2. Szervezés

- * Az óvodapedagógusok a különböző szakemberekkel közösen alakítják ki a legmegfelelőbb feltételeket a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai csoporton belüli tevékenységeihez, beleértve a kiszolgáló helyiségeket is (akadálymentesség, ülés helyzetek, támaszkodási lehetőségek, elérhető méretek stb.).
- * Javaslatot tesznek az átalakításhoz, az eszközök, berendezési tárgyak beszerzéséhez, melynek költségvetési kihatásait az óvoda vezetője a fenntartó segítségével oldja meg.
- * A dajkát és egyéb segítőköt is közösen készítik fel a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadásához szükséges gyakorlati teendőkre, amelyeket a napirendben is rögzítenek.

15.11.3. Környezeti feltételek

Értelmi sérülés esetén: (figyelembe kell venni, hogy önmaga nem tud rendet teremteni)

- * átlátható környezet
- * számára jól megjegyezhető jel a holmiján

Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek esetén:

- * erre a célra kialakított, akadálymentesített csoportszobák
- * akadálymentesített óvodai bejárat
- * a mozgás megkönnyítésére kapaszkodók felszerelése (mosdó)
- * -speciális eszközök

Látássérült esetén:

- * rendszerezett, alig változó, észrevétlen akadályoktól mentes környezet
- * élénkszínű ragasztószalaggal a csoportszobában és a folyosón a közlekedési útvonal megjelölése
- * jól látható, élénk színű jelek a holmiján

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek esetén:

- * protetikusan környezet (hívó kártyákkal, tárgyakkal)
- * tér struktúrálása
- * napirend

- * tevékenységszervezés

15.11.4. Az érintkezés formái

- * megbeszélés
- * tanácsadás
- * írásbeli rögzítések
- * a foglalkozásokon való segítség
- * szakmai konzultáció

15.11.5. Ellenőrzés, értékelés

- * Az óvodapedagógusok és a különböző szakemberek egymás pedagógiai munkájának ellenőrzésére és értékelésére nem kompetensek!
- * A pedagógiai, munkajogi ellenőrzését az óvoda igazgatója, mint vezetői funkciót gyakorolja.
- * A különböző szakemberek szakmai ellenőrzését az óvoda igazgatója külső szakember bevonásával végzi.

15.12. A gyermekek értékelése, a fejlődés mutatói

A sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelési lapja kiegészül. Fejlődésük mutatóit két szinten kell vizsgálni, illetve vizsgáltatni:

- * óvodán belül - folyamatosan - meghatározott időszakonként
- * óvodán kívül a szakértői hálózat segítségével

A dokumentáció területei: megfigyelés – tervezés – gyakorlati tapasztalat

Óvodába lépéskor a gyermeknek rendelkeznie kell, és az óvoda rendelkezésére kell bocsátania a következő dokumentumokat:

- * orvosi diagnózist vagy a vizsgálat folyamatáról szóló igazolásokat
- * megelőző pszichológiai, gyógypedagógiai véleményeket, vizsgálati eredményeket
- * szükséges gyógyszerekről szóló orvosi igazolást
- * szakértői véleményt (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely szakértői Bizottság)

15.13. Az óvodai felvétel feltétele

- * betöltött 3 év a törvényi szabályozók szerint
- * közösségbe illeszthetőség
- * segédeszközzel vagy a nélkül történő helyváltoztatás, illetve megtaníthatóságának lehetősége
- * alapfokú önkiszolgálási szint megtaníthatóságának jelei
- * az esetlegesen társuló fogyatékoság maximum középfokú mértékéig

15.14. Kapcsolatrendszerünk kibővül a következőkkel

- * Az óvodapedagógusok és a különböző szakemberek a kötelező óraszám és a törvényes munkaidő közötti időkeretet fordítják a kapcsolatok kialakítására, ápolására. Az óvodában elengedhetetlenül szükséges minden szinten a folyamatos napi kapcsolattartás.

15.14.1. Család és óvoda

- * A szülőknek lehetőséget kell adni, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el az óvodának abba a csoportjába, ahova a gyermek felvételt nyert.
- * A óvodában kizárólag a szülővel közösen és fokozatosan valósítható meg a beszoktatás. Időtartamát az óvodapedagógus és a különböző szakemberek határozzák meg a szülővel egyetértésben.
- * Fontos, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők, mind az óvodapedagógusok részéről.
- * Ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális és sportesemények, hagyományok ápolása az integráció elfogadásának egyik eszköze lehet. Lehetőséget teremt pl. a családok problémáinak, értékrendszerének, nevelési elveinek kölcsönös megismerésére.
- * Olyan meghatározó élményt nyújtunk, amely felerősíti az emberi kapcsolatok ápolásának igényét, a különbözőség természetes elfogadását.

15.14.2. Egyéb kapcsolatok

- * Benedek Elek EGYMI utazó gyógypedagógiai hálózat
- * Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XX. Kerületi Tagintézménye
- * Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székhely Szakértői Bizottság
- * Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló
- * Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló
- * Iskolák:
- * Minden szülőnek törvény adta joga a szabad iskolaválasztás, mely joggal általában a szülők élnek is. A választásnál figyelembe kell venni a Szakértői Bizottság javaslatát. Az iskolaválasztás segítése céljából fontos az iskolákkal való kapcsolattartás. A sajátos nevelési igényű gyermekek számára sokszor nehezebb megtalálni a megfelelő iskolát, ezért az ő esetükben még fontosabb, hogy az iskolákkal élő kapcsolatunk legyen, azért, hogy a szülőknek pontos tájékoztatást tudjunk nyújtani.
- * Kapcsolat a fenntartóval
- * A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai ellátása, fejlesztése az óvoda és a fenntartó szoros együttműködésére épül.

16. PEDAGÓGIAI PROGRAM ESZKÖZSZÜKSÉGLETE

16.1. Tárgyi feltételeink

A gyermekek nevelését, gondozását, optimális tárgyi feltételek mellett, esztétikus, igényes és inger gazdag környezetben valósítjuk meg. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket természetes anyagokból készült, jó minőségű igényes berendezés, játékeszközök vegyék körül.

Óvodáink épületei, mind magában, mind állapotában megfelelnek funkciójára ellátására. A 19 csoportos óvodánk három épületrészből áll, amelyek a Nemzeti Köznevelés Törvényben meghatározott normák szerint, maximum 465 gyermek fogadására alkalmasak.

Családias, esztétikus csoporttermeink jól megvilágítottak, megfelelő alapterülettel ideálisak a gyermekek egész napos óvodai életéhez. Mindhárom óvoda, azok udvarai, berendezései, felszerelése az óvodáskorú gyermek biztonságát, kényelmét szolgálják. Három tornaszobával rendelkezünk, ahol lehetőséget biztosítunk a gyermekek mozgásfejlesztésére, a mozgásos játékokra, amely nevelési elveinkben kiemelt helyen szerepel.

Csoportszobák kialakításánál már a berendezésben arra törekedtünk, hogy megfeleljen a gyermekek egyéni igényeinek, a biztonságos feltételeknek. Biztosított a gyermekek életkorától és fejlettségi szintjétől függően az eltérő játékok és tevékenységekhez szükséges hely, eszköz. Fontos szempont, hogy a terem átlátható és a gyermekek által is jól bejárható legyen.

Az udvaraink alapterületei megfelelő méretűek, ahol biztosított a gyermekek mozgása és szabad játéktevékenysége. Mozdásfejlesztő eszközeink szabványosak, folyamatos karbantartásuk előírás szerint történik.

Eszközrendszerünk az alaptevékenységhez biztosított, a törvényi előírásoknak megfelelnek.

A Montessori pedagógiai elemeinek alkalmazásához szükséges alapkészlettel rendelkezünk.

A sajátos igényű gyermekek fejlesztéséhez szükséges feltételrendszer az egyéni igények figyelembe vételével valósul meg. Óvodáink és a kiszolgáló helyiségeink akadály mentesítettek.

Az IPR alap eszközkészlete biztosított, korszerűsítése folyamatos.

Alapelvek:

- * gyermeki „test”- méretnek való megfelelésség
- * egészségvédelmi előírások
- * mozgás- és játéki igény kielégítése
- * esztétika és harmónia
- * gyermekek számára elérhetőség
- * a biztonság, a balesetvédelmi szempontok érvényesülése
- * megfelelő munkakörnyezet a munkatársak és a szülők fogadására

16.2. Távlati fejlesztési tervek

Humán erőforrás fejlesztés:

Továbbképzéseink azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, fejlesztésére, bővítésére szolgálnak, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében a gyermekekkel való közvetlen foglalkozás megtartásához. Intézményünkben fontos, hogy a pedagógusok magas szakmai felkészültséggel és tájékozottsággal rendelkezzenek. Célunk a törvényi szabályzók figyelembe vételével a létszámhatároknak való megfelelés (pszichológus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens), belső továbbképzési rendszerünk folyamatos megújítása.

Továbbképzésekkel kapcsolatos kiemelt területek a Pedagógiai Programunkhoz igazodóan:

- * egészségnevelés
- * mozgásfejlesztés
- * játék
- * fejlesztőpedagógia
- * Montessori pedagógia
- * tehetséggondozás
- * környezeti kultúra, környezetvédelem

Tárgyi feltételrendszer

Terveinket befolyásolja a mindenkori költségvetés, alapítványi támogatás és a pályázati pénzforrások. Célunk a pályázati lehetőségeken való aktív közreműködés, eszközfejlesztés. Terveink között szerepel az intézmények folyamatos karbantartása az alapkövetelményeknek való megfelelés figyelembe vételével.

16.3. Irodalom jegyzék

- * Óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- * Bagdi Bella, prof. dr. Bagdy Emőke, Tabadi Éva: Boldogságóra kézikönyv és munkafüzet pedagógusoknak és szülőknek / 3-6 éveseknek
- * Bagdi Bella, prof. dr. Bagdy Emőke, Dobrova Zita: Boldogságóra kézikönyv pedagógusoknak és szülőknek / 6-10 éveseknek
- * Dr. Bomday Lászlóné: Egészségtan és gondozási ismeretek
- * Zilahy Józsefné Nevelés az óvodában verssel, mesével Multigrat Gmk 1989.
- * Gönczö Ferencné (2005): Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés. Debrecen, TKK
- * B. Ménes Vera: Az óvónő és az óvodai játék – Tankönyvkiadó 1982.
- * Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? – Alex-Typo 1992.
- * Martonné Tamás Márta: Fejlesztőpedagógia ELTE Eötvös Kiadó
- * Dr Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER Kiadó
- * Gerő Zsuzsa: Érzelem, fantázia, gondolkodás óvodáskorban Flaccus Kiadó, 2005.
- * Kulcsár Mihályné: A tanulás öröm is lehet Dalacato módszere alapján

- * Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában – Editió Musica 1993.
- * Takács Pálma: Körbe-körbe-körbejár, Játéktár, Fiesta 2017
- * Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában – Zeneműkiadó 1982.
- * C. Neményi Eszter: Matematikai nevelés
- * Nyiratiné Németh Ibolya: Zöld jeles napok Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, 2005. Módszertani kézikönyv Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, 2005
- * Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
- * dr. Csányi Tamás Pappné Gazdag Zsuzsanna, Vass Zoltán: Testnevelés Testmozgás / RAABE 2012/
- * Pappné Gazdag Zsuzsanna: Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és általános iskolások számára (sorozat)
- * Érdi Krausz Zsuzsa: Mindenki gyógytestnevelése. Eredményes módszerek és gyakorlatok a gerincfájdalmak megelőzésére és korrigálására
- * Baróczi Ilona: Egészség fejlesztés - Alapismeretek pedagógusok számára
- * B. Méhes Vera: Montessori pedagógia rendszere és alkalmazása az óvodában
- * Nemzetközi Tankönyvkiadó. Budapest, 1995
- * Dr. Kurucz Rózsa Montessori pedagógia Szöveggyűjtemény pedagógusoknak és pedagógusjelölteknek NODUS Kiadó, Veszprém 1995
- * B. Méhes Vera Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1997
- * Süss fel nap Alternatív óvodák és iskolák Magyarországon Soros Alapítvány Felelős szerkesztő: Fűzfa Balázs 1999.
- * Kuruczné Hegedüs Magdolna - Szakdolgozat Az alternatív óvodák kialakulása, szerepe, jelentősége a magyar köznevelési rendszerben, Montessori óvodapedagógia gyakorlatunk bemutatása BME Budapest, 2014.
- * Süss fel nap 2. Kisgyermekkorai modell-intézmények Magyarországon (Szerkesztette: Horváth H. Attila, Sári Lajos, Vekerdy Tamás, Zágón Bertalanné)
- * Tímár Sándor: Néptáncnyelven
- * Foltin Jolán - T. Tarján Katalin Játék és tánc az óvodában
- * Lázár Katalin: Népi játékok.
- * Tátrai Zsuzsanna - Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások
- * Horváth & Dubecz módszertani segédanyagai
- * Radnóti Katalin: A projektpedagógia, mint az integrált nevelés egy módszere
- * Kereszty Zsuzsa -Zilahiné Gál Kata: Az Óvoda iskola átmenet problémái
- * Michael S. Knapp: Hogyan tanítsuk hatékonyan a hátrányos helyzetű tanulókat

17. ÉRVÉNYESSÉG

A Pedagógiai Program érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján: 2029.január

A felülvizsgálatára törvényi előírások alapján, de legalább 5 évente kerül sor, illetve a fenntartó javaslata alapján.

A pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- * törvénymódosítás
- * szervezeti átalakítás
- * a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- * egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol

Az elfogadott, jóváhagyott pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni (központi faliújság Web-lap).

Érvényesség DÁTUMA: 2024.....

A nevelőtestületi elfogadását követően igazgató jóváhagyása alapján!

18. LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

Az intézmény OM azonosítója: 034720	Készítette: <i>Szima Krisztina</i> Szima Krisztina igazgató
LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS	
A Pedagógiai Programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) 83. § a) pontja alapján a fenntartó ...../2024. (II.26.) OKIIB határozatával jóváhagyta.	
A Pedagógiai Program módosításakor a szülői közösség véleményezési jogát gyakorolta. Budapest, 2024.	
<i>Szülői közösség nevében</i> ..... Szülői közösség nevében	
A Pedagógiai Program módosítását az igazgató a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) 26. § (1) bekezdése alapján a nevelőtestület bevonásával készítette el. A nevelőtestület nevében:	
<i>Tóth Katalin</i> ..... Igazgatóhelyettes	<i>Tóth Zoltán</i> ..... tagintézmény- igazgató
Köznevelési foglalkoztatottak a Pedagógiai Programot megismerték. Budapest, 2024. 02.07.	
..... Köznevelési dolgozók képviselője	
A dokumentumot a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 82. § (3) bekezdése alapján, az intézmény honlapján nyilvánosságra kell hozni <u>Megtalálható:</u> http://	Hatályos: 2024. 03.01.
Iktatószám: 68/2024	Készült: 2 db eredeti példányban

